

ЧОМУ В УКРАЇНІ НЕ ПЛАТЯТЬ ПОДАТКІВ 16

ЯК ПЕРЕЗАВАНТАЖУЮТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ 20

АНТОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ: ПОП-РОК І ПОП-МЕЙНСТРИМ 50

Тижде́нь

український журнал www.ut.ua

№ 39 (100), 25 ВЕРЕСНЯ

1 ЖОВТНЯ 2009 Р.

ОЛЬГА ТОКАРЧУК
ПРО СХІД І ЗАХІД
стор. 32



Спецпроект
«20 років свободи»

ЗВІЛЬНЕННЯ НАРОДІВ

Хто і як
скористався
розвалом
імперії
Стор. 23

ISSN 1996-1561
9 771996 156002 39 >

VOLVO S30 ТА S40 2010 МОДЕЛЬНОГО РОКУ!

З ПАКЕТОМ ОПЦІЙ
НА СУМУ **4 500 €*** У ПОДАРУНОК**



Volvo. for life

WINNER
Віннер Автомобілів

Пр-т Московський, 24д, Київ, 04073, Україна. Тел.: +38 (044) 496 0 006
volvo@winnerauto.ua, www.winnerauto.ua

* Пакет опцій надається у подарунок лише в період дії Акції з 1 по 30 вересня 2009 року. Розрахунок вартості опцій проводиться у гривнях за курсом НБУ на день придбання автомобіля.
** Під подарунком мається на увазі придбання пакету опцій за 1 гривню. Автомобілі, що зображено, можуть містити додаткове опційне обладнання. Volvo S30, Volvo S40, Volvo XC40, Volvo XC90.

Образ тижня

Малюнок Володимира Казаневського



Українській податковій системі присвячується

продовження
на стор. 16



*Мійтя
мое сено!*

**ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ**
передплатний індекс – 99319

Краще жувати...



Автор:
Юрій
Макаров

Я давно підозрюю, що вони живуть у власному герметичному світі, який ніяк не співвідноситься не лише з моїм життям, а й із життям як таким. Взагалі-то казати «вони» ось так, гуртом щодо будь-якої окремої чи то етнічної, чи то соціальної групи небезпечно: сам не відчуєш, як потрапиш у пастку нездорових узагальнень, а там і до всіляких неполіторектних фобій недалеко. Але що робити, якщо це вони самовизначилися, коли відокремилися від нас височенними парканами та шлагбаумами – помилуватися може кожен чи то в Кончі, чи то в Пущі, чи то в Безрадічах.

Отже, хай будуть все-таки гамузом «вони», наш політичний beau monde. Колір не має жодного значення. Там за парканом усі разом – і ті, що «працюють», і ті, що «блокують», «заважають» і «балакають». Ось, власне, про балаканину. Істєблїшмент вважає, що треба транслювати по той бік паркана якісь свої думки й судження. Переважно з приводу власних сусідів. От би там, всередині паркана, цим би й займалася, ми тут до чого? Авжеж, ми маємо прийти на вибори й підтвердити їхнє право залишитися за парканом. Уся наша роль. Заради цього нас закидають локшиною – хоча якби ж то локшиною...

Я щоразу міркую, чи прораховують вони справжній ефект від своїх слів на камеру, інтерв'ю, обкладинок, білбордів і передвиборчих викидів лайна? Ось і черговий викид від Жванїї про те, що, мовляв, аналізи крові його кума штучно збагатили діоксином, виглядає небездоганно, нешляхетно і якоесь... не по-грузинськи.

Коли це чуєш, навіть немає бажання з'ясувати, чи є у звинуваченнях частка правди, хоча плутанини в офіційних версіях не бракувало. Є лише бажання запитати, чому Давид Важаєвич про це заявив у травні 2009 року, а не в квітні 2005-го, коли був кумом і міністром з надзвичайних ситуацій (тоді, навпаки, він заявив: «Я не знаю, де його отруїли насправді»). У волейбол не грають лайном: є безпека забруднення всіх гравців і дискредитації виду спорту як такого.

Таке враження, що вони свідомо займаються самодискредитацією. Ну навіщо ті білборди? Ті, хто голосуватиме за «неї», робитимуть це не через її успіхи в економіці, а тому що коса, тому що декольте, тому що харизма. Ті, хто за

«нього», – теж не «тому, що професіонал», а просто класово близький. Ну а цей, смугастий... Після його коміксів 3×6 я взагалі не розумію, хто на нього купиться. А був такий розумний, в окулярах...

Або ці, блокувальники. Невже вони хоч на хвилику вірять, що я їм повірю? А надто ось цей, з особливо гуманітарним виразом обличчя. Що він переймається пенсією моєї мами? Особисто? Ну-ну. Своїми відпускними? Вірю. А ось чужою пенсією? Мінімальною зарплатнею? Ніколи. От і не ліз би в камеру, можливо, зберіг би анонімність і збільшив би шанси на другу каденцію.

Ні, вони справді не розуміють, що піар, себто public relations, актуальний там, де є public opinion, громадська думка. А вони всі разом цілеспрямовано переймаються тим, щоби цю думку зруйнувати в принципі. Їм розповіли про існування ефективних технологій люди в краватках, які приїхали здалека. Обіцяли достукатися до кожного. Вмотивувати. Пояснити нам наш інтерес. Еге ж.

Можливо, там, далеко, де зависокий паркан може коштувати політичної кар'єри, люди роблять вибір згідно зі своїми інтересами. У нас же, як відомо, голосують серцем.

Серцю не накажеш, особливо коли коханий набрид. Коли у стосунках настає такий критичний період, будь-яке слово супутника, навіть цілком невинне, драгує й бісить, б'є, немов удар струмом. Ніколи не спостерігали за подружжям у

період розлучення? Якщо хочеш кризу пережити, краще витримати характер і взагалі мовчати. Не гово-

В УКРАЇНІ НЕ КРИЗА ВЛАДИ, А КРИЗА ЛЕГІТИМНОСТІ

рити нічого. Геть зовсім. Усе, що ти скажеш, не може не бути використано проти тебе.

Нехай би краще мовчали. Бо те, що діється в Україні сьогодні, називається не кризою влади, а кризою легітимності.

Влада тримається не на міліції з армією. Влада тримається на впевненості, що розпорядження виконуються й підлеглі не брешуть, а ця впевненість, грубо кажучи, на авторитеті. На довірі. На звичці. На звичаї. На тому, що інакше неможливо уявити.

Якщо цю впевненість розгойдувати, абсолютно ніхто й ніщо не завадить комусь заявити: «Караул утомився» – як матросу в 1918-му, ефрейтору в 1933-му, полковнику в 1973-му... Далі дивись підручник. ■

Фото тижня
Молочні ріки



6

Роман із діоксином
Хто використовує медичну картку президента у боротьбі за його крісло

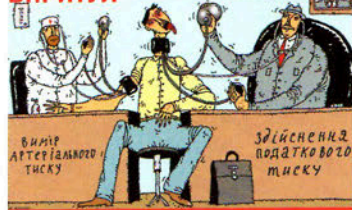


8

За 100!!!
У Тижня невеличкий ювілей – 100-те число журналу. Згадаємо, що про нас писали

14

ВПРИТУЛ



Тінь у кінці тунелю
В умовах кризи влада вигадує дедалі витонченіші способи наповнення скарбниці

16

ПРО це
Чому адміністрація Барака Обами повернулася спиною до Чехії та Польщі, обличчям – до Росії

20



Постсоціалістичне змагання
Колишні радянські сателіти у Центральній та Східній Європі за 20 років, що минули після падіння Берлінського муру, значно випередили Україну в розвитку

24



Gaude, Mater Polonia
20 років без комуністів: здобутки і поразки демократичної Польщі

26



Людина пограниччя
Ольга Токарчук – відома польська письменниця з українським корінням про пошук ідентичності, розуміння батьківщини, Захід і Схід

32



Жорсткість «м'якої сили»
Дмитро Кондратенко про те, як у колишніх союзних республіках протидіють російським гуманітарним впливам

36

Відступ мови царів
Російська мова здає позиції на пострадянському просторі

38



З України з «любов'ю»
Іноземних туристів українські міліціонери зустрічають із протягнутою рукою

40



До монахів
У новоствореному монастирі в Мелітополі повертають до нормального життя нарко- та алкозалежних

44



Олександр Євтушенко
про «Червону Руту» нинішню і 20-річної давності

48



НАВИГАТОР

На гребені хвилі
Чим дивує найчисельніший музичний легіон країни – поп-рок і поп-мейнстрим

50



Відгуки/анонси
Вистави, фільми, виставки, книжки, записи

54



Чайний острів
Тижень подорожував Шри-Ланкою, де ще зовсім недавно точилися бої з повстанцями

60

Тест-драйв
Volvo C30

64



Кілька слів
від журналістів
Тижня

66



Обкладинка

малюнок:
Андрія Єрмоленка

Молочні ріки





Фермери Бельгії, Німеччини, Нідерландів, Італії, Австрії, Швейцарії та Франції доведені до відчаю низькими закупівельними цінами на молоко. Принаймні це вони хотіли донести до керівництва ЄС акціями протесту, під час яких зливали на поля свіже молоко. Загалом за тиждень акцій у землю пішло понад 40 млн літрів. Раніше, щоб привернути увагу можновладців, фермери роздавали молоко безплатно і перекривали молоковозами дороги. Однак лише тепер із ними почали вести переговори. Не виключено, що до цього чиновників євроагропрому підштовхнули перші негативні наслідки акцій: у ставку монастиря Хефта в Німеччині внаслідок потрапляння туди молока загинуло 1,5 тонни риби. Невдоволення фермерів можна зрозуміти, зробивши прості арифметичні підрахунки: собівартість літра молока – 33 євроценти, а закупівельна ціна – 18–24 за вартості в магазині 1,2–1,5 євро. Простяг фермери небагато: підняти закупівельну ціну до 40 євроцентів.

Для порівняння: в Україні закупівельна ціна молока залежно від регіону становить 1+1,1 грн за літр, вартість у магазині – 4,9–6 грн. Однак наші селяни молоком землю не поливають. Вони просто вирізають худобу на м'ясо.

Фото: REUTERS



17 вересня

Ющенко своїм указом заборонив уряду продавати **Одеський припортовий завод**

18 вересня

Путін скасував анонсований на жовтень візит в Україну



19 вересня

Росія вирішила не розміщувати ракети у **Калінінградській області**



Роман із діоксином

Медичну картку президента використовують у боротьбі за його крісло



У фальсифікації доказів отруєння діоксином президента Віктора Ющенка звинувачують його дружину Катерину та найближче оточення. Звинувачення містяться в рапорті начальника відділу Генпрокуратури з нагляду за розслідуванням кримінальних справ Лариси Чередниченко на ім'я генпрокурора Медведька. Уривки з документа опублікувала газета «Сьогодні», підконтрольна Рінату Ахметову, соратнику кандидата в президенти Віктора Януковича.

Висновки пані Чередниченко ґрунтуються на свідченнях народного депутата Давида Жванії, колишнього побратима по Майдану й «любого друга» Віктора Ющенка. «Як показав Жванія, в потерпілого у вересні – жовтні 2004 року за сприяння австрійського лікаря були взяті зразки крові, – йдеться в рапорті. – Проте вони не були досліджені ні в Україні, ні в будь-якій європейській країні». Слідча Чередниченко стверджує, що ці зразки «таємно доставили в США, де збагатили діоксином, а надалі, за

ТОКСИЧНА БОМБА. Отруєння Віктора Ющенка вже п'ять років є знаряддям політичної боротьби

Тиждень в історії

24 вересня 1995 року

Україна відхилила пропозицію президента Білорусі Олександра Лукашенка про створення **митного союзу з Білоруссю і Росією**

25 вересня 1789 року

Конгрес США підтримав 10 поправок до Конституції, що увійшли в історію як **Біль про права**

26 вересня 1995 року

Україну прийнято до **Ради Європи**



20 вересня

У Чернівцях завершився ювілейний – 20-й – фестиваль сучасної української пісні та музики «Червона Рута-2009»



21 вересня

У Росії зафіксовано перший випадок смерті від свинячого грипу

22 вересня

Вперше гендиректором ЮНЕСКО обрано жінку – болгарку Ірину Бокову



23 вересня

Мінфін заявив про загрозу банкрутства низки банків

сприяння співробітників американських спецслужб, передали до Австрії. Саме ці зразки крові керівництвом австрійської клініки «Рудольфінерхаус» були направлені для дослідження в експертних установах, які й виявили наявність діоксину». В рапорті також заявляється, що є записи переговорів між дружиною президента Катериною Ющенко і Віктором Ющенко, де його отруєння начебто визнається фальсифікованим.

Уже в понеділок 21 вересня Лариса Чередниченко сама давала свідчення колегам із ГПУ. «Її запитали, де знаходиться запис, ким і коли була проведена експертиза запису, – пише «Українська правда» з посиланням на неназвані джерела у відомстві Медведька. – На жодне запитання Чередниченко не дала відповіді. Все, що вона казала, зводилося до «я не знаю», «я не пам'ятаю».

Але тимчасова слідча комісія Верховної Ради, що розслідує обставини отруєння Віктора Ющенко під час президентських виборів 2004 року, вимагає від ГПУ та СБУ порушити кримінальну справу за фактом фальсифікації отруєння президента. Комісію очолює депутат від Партії регіонів Володимир Сівкович. Також варто зазначити, що про фальсифікацію отруєння Ющенко опоненти чинного президента заявляли ще восени 2004-го.

Вадим Карасьов, близький до Секретаріату президента політолог, вважає рапорт провокацією, до якої може бути причетна прем'єр-міністр Юлія Тимошенко. Це припущення логічне, оскільки Жванія де-факто входить до парламентської мегафракції БЮТ. Щоправда, мусування теми можливої фальсифікації отруєння Ющенко більше вдарить по рейтингу самої Юлії Володимирівни: попри конфлікт між президентом і прем'єркою, для багатьох виборців вони є однаково «помаранчевими». Ймовірно, цей чинник використовує штаб Партії регіонів. Адже авторка скандального рапорту є підлеглою заступника Генпрокурора Рената Кузьміна, котрий, як і газета «Сегодня» разом із депутатом Сівковичем, має далеко не останній стосунок до кандидата Януковича. Саме Янукович є головним конкурентом Тимошенко у боротьбі за президентську посаду.

Андрій Лаврик

Покупець іменем України

Із 13 потенційних претендентів на найбільший приватизаційний лот – Одеський припортовий завод – втрималися тільки троє. Після серії скандалів навколо підприємства й конкурсу, які були навмисно організовані, аби відісати сильних конкурентів із Європи, бажання придбати 99,567% акцій ОПЗ (стартова ціна – 4 млрд грн) залишилося в російських «Азот-сервісу» (афільована з донькою Газпрому – «Сібул-Холдингом») та «Фрунзе-Флори» (пов'язана з Костянтином Григоришиним), а також «Нортіми», яка асоціюється з Ігорем Коло-

мойським. Напередодні проведення конкурсу Окружний адміністративний суд Києва задовольнив позов іншої структури Коломойського – «Дніпроазоту», заборонивши приватизацію ОПЗ і допуск до конкурсу газпромівського «Азот-сервісу». Формальна мотивація рішення – українське законодавство не дозволяє продавати об'єкти юрособам, в яких частка держави перевищує 25%. Якщо уряд Юлії Тимошенко в останню мить не відмовиться приватизувати ОПЗ, то завод можуть віддати групі «Приват» майже за стартовою вартістю.

Фінанси співають романси

На початку жовтня можуть бути ліквідовані 5 із 14 банків з тимчасовою адміністрацією – «Арма», БРР, «Дністер», «БІГ Енергія» і Трансбанк. Про це повідомив начальник управління кризового менеджменту Нацбанку Юрій Петров, зауваживши, що врятувати ці фінустанови можуть лише фінансові впливання з боку їхніх власників. Тим часом після двох місяців роботи трьох націоналізованих банків з'ясувалося, що 9,5 млрд грн, виділених державою на їх оздоровлення, замало. Керівництво Родовід Банку та банку «Київ» уже звернулося до Кабміну з проханням надати ще 2,5 млрд грн. Світовий банк днями виділив Україні \$400 млн для підтримки фінансової системи, але цього явно не до-

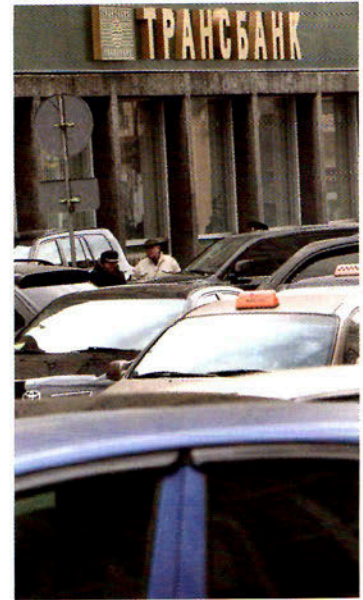


ФОТО: УНІАН, REUTERS, ОТЕКОНІДР-ЧЕРКІВЬСЬ

27 вересня 1977 року

Запрацювала перша атомна електростанція України — Чорнобильська АЕС



28 вересня 1929 року

Народився Дмитро Павличко – український поет, дипломат



29 вересня 2003 року

Росія розпочала будівництво дамби у напрямку українського острова Тузла, спровокувавши напруження в російсько-українських відносинах

30 вересня 1809 року

У США індіанці підписали договір, за яким передали американцям 3 млн акрів своєї землі

на **65%**

знецінилася гривня щодо долара за рік. Вона стала лідером падіння серед валют країн СНД та Східної Європи

до **425** тис.

ін'єкційних наркоманів живе в Україні.
Третина з них – жінки

33 грн

винна регіоналка Ганна Герман бютівцю Андрію Шкілю в якості морального відшкодування

5 ОБЛИЧ

ЕЛЬБРУС ТЕДЕЄВ
замішаний у перестрілці

В авто депутата-«регіонала» Ельбруса Тедеєва, яке бачили на місці стрілянини в Києві, був його двоюрідний брат Роберт. Цей факт підтвердив сам Роберт після затримання.



ВІКТОР ЮЩЕНКО
може лягати

Суд відхилив позов щодо вимоги заборонити президентові лягати. Приводом до позову стало слово «ж..ла», начебто сказане Ющенком Юлії Тимошенко на засіданні РНБО.



ЮРІЙ ЛУЦЕНКО
забиратиме машини

Міністр внутрішніх справ заявив, що його відомство конфісковуватиме машини в автомобілістів, які не сплатили десять і більше штрафів. Відтак авто виставлятимуть на продаж, щоб компенсувати несплату штрафів.



ВОЛОДИМИР СТРУЖУК
виправдовується

Заступника мера Вишневого (Київська обл.) арештували за отримання 2,5 млн грн хабара при виділенні 10 га землі. Захист підозрюваного стверджує: «він узяв гроші на відповідальне зберігання».



ЯРОСЛАВ БАШТА
підозрюється в корупції

Посла Чехії в Україні підозрюють в організації незаконної схеми, за якою кошти від телефонних замовлень віз для громадян України надходили на рахунок приватної чеської агенції.



НОВИЙ РІК

Кошерна Умань

Хасиди відсвяткували 5770 рік від створення світу

Майже 25 тис. хасидів-послідовників рабе Цадіка Нахман з'їхалися минулих вихідних до Умані, щоб ушанувати пам'ять свого наставника на його могилі та відзначити іудейський новий рік. Вони вірять: той, хто прийде на могилу Нахмана, прочитає 10 псалмів та зробить пожертву, буде врятований від пекла. Під час прощі хасиди залишають жінок удома, оскільки ті відволікають від молитов своїми принадами. Натомість українські дівчата з руху FEMEN звинувачують хасидів у переслідуванні уманчанок і з цього приводу звернулися до СБУ. Спокій прочан цього разу забезпечували 500 міліціонерів, 15 службових собак та троє ізраїльських поліцейських. Одного міліціонера хасид покусав за палець під час демонтажу незаконно встановленого кіоску з кошерною їжею. На святкове частування пішло 150 корів та сотні курей, яких готували спеціально навчені кухарі з Ізраїлю – правовірний іудей може їсти тільки кошерне. Президент Віктор Ющенко побажав іудеям щасливого нового року.



ТЕСТУВАННЯ

Не дружать із Піфагором

В українських школах проблеми з математикою

Випускники шкіл фактично завалили тести з математики. Як повідомляє прес-служба Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО), більшість випускників не змогли розв'язати найпростіші задачі.

У тестуванні з математики взяли участь 235305 випускників загальноосвітніх навчальних закладів, максимально можливий бал – 54, середній за підсумковими результатами – 13,89.



7 тис. грн

коштує заміна пошкодженого мікрофона голови Верховної Ради України

\$400 млн

виділить Україні Світовий банк на підтримку фінансової системи



КОРОТКО

ВОНА йде в президенти

Балотуватися в президенти збирається Лідія Вона – 38-річна завідувачка свиноферми з села Іршики на Хмельниччині. Активісти партії «Селянська Україна», яка висунула жінку в кандидати, вже назбирали 30 тис. із 2,5 млн грн застави, необхідної для участі в виборах. Головний пункт її виборчої програми – «навести лад в українському свинарнику». «Це, звісно, сильний хід наших опонентів. Протиставити йому можна хіба реєстрацію кандидатом, скажімо, водопровідника на прізвище Томущо», – реакція БЮТ в особі народного депутата Валерія Писаренка.

Швондерів відзначили

Судді та експерти фестивалю «Червона Рута» заснували антипремію, названу на честь персонажа «Собачого серця». Нагороди ім. Шарікова присудили Яну Табачнику, Наталії Могилевській, Ірині Білик. Останні дві стали лауреатами через своє презирливе ставлення до державної мови. На першій «Червоній Руті» в 1989 році Білик та Могилевська виконували пісні українською, нині ж перейшли виключно на російську.

У Севастополі – надзвичайний стан

Режим надзвичайного стану (НС) оголосила держадміністрація Севастополя. Це пов'язано з тим, що комунальні підприємства міста на межі банкрутства, немає грошей на зарплати та підготовку до зими. Першим наслідком запровадження НС стало підвищення тарифів на комунальні послуги. Найбільше постраждають підприємства та Чорноморський флот РФ – за тепло й воду вони з жовтня платитимуть утричі більше.

Рибний день козаків і «Беркута»

Бійка між членами козацьких організацій та спецпризначеннями МВС із «Беркута» сталася в офісі Держрибгоспу. Козачків привів екс-голова відомства Володимир Волков, звільнений торік за «порушення присяги держслужбовця». Нещодавно Волкова поновив на посаді Шевченківський райсуд Києва. «Головний рибалка», якщо його не пустять до кабінету, погрожує акціями протесту козацтва.

«Башмаки» дійшли до суду

Кримінальна справа щодо учасників кримської банди «Башмаки» потрапила на розгляд Апеляційного суду Одеської області. На лаві підсудних 18 осіб, яким висунуто кілька обвинувачень, зокрема, створення злочинної організації та бандитизм. На їх рахунок десятки вбивств, скоєних у 1990-х. Ватажків банди Олександра Данильченка та Миколу Кожухаря досі розшукує Інтерпол.

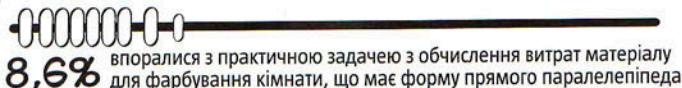


ФОТО: УНАІА, АНДРІЙ ПОЛІМАН, КОНСТЯНТИН ЧЕРНІВЦІЙ, РЕОГРАФІКА, ПАВЕЛО ПІЦ



Володимир

Навіщо мусувати цю тему? Це цікавить лише атеїстів та православних комуністів. Тих, хто шукає спасіння душі, єдність ПЦ цікавить в останню чергу. <...> Невже хтось вважає, що після об'єднання Українська православна церква одразу згадає дух християнства, припинить корупцію всередині, співпрацю з місцевими корупціонерами, відмовиться від мерседесів та коштовностей на хрестах?

Наталія

До Володимира: пане Володимире, людині, щоб вірити в Бога, церква взагалі не потрібна. Церква завжди була й залишатиметься інструментом управління і впливу на громадську свідомість. Єдина помісна Українська православна церква потрібна Україні та її громадянам. Тому що це ідеологія. І від об'єднання чи продовження розколу залежить, якою ця ідеологія буде за своєю суттю – українською чи ні.

Мамай

Утворення національної церкви – справа не ієрархів, а держави. Принаймні це видно з історії: реформа Петра I в Московщині, становлення англіканства чи перемоги протестантських течій у Європі та Новому світі, ба навіть саме створення християнства імператором Костянтином є тому прикладами. Тож допоки дер-



Найбільш дискусійні матеріали № 38 (99), 18–24 вересня

Зближення церков

Про намір українських православних церков розпочати переговори

Вторинний ринок

Добірка матеріалів про стан книжкової галузі в Україні

Трипільське замкнене коло

Катерина Новікова про значення трипільської культури

Невловимий агент впливу

Про діяльність партії «Родина» та її лідера Ігоря Маркова

Пересунок з «окраїни»

Про агітаційні плакати лідера Соціал-демократичного союзу, які спецслужби визнали антиукраїнськими

жава не візьметься всерйоз за цю справу, доти нічого путнього не зроблять – їм аби шматок влади не втратити. А держава займеться цим питанням тільки тоді, коли буде Українською, а не хохлацькою.



Серпень

Рідна держава насамперед повинна цікавитися своєю літературою. Цього немає. Погоди не роблять офіційні візити раз на рік на Львівський форум – книжки купуються, читаються, а проблеми проходять повз. Звісно, бредова ідея, але якщо увести серед чиновників тести з української мови та української літератури, хоч такі, які пишуть учні в школах. Навіщо? Та вони вчилися всі при комунізмі, і більшість – у російських школах, їм легше цитувати Пушкіна, ніж Котляревського чи Шевченка. А так будуть зобов'язані хоч побіжно переглянути величезний пласт художньої літератури країни, якою вони керують. А вони навіть мову не здатні вивчити – як країна може нести на своїй спині таких тупих службовців?!? От звідси і ставлення до української книжки як до продукту вторинного, а відтак і не потрібного. Видаються ще? Ну, хай, хай, чим би дитя не гралося, аби не плакало... Крім того, зрозуміло, що Хтось займається книжковоїмпортним бізнесом, вони й любію-

ють закони. Приклад – закон, який мав полегшити існування українських видавництв, а насправді дав пільги друкарням. Хоча насправді наші чиновники бізнесом займатися не мають права....

Володимир

Ці вельмишановні видавці дуже цікаві. Всі вони кажуть, що українське книгодрукування в занепаді, хай держава дасть їм грошей на видання україномовних перекладів, а як ні, то будуть самі читати, друкувати і продавати книжки російською. І дуже вже вони проти квотування. Все це вуалюється міркуваннями про свободу інформації. Але хто був би чесним, то сказав би, що сам є російськоцентричним (як сама визнає пані Коваль), тому не хоче втрачати звичний ареал існування. В кінопрокаті зроблено жорстко й ефективно: немає української адаптації – фільм не йде. На жаль, це єдиний позитив за 18 років імітації діяльності очільників українського культурного простору.

Роман Паньків

Враження про форум. Опускаючи емоційний бік від зовнішніх вражень дійства, за змістом українська книжка, що була представлена на форумі, в основній своїй масі залишається вузькогуманітарною, на превеликий жаль! А де технічна книга? Медична книга була представлена тільки на двох лотках. Тому, якщо сприймати форум як одну з граней інтелектуального простору країни, напрошується висновок про гуманітарну вузькоспрямованість цього самого інтелекту.

Орфографія дописувачів зберігається

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ

Видавець ТОВ «Український Тиждень»

Головний редактор Сергій Литвиненко

Заступник головного редактора

Наталія Васютин

Редактори Анатолій Астаф'єв,

Вікторія Герасимчук, Дмитро Губенко, В'ячеслав

Дарлінянц, Ігор Кручик,

Андрій Лаврик, Катерина Липа,

Мар'яна Олійник, Вікторія Поліненко

Журналісти Жанна Безп'ячук,

Богдан Буткевич, Василь Васютин,

Інна Загородня, Роман Кабачий,

Наталія Петринська, Олена Чекан

Відповідальний секретар Віталій Столига

Арт-директор Андрій Ермоленко

Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,

Тимофій Молодчиков

Художник Павло Ніц

Більд-редакція Олександр Чекменьов,

Валентина Бугенко

Фотограф Андрій Ломакін

Кольорокоректор Олена Шовкопляс

Літературні редактори Олександр Григор'єв,

Лариса Міщенко

Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко

Контент-редактор сайту Тая Овчар

Генеральний директор Микола Шейко

Виконавчий директор Роман Чигрин

Фінансовий директор Андрій Решетник

Директор зі збуту Олександр Грищенко

Директор з реклами Світлана Єгорова,

(097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua

Відділ промо та маркетингу Ганна Кашеїда

Голова редакційної ради Роман Цуприк

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.

Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,

Київ, вул. Магнітогорська, 1

№ зам. 095558. Наклад 30 700

Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2

E-mail: office@ut.net.ua. Телефон (044) 351 1300

Виходить щоп'ятниці. Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою.

Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

Редакція залишає за собою право на літредукування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літерою «Р» та на сірому тлі, публікуються на комерційній основі

СТИПЕНДІАЛЬНА ПРОГРАМА

Міністра культури і національної спадщини

Республіки Польща

GAUDE POLONIA



Національний Центр Культури у Варшаві оголошує конкурс на отримання піврічної стипендії у Польщі в рамках стипендіальної програми міністра культури і національної спадщини Республіки Польща GAUDE POLONIA. Програма Gaude Polonia призначена для молодих митців і перекладачів польської літератури з країн Центрально-Східної Європи.

Стипендіальна програма триватиме у Польщі з 1 лютого до 31 липня 2010 року. Відбір стипендіатів відбудеться шляхом конкурсу. Від кандидатів вимагається володіння польською мовою на початковому рівні. Заяви про участь у програмі прийматимуться до 15 жовтня 2009 року.

Піврічна стипендія у Польщі призначена для ознайомлення із сучасною польською культурою та удосконалення творчої майстерності під керівництвом відомих польських митців та установ у найбільших і найвідоміших центрах польської культури. Програма Gaude Polonia сприяє порозумінню і розвитку добрих відносин на основі культурної співпраці між Польщею та її близькими сусідами.

Оператором стипендіальної програми Gaude Polonia є Національний Центр Культури у Варшаві.

Детальну інформацію про програму Gaude Polonia та бланки анкет можна отримати на сайтах:

- Національного Центру Культури у Варшаві:
<http://www.nck.pl/index/view/id/133/permalink/o-programie/type>
- Польського Інституту у Києві:
<http://www.polinst.kiev.ua>
- Посольства Республіки Польща в Києві:
<http://www.kijow.polemb.net>
- у польських дипломатичних представництвах в Україні та в Національному Центрі Культури у Варшаві: тел. (+48 22) 210-01-21 або (+48 22) 210-01-00.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ

КАНДИДАТИ:

Стипендіальна програма Gaude Polonia призначена для таких творчих середовищ:

- художники;
- літератори;
- перекладачі з польської мови;
- музиканти;
- кінематографісти;
- мистецтвознавці;
- літературні критики;
- спеціалісти, що займаються охороною пам'яток старовини;
- музейні працівники.

ГАЛУЗИ:

- література;
- переклад;
- літературознавство;
- музика, образотворче мистецтво;
- кіномистецтво;
- охорона культурної спадщини;
- театр.

Перевага надається кандидатам:

- віком до 40 років (в обґрунтованих випадках – до 45 років);
- які мають значні досягнення у своїх галузях творчості.

ФОРМАЛЬНІ КРИТЕРІЇ:

- громадянство та місце постійного проживання в Україні;
- повна вища освіта;
- знання польської мови на рівні, достатньому для спілкування.

ПРАВИЛА ПРИЙОМУ:

- оголошення про відкритий конкурс у пресі;
- відбір найкращих кандидатів за результатами 3-етапного конкурсу:

I етап – оцінювання кандидатів за формальними критеріями;

II етап – оцінювання проектів перебування у Польщі, запропонованих кандидатами;

III етап – остаточний набір.

НЕОБХІДНІ ДОКУМЕНТИ:

1. Заповнений формуляр анкети про надання стипендії Gaude Polonia міністра культури і національної спадщини Республіки Польща;
2. Не менш ніж дві рекомендації професорів або мистецьких установ, творчих спілок, товариств тощо польською мовою, які містять таку інформацію:

- прізвище особи, яка рекомендує;
- посада;
- установа;
- місто;
- зазначення періоду знайомства з кандидатом;
- характер взаємних відносин (учитель, майстер, працедавець, інше);
- творчі досягнення кандидата;
- оцінка запропонованого кандидатом проекту його перебування в Польщі;
- копія диплома про закінчення вищого навчального закладу разом із нотаріально завіреним перекладом на польську мову;
- копії дипломів, відзнак із конкурсів, фестивалів, курсів, виставок тощо разом із перекладом польською мовою;
- копії рецензій разом із перекладом польською мовою;

- проект перебування в Польщі (до двох сторінок), викладений за такими пунктами:
 - головна мета перебування;
 - пропозиція програми і місця перебування;
 - пропозиції щодо творчої практики;
 - значення проекту для:
 - а) галузі, яку представляє кандидат;
 - б) власної професійної кар'єри;
 - в) установи, де працює кандидат;
 - г) країни;
 - обґрунтування участі в програмі Gaude Polonia.

ФІНАНСОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ:

- стипендіат щомісяця отримує стипендію у розмірі 3000 (три тисячі) злотих brutto;
- на період отримання стипендії стипендіат забезпечується місцем проживання;
- стипендіат перебуватиме під опікою куратора;
- стипендія може бути реалізована лише на території Республіки Польща;
- стипендія призначена на період із 1 лютого до 31 липня 2010 року;
- стипендіат повинен придбати гарантійний поліс на випадок хвороби та нещасний випадок на період перебування в Польщі (у рідній країні або в Польщі);
- стипендіат сам покриває витрати на приїзд до Польщі та повернення додому.

ЗАЯВИ КАНДИДАТІВ:

Кандидати на отримання стипендії Gaude Polonia повинні надсилати свої заяви за посередництва польської дипломатичної установи: Польський Інститут у Києві: 01030 Київ, вул. Б. Хмельницького, 29/17, тел. (044) 288-03-04, 278-16-01, 278-30-65, факс 288-02-86; одночасно копії заяв можна надіслати до Національного Центру Культури у Варшаві: **факс (+48 22) 2-100-104, e-mail: nck@nck.pl**

ТЕРМІН ПОДАЧІ ДОКУМЕНТІВ:

Термін подачі документів (заява, рекомендаційні листи, копії диплома, рецензій тощо) – до 15 жовтня 2009 року. Заяви, які будуть надіслані після закінчення цього терміну, не розглядатимуться.

АНКЕТА

Бланк анкети та інформацію стосовно стипендіальної програми можна знайти на інтернет-сторінках:

- Польського Інституту у Києві:
<http://www.polinst.kiev.ua>
- Посольства Республіки Польща в Києві:
<http://www.kijow.polemb.net>
- Національного Центру Культури у Варшаві:
<http://www.nck.pl>

За 100!!!

У Тижня невеличкий ювілей – 100-те число журналу

Перше число Тижня з'явилося 2 листопада 2007 року. Зараз ви тримаєте в руках сотий номер журналу. За час існування видання зіптовхувалося не лише з позитивними відгуками, а й зі шквалом кри-

тики. Нас звинувачували як у фашизмі, так і в неповазі до українських патріотів, як у русофобстві, так і в отриманні фінансування від російських ліберал-демократів, як у провладності, так і в безпідставних наїздах на ту ж таки

владу. Що ж, колективу редакції приємно, що ця критика була така поляризована. Бо якщо з приводу одного видання звучать такі взаємовиключні коментарі, це ще раз підтверджує нашу незангажованість. ■

**Сайт «Народна правда»
29.03.2009**

Журнал «Український тиждень» належить Жириновському?

Власники відомих українських ЗМІ іноді волюють не розкривати себе. Чому – можна тільки здогадуватись... Реальним власником чи принаймні співвласником журналу «Український тиждень» є ексцентричний російський політик, заступник голови Державної думи Росії Володимир Вольфович Жириновський. А його компаньйонами в цьому бізнесі можуть бути брати Суркіси.



№ 33, 15–21 серпня 2008 р.



№ 15, 17–23 квітня 2009 р.



№ 23, 12–18 червня 2009 р.



№ 14, 10–16 квітня 2009 р.



№13, 3–9 квітня 2009 року

вільними та неупередженими. Тому число з портретом Катерини Ющенко, затаврованим словом ПРОФАНАЦІЯ, вдарило батою по обличчю. Стаття пані Герасимчук (дуже не хочеться вірити, що це перевиборче замовлення) не є спробою зрозуміти, чому проект дитячої лікарні загальмовано. Це набір звинувачень пані Президентів, що спробувала здійснити вкрай потрібну справу, не залучивши впливу свого чоловіка, і неясних бруднуватих натяків на те, що, можливо, гроші на проект вже десь поділися.

Настя 19.09.2009

Чому не друкуються матеріали про інших кандидатів у президенти? Невже ВОНА змогла вас налякати!? Якщо так, то не бачу сенсу надалі вас читати!!!! Бо це вже буде журнал а-ля ЮВТ. Я дуже чекаю на цей матеріал незважаючи на те, що мені 15 років.

tarambas 3.06.2009

Зрештою, про кого журналіст не писав би: президента, міністра чи чиновника, він має якість ставитися до персонажа. Чи позитивно, чи негативно, і в статті це видно. Слащаві статті про всіх не читатиме читач, за негативні пресуватиме влада. Зрештою, багато позитиву про нашу владу не напишеш, бо його нема, нема за що співати дифірамби. Отож очікувана реакція на журнал від дітей Кучми, і методи ті самі.

Патриот 16.08.2009

Похоже, що «Тиждень» отрабатює на Яценюка. Смотрите: все про мечи і решительность, про войско. Вам вместо фото автора надо поместить плакатик: «Арсений» в хаки. Кролик Сеня в армії. Нашли себе «панацею».

Сергей 16.04.2009

Господин Кипиани отрабатює заказ по Яценюку. А почему, кстаті, пан Кипиани, Яценюк не может высказывать симпатий к России? Потому что Вам это не нравится? А мнением остальной части страны Вы не интересовались? Вы не в курсе, что большинство украинцев не хочет в НАТО. Не надо так безапелляционно – «Крапка». Вы себе поставьте крапку, а нас не учите, как жить.

Кабан 10.08.2009

Я скажу, хто ганьбить Україну. Україну ганьбить Майдан-2004, коли натовп бидла зміг привести до влади гнилу американську ящірку. Україну ганьбить її поведінка, особливо собаче тьяквання свідомітів на нашого брата – Росію. Україну ганьбить прославлання нацистських покидьків – Бандери і компанії. Україну ганьбить існування таких журналів, як «Тиждень», просякнутих ненавистю до всіх, хто не поділяє їхніх поглядів і на кого ставлять штамп «клятий цаца».

Аскольд 29.03.2009

Якби я купив цей випуск «Тижня», він був би останнім... добре, що я його пропустив... де поділося видання з незаангажованою об'єктивною думкою... відчувається неприязнь до правої Свободи... звідки?... ця політсила, звичайно, «не ахті какая», але водночас...чим вона гірша від ЄЦ, НУ – НС, БЮТ та інших страшніших аббревіатур?... нічим... але я сумніваюся, що така стаття мала б місце, якби перемогла одна з вищеназваних сил...

**Сайт «Свободная пресса»
25.06.2009**

Сергей Ильченко

...Хорошо живется киевскому журналу «Тиждень», который в Интернете называют «антироссийской помойкой».

Несмотря на кризис, у издания качественная полиграфия, достойные гонорары и зарплаты. Откуда такое счастье? Ответ прост: в «Тиждне» пишут то, что требует верховная власть. Вот, например, программная статья Катерины Липы, опубликованная в канун празднования 300-летия Полтавской битвы. Речь в ней о православной ментальности двух, как считает автор, «современных разных народов» – украинцев и русских.

25.04.2009

Ольга Кочерга, працівник Інституту теоретичної фізики ім. М. Боголюбова Шановна командо «Українського тижня», ми читаємо Вас від перших чисел і передплачуємо журнал від самого початку. Ми звикли вважати Вас об'єктивними аналітиками,

Орфографія дописувачів зберігається

Вітаємо переможців!

**Оksamитовий сезон –
найкращий час для відпочинку!**

*18 вересня 2009 року у АБ «Київська Русь»
серед Клієнтів банку, що відкрили
депозитний рахунок «Оksamит»
відбувся розіграш призів –
туристичних путівок до Туреччини
від **karyatour***



АБ «Київська Русь» є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

Банк Київська Русь

8 800 500-54-60

(безкоштовно зі стаціонарних телефонів в межах України)

www.kruss.kiev.ua

Ліцензія НБУ №19 від 14.01.2002. Свідоцтво учасника ФГВФО №89

www.karyatour.com.ua



Карья Тур Юкрейн.
Ліцензія Держ. служби туризму і курортів
АВ № 467107 від 03.04.2009 р.

Відпочинок у чарівній Туреччині

у 5-зірковому готелі на узбережжі Середземного моря отримали:

*Косюк Людмила Федорівна,
м. Фастів*

*Литовченко Іван Петрович,
м. Полтава*

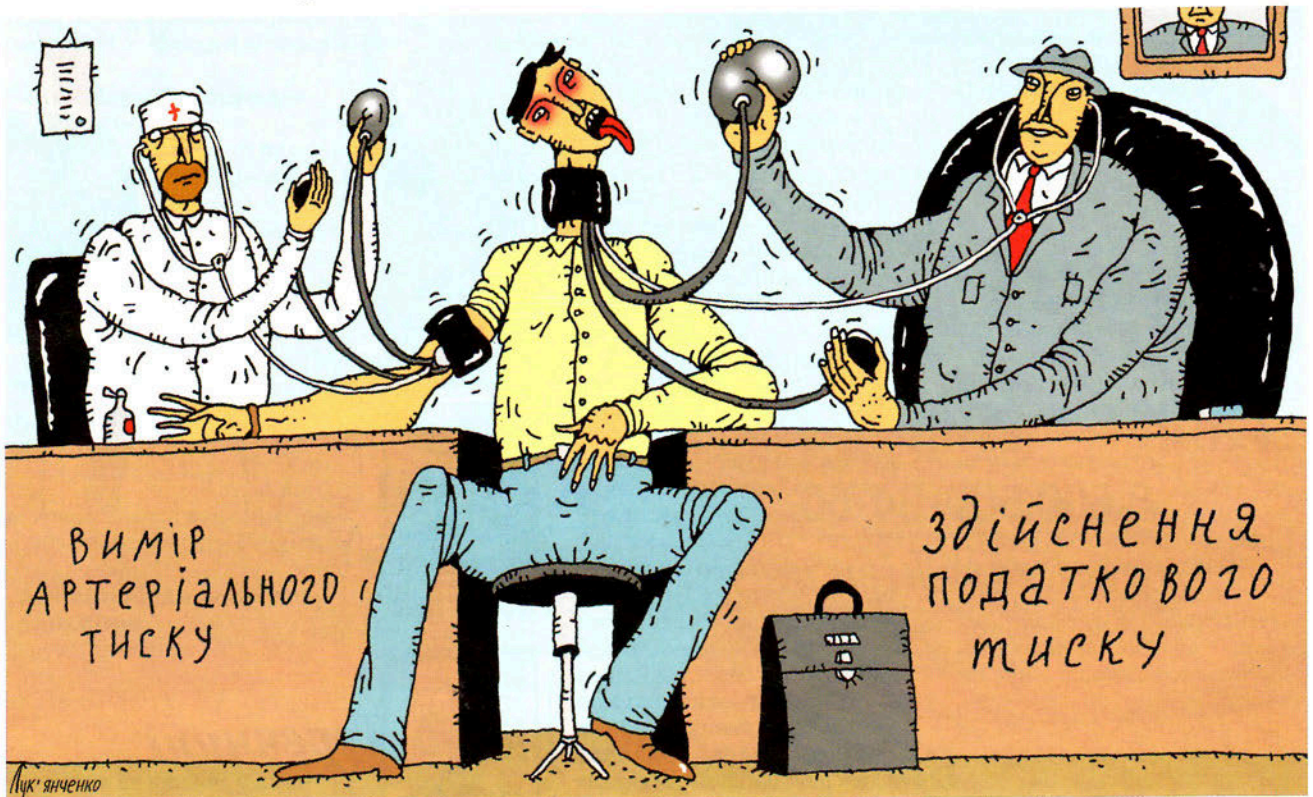
*Слободянюк Михайло Павлович,
м. Васильків*



**Усім учасникам конкурсу бажаємо виграти наступного разу
з новими програмами АБ «Київська Русь»
Успіхів та Натхнення!**

Тінь у кінці тунелю

У цивілізованих країнах податки платять, в Україні – збирають. В умовах кризи влада вигадує дедалі витонченіші способи наповнення скарбниці



Автор:
Вілен
Веремко

Світовий банк (СБ) та Міжнародна фінансова корпорація (ІFC) оприлюднили результати дослідження Doing Business-2009, що оцінює простоту ведення бізнесу в 181 країні. Україна – на 145-му місці (торік вона посіла 144-ге зі 178 країн). Другий рік поспіль наша держава посідає передостаннє місце в рейтингу простоти сплати податків: 180-ге у 2009-му, 177-ме – в 2008-му. Порядок адміністрування податків і зборів визнано таким, що перешкоджає розвитку підприємництва в Україні. Вітчизняним компаніям доводиться сплачувати 99 видів податків і втрачати на це 58,4% доходів, тоді як середньосвітовий показник становить близько 40%.

У звіті фахівці СБ та ІFC відзначають необхідність ухвалення в Україні Податкового кодексу,

що передбачає спрощення та зменшення кількості податкових процедур. Цю тему не перший рік обговорюють вітчизняні законодавці, експерти й бізнесмени. Чи не кожна з основних політичних сил, представлених у країні, розробила свій варіант Кодексу. Однак віз і нині там. Верховна Рада латає і без того громіздку податкову систему окремими нормами законів, зазвичай законами про держбюджет. При цьому нехтуються статті Бюджетного кодексу, що забороняють змінювати фіскальне законодавство за шість місяців до нового бюджетного року.

В умовах кризи зростання дефіциту бюджету змушує владу вигадувати дедалі витонченіші способи наповнення скарбниці (одна з останніх ідей Кабміну –

зобов'язати бізнесменів платити податок на прибуток авансом). Але закручування гайок заради латання бюджетних дірок дає зворотний ефект: підприємці йдуть у тінь, що призводить до зменшення бюджетних надходжень.

НЕПОСИЛЬНИЙ ТЯГАР

За даними Мінфіну, в 1998–2004 роках фіскальне навантаження на бізнес зменшувалося: за цей період податковий коефіцієнт (співвідношення платежів до бюджету та ВВП) знизився з 35,5% до 31,8%. У 2005-му цей показник зріс на 4,9% і сягнув 36,7%. Проте це пояснюється не підвищенням ставок податків і зборів, а збільшенням бази оподаткування, передусім унаслідок ліквідації вільних економічних зон. Протягом 2005–2008 років

частка податків у ВВП України зросла до 39,1%, що є порівняним із показниками передових європейських країн (Велика Британія – 37,0%, Німеччина – 38,8%), тоді як у країнах, що недавно вступили до ЄС, податковий коефіцієнт не перевищує 33,1% (Румунія – 28%, Словаччина – 29,3% і т. д.).

Однак сам податковий коефіцієнт, на який посилається Мінфін, показує лише середню температуру по палаті. Насправді фіскальне навантаження на українські підприємства значно вище. Річ у тім, що наша податкова система передбачає цілу низку пільг. Зокрема тільки 2008 року збитки зведеного бюджету внаслідок пільгового оподаткування перевищили 19,8 млрд грн (11,6% усіх надходжень). На практиці така ситуація означає, що одні платять податків менше, інші взагалі їх не платять, а за рахунок решти держава покриває бюджетні втрати. Причому якщо в країнах ЄС режим пільгового оподаткування застосовується переважно для стимулювання розвитку пріоритетних галузей, то в Україні пільги є швидше результатом лобізму і використовуються як прикриття ухиляння від сплати податків.

В українських реаліях бізнесмени, не пов'язані з владою, також змушені шукати способи мінімізації оподаткування. І це, вочевидь, вигідно владі: неадекватне фіскальне навантаження і непрозора система адміністрування податків та зборів стимулюють корупцію. Як наслідок – підприємцям доводиться працювати не так за законом, як за неписаними правилами корупціонерів.

ДОБРИМИ НАМІРАМИ

Основним бюджетоформувальним податком в Україні є ПДВ (2008 року його частка в податкових надходженнях перевищила 57% і становила 42,5% доходів бюджету). З погляду адміністрування ПДВ є найкорумпованішим податком, оскільки його держава не лише стягує, а й повертає, якщо податковий кредит (наприклад, ПДВ, сплачений при закупівлі сировини) перевищує зобов'язання платника за цим податком. Несумлінні підприємці використовують усілякі схеми для фіктивного відшкоду-

вання ПДВ (найчастіше товар репродується через ланцюжок фірм, при цьому одна з них не сплачує податку до бюджету, а інша подає заявку на його відшкодування). Фірми, на яких концентруються невиконані зобов'язання перед бюджетом, податківці називають ямами. За даними департаменту податкового контролю юридичних осіб Державної податкової адміністрації України (ДПАУ), тільки в січні – травні цього року заповігли незаконному відшкодуванню з бюджету 2,8 млрд грн через фірми-ями – на 200 млн грн більше, ніж 2008-го. Це з одного боку. З іншого – тяганина з відшкодуванням ПДВ, що нібито допомагає боротися з фірмами-ямами, призводить до зростання заборгованості держави перед сумлінними платниками податків. Податківці скаржаться, що не готові вчасно повертати гроші бізнесу, позаяк потрібні ретельні перевірки компаній, які подають заявки на відшкодування. Та фіскалі лукавлять. Адже зволікання з відшкодуванням ПДВ – це кредитування бізнесу бюджету країни під 0% без урахування інфляції. Практично маніпуляції з поверненням ПДВ дають змогу в ручному режимі латати бюджетні дірки, що виникають унаслідок недонадходження інших податків. Саме тому держава не зацікавлена в реальному вдосконаленні системи адміністрування. За інформацією Секретаріату президента, до кінця вересня заборгованість держави з ПДВ сягнула 15 млрд грн (завзвичай ця цифра коливалася в діапазоні 6–7 млрд грн).

В умовах економічної кризи, коли підприємства відчувають дефіцит оборотних коштів, а доступ до кредитування ускладнений, неповернення ПДВ ставить бізнес на коліна. «Немає грошей ні для сплати інших податків, ні для виплати зарплати, ні для виконання зобов'язань перед банком», – нарікала директор підприємства «Джі-Ен-Ел» Людмила Логінова на зборах керівників компаній у Чернігівській торговельно-промисловій палаті. І цей приклад є швидше типовим.

СВОЯ СОРОЧКА

Втім, у деяких випадках підприємствам вдається знайти спільну

мову з податковою. Так, восени 2006 року, коли Кабмін очолював Віктор Янукович, президент Віктор Ющенко зажадав від генпрокурора Олександра Медведька розібратися з незаконним поверненням ПДВ. Гаранта обурило, що в західних областях рівень відшкодування становив 5–9% передбаченого бюджетом, а в Донецькій, Луганській та Криму – 35%. При уряді Юлії Тимошенко спостерігається діаметральна ситуація. Зокрема, навесні цього року про відшкодування ПДВ обраним підприємствам говорив голова Полтавської облдержадміністрації Валерій Асадчев. «Заборгованість з ПДВ у Полтавській області становить

УКРАЇНЬСКА СИСТЕМА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ ІДЕАЛЬНА ДЛЯ КОРУПЦІОНЕРІВ, УБИВЧА – ДЛЯ БІЗНЕСУ І ДЕРЖАВИ

близько 400 млн грн, – обурювався губернатор. – Відшкодування здійснюється за партійним принципом. Член БЮТ отримують ПДВ, решта – ні. Торік 140 млн грн ПДВ отримали ГЗК і КрАЗ (підприємства ботівця Костянтина Жеваго. – Ред.). Іншим підприємствам відшкодування здійснено не було».

У липні цього року віцепрем'єр Олександр Турчинов і заступник лідера фракції БЮТ у парламенті Андрій Кожем'якін ініціювали відставку свого ж голови ДПАУ – однопартійця Сергія Буряка. Причиною ініціативи слугувало звільнення начальників Закарпатської та Одеської податкових міліцій (унаслідок чого, на думку Турчинова і Кожем'якіна, «на місцях залишилися самі регіонали»), а також відшкодування ПДВ підприємствам, близьким до Партії регіонів. Зазначимо, що Сергієві Буряку вдалося залишитися в кріслі, а джерела в ДПАУ повідомляють, що плани з відшкодування ПДВ було відкориговано. Згідно із законом про держбюджет на поточний рік заплановано відшкодування 36,5 млрд грн ПДВ. Бізнесмени стверджують, що цю суму розподіляють фактично в ручному режимі, а відкати чиновникам (податківцям і навіть губерна- ▶

торам) сягають 30% суми відшкодування.

Економісти пропонують низку заходів, завдяки яким можна було б удосконалити систему адміністрування ПДВ. Зокрема, зменшити ставку податку з 20% до 15%, що, втім, не раз обіцяли зробити політики різних мастей. Крім того, сумлінним виробникам можна було б відшкодувати ПДВ автоматично: спочатку суму спрямовувати на рахунок підприємства, а вже потім проводити перевірки (у разі невідповідностей кошти повернути в бюджет, а з платника податку стягнути штраф і вилучити його зі списку добросовісних). Зниження ставки ПДВ та спрощення системи його адміністрування привели б до детінізації економіки, збільшення податкової бази й відповідно до зростання доходів держскарбниці. Та замість проведення системних реформ нинішній уряд реанімував ідею Миколи Азарова про відшкодування ПДВ держоблігаціями. У 2004 році, коли цю ідею було реалізовано, збитки підприємців становили до 30% коштів, які їм мала відшкодувати держава.

ПОДАТОК НА ЗБИТОК

Економічна криза негативно позначилася на доходах українських компаній. Утім, попри це, податок на прибуток підприємств (ППП) є другим після ПДВ за обсягами надходжень до скарбниці. Торік доходи з ППП перевищили 42 млрд грн (24,7% податкових надходжень, понад 18% доходів держбюджету). У 2009-му передбачено поповнення скарбниці

практично на аналогічну суму – 41,9 млрд грн. Хоча вже очевидно, що ВВП України в 2009-му не утримається на торішньому рівні. Так, у червні МВФ погіршив прогноз падіння ВВП з 3% до 8%, а в липні – до 14%. Таким чином, очікується невиконання плану доходів з податку на прибуток.

Хоча поки що ДПАУ звітує про перевиконання планів як з ППП, так і з інших податків. За даними фіскалів, за січень – серпень цього року зібрано близько 20,6 млрд грн податку на прибуток, що на 1,2 млрд грн більше від запланованого. Проте насправді за вісім місяців до бюджету надійшло менш як 50% запланованих на рік надходжень з ППП. Деякі економісти підозрюють уряд у корекції планових показників задля формального звіту про перевиконання планів.

Перевиконання планів надходжень із ППП відбувається, зокрема, за рахунок авансових платежів. Так, Комітет підприємців Львівської області впродовж серпня – вересня зафіксував низку звернень бізнесменів, які скаржаться на вимоги податківців передчасно виконувати бюджетні зобов'язання. «Зазвичай чиновники просто не погоджуються приймати декларації із зафіксованими збитками. Вимагають вказувати прибуток, навіть якщо його немає», – розповідає голова Комітету підприємців Львівської області Микола Ореньчук.

УСІ В САД

Збільшення тиску на бізнес в умовах кризи тільки глибше за-

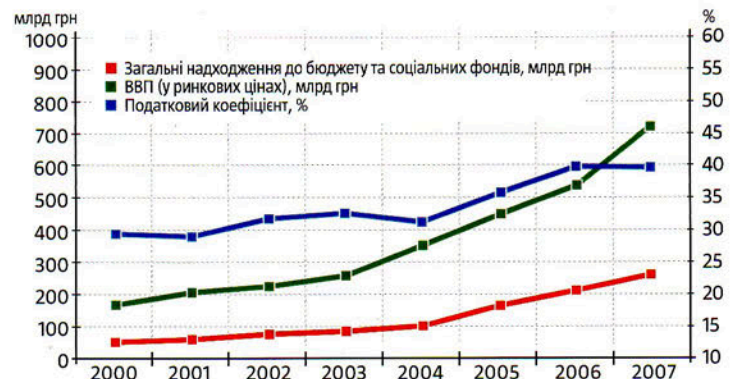
ганяє його в тінь. У Мінекономіки зазначають, що загалом, починаючи з 2004-го, рівень тіньової економіки знижувався, але з грудня минулого року почав стрімко зростати. За офіційними даними, наприкінці січня цього року рівень тіньової економіки сягнув 31% ВВП країни, а за результатами I кварталу 2009-го – 36%. Днями Рахункова палата оприлюднила ще менш оптимістичну цифру – 40% ВВП.

Непрозора фіскальна політика влади штовхає бізнес у тінь. При цьому є безліч схем приховування доходів для підприємств будь-якого масштабу і спрямування – від банального дроблення бізнесу на малих платників єдиного податку до послуг різного рівня фіктивних фірм і конвертаційних центрів. Саме боротьбою з такими схемами податківці пояснюють збільшення податкових надходжень. Послуги конвертаційних центрів під час кризи подорожчали вдвічі – до 10% легалізованої суми. Але навіть це вигідніше бізнесменам, ніж платити 25% ППП. Водночас, за словами начальника головного управління податкової міліції ДПАУ Олександра Мухіна, потрібно домогтися, щоб послуги конвертаторів подорожчали до 15–20%. Тоді, враховуючи ризики, підприємцям буде вигідніше працювати «побілому».

Практично щодня контролюючі та правоохоронні органи звітують про закриття чергового конвертаційного центру, проте тінізація економіки свідчить про те, що влада бореться з вітряними млинами, оскільки з високими податковими ставками, та ще й з авансовими платежами бізнесу не вигідно працювати легально. У зв'язку з цим незалежні економісти пропонують зменшити податковий тягар хоча б на період кризи. Це було б ефективнішим стимулом для легалізації доходів, ніж адміністративні заходи. Причому зменшення податків може привести й до зростання бази оподаткування, а отже, збільшення доходів бюджету. Тим більше що тези про податкову реформу є в арсеналі передвиборчих обіцянок усіх кандидатів у президенти. ■

ФІСКАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ

Динаміка податкового коефіцієнту (відношення загальних надходжень до ВВП)



За даними Мініфін України

II Спеціалізована Виставка

"ВИЩА ОСВІТА

ЗА КОРДОНОМ"

За участі представників навчальних закладів
Великобританії, Швейцарії, Австралії,
Нідерландів, Греції, Чехії, Нової Зеландії.

ПОЧНИ УСПІШНУ КАР'ЄРУ!



Організатор:
Освітня агенція «DEC»
www.dec-edu.com
ukr@dec-edu.com
(044) 390 76 24

Ліц. АВ467253 від 02.07.2009



Коронація слова

Шоколад «КОРОНА»
та телеканал «ІНТЕР» оголошують
Всеукраїнський конкурс
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА — 2010»!

120 000 грн.

преміальний фонд конкурсу

- На конкурс приймаємо написані українською мовою: романи, пісенну лірику про кохання, кіносценарії та п'єси, які раніше не друкувалися, не виконувалися, не фільмувалися, та права на які не передані іншим (юридичним або фізичним) особам і не будуть передаватися до оголошення результатів конкурсу на церемонії нагородження у червні 2010 р.
- Твори надсилайте надрукованими на папері формату А4. Позначте на титульній сторінці тільки свій псевдонім, назву твору та номінацію. Вкладіть твір у папку разом з підписаним тим самим псевдонімом окремим заклеєним конвертом, в якому має бути: справжнє прізвище, ім'я, домашня адреса, контактний телефон, електронна адреса (якщо є) та заява в довільній формі про участь у конкурсі. Папку з твором вкладіть у конверт та надішліть поштою з «повідомленням про вручення поштового повідомлення».
- В номінації «пісенна лірика» приймаємо не більше 10 поетичних творів від одного автора. Твір не повинен бути більше ніж 32 рядки (або 8 строф).
- Анонімність авторів зберігається до церемонії

- нагородження переможців, яких визначає авторитетне журі.
- Твори не рецензуються і не повертаються (залишайте у себе копію), листування з авторами не здійснюється.
- Усі автори, твори яких відзначені на конкурсі, зобов'язуються використовувати логотип «Коронація слова» при будь-якому оприлюдненні твору. Тобто: розмішувати знак на титульній сторінці, в афіші, титрах фільму, оголошувати про відзначення на конкурсі перед публічним виконанням твору, передачею в ефірі тощо.
- Конкурс розглядає всі подані твори, як такі, що захищені авторським правом. Реєстрація (або передача) авторських прав на твори є повноваженнями авторів творів та здійснюється авторами незалежно від конкурсу.
- Конкурс пропонуватиме твори видавництвам, музичним продюсерам, кінопродюсерам, кіностудіям, театрам, з якими переможці особисто домовлятимуться про умови.
- Конкурс не спонсорує подальшу долю твору.
- Автор має право брати участь у конкурсі повторно до отримання першої премії у номінації.

Організатор конкурсу

Номінація «РОМАНИ»:
I премія — 20 000 грн,
II премія — 10 000 грн,
III премія — 5 000 грн,
+ 7 премій по 1 000 грн.

Номінація «П'ЄСИ»:
I премія — 10 000 грн,
II премія — 5 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «КІНОСЦЕНАРІЙ»:
I премія — 15 000 грн,
II премія — 7 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «ПІСЕННА ЛІРИКА ПРО КОХАННЯ»:
I премія — 8 000 грн,
II премія — 4 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Спеціальні відзнаки:

- + За кращий романтичний твір
- + За кращий історично-патріотичний твір
- + За кращий гумористичний твір
- + За кращий дитячий твір

Лауреати та дипломанти конкурсу несуть відповідальність за сплату податків.

Докладніше про конкурс:
www.korona.ua
www.inter.ua

Довідки за телефоном:
8 (067) 252 50 20

Твори надсилаються до 1 лютого 2010 року на адресу:
Конкурс «Коронація слова», абонентська скринька № 25,
м. Київ-25, 01025

КОРОНА

ІНТЕР

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПОНСОР

Тиждень
УКРАЇНСЬКИЙ

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА

ПРО це

Намагаючись порозумітися з росіянами, адміністрація Барака Обама втрачає відданих союзників

Автори:
Дмитро Губенко,
Жанна Безп'ятчук

Про свою відмову розміщувати елементи системи протиракетної оборони (ПРО) у Центральній Європі США оголосили 17 вересня – у день нападу Радянського Союзу на Польщу 1939 року. Невідомо, чи це випадковість, чи адміністрація американського президента Барака Обама заклала в оприлюднення заяви саме цього дня якийсь прихований сенс. Але поляків така аналогія образила і занепокоїла. Адже, як і 70 років тому, їхній країні завдали удару в спину, тільки цього разу не зі Сходу, а із Заходу.

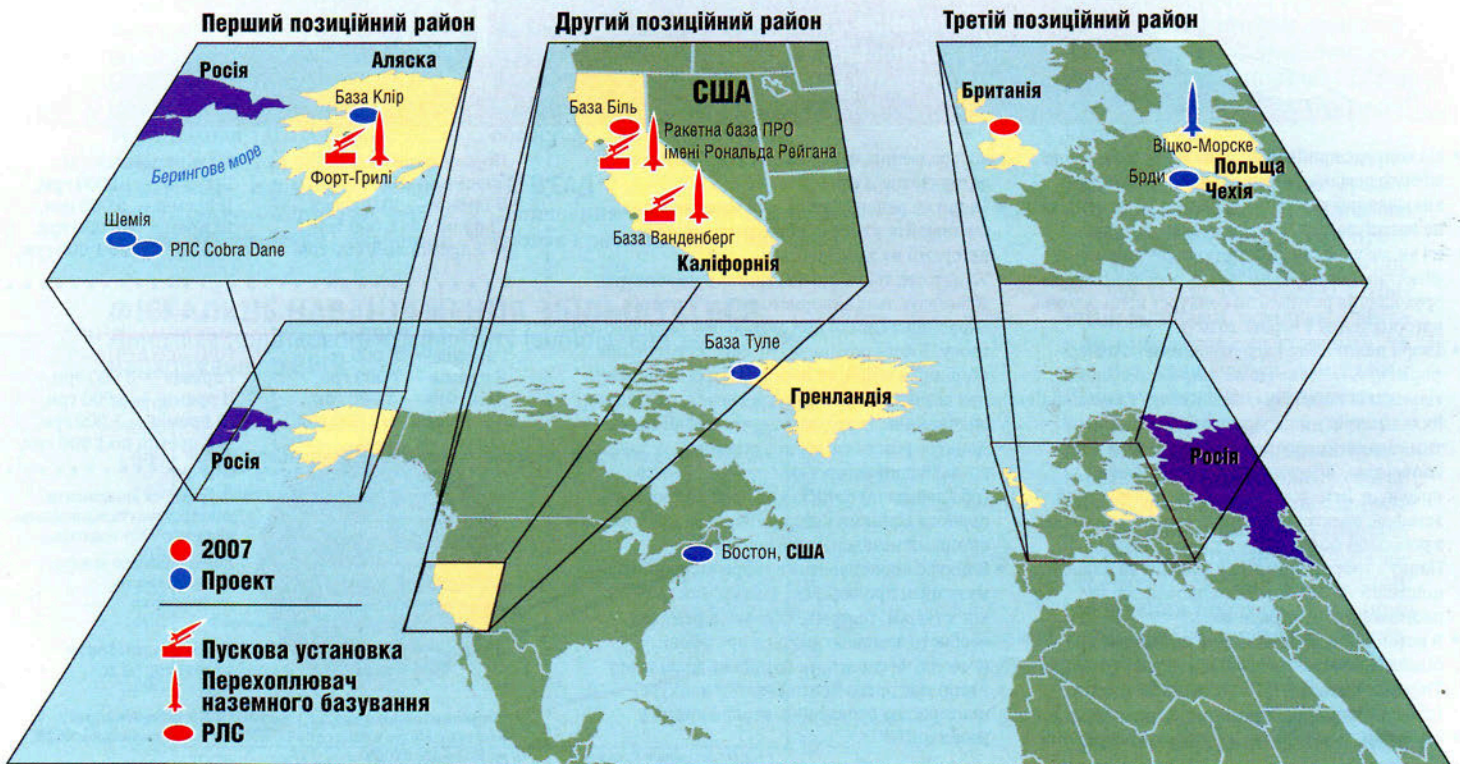
ОПЕРАЦІЯ «ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ»

Інформація про те, що Барак Обама готовий відмовитися від третього позиційного району системи ПРО, який США мали намір створити у Польщі та Чехії до 2013 року, з'явилася на шпальтах Gazeta Wyborcza ще наприкінці серпня. Цей крок був прогнозований: політика «перезавантаження» американсько-російських відносин передбачала поступки з обох сторін. А найбільшим подразником для Кремля була якраз система ПРО в Європі, мовляв, націлена вона буде насправді не на Іран, як ка-

жуть у США, а на Росію. Західні експерти лише гадали, на що ж Обама її виміняє: продовження дії Договору про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНО-3) чи допомогу в ядерному роззброєнні Ірану?

Варшаві та Празі залишилося гірке розчарування. Марними виявилися всі зусилля місцевих урядів, спрямовані на формування лояльної до ПРО громадської думки. Обама поставив під питання дружні відносини США з країнами Центральної Європи, які, на відміну від старої Європи, були надій-

СИСТЕМА ПРО США: ЗАХИСТ ВІД РАКЕТ ДАЛЕКОГО РАДІУСА ДІЇ



Джерело: Missile Defense Advocacy Alliance

ними союзниками Вашингтона в усіх воєнних кампаніях останнього десятиліття. Зокрема, польський контингент в Іраку був третім найбільшим після американського та британського, а сьогодні 2000 польських вояків служать в Афганістані. Тепер же Прага і Варшава мають серйозні сумніви щодо надійності Вашингтона як стратегічного партнера.

Занепокоєні й у США. «Багато експертів і членів Республіканської партії тлумачать це рішення як дуже серйозну поступку Кремлю і як свідчення наявності якихось таємних угод між Кремлем та Вашингтоном, досягнутих під час візиту Барака Обами до Москви, – розповідає колишній посол України у США та Канаді Юрій Щербак. – Нині ситуація в Афганістані стає критичною. Відомим став рапорт американського генерала Стенлі Маккрістала, в якому йдеться про те, що до кінця року там може бути катастрофа. І відповідно США дуже потребують підтримки Москви. Обама сподівається, що Москва допоможе зупинити розвиток ядерно-ракетного озброєння Ірану».

КРИЗОВА КОРЕКЦІЯ

Щоб якось заспокоїти центральних європейців та республіканську опозицію, міністр оборони США Роберт Гейтс заявив, що відмова від старих планів є не поступкою Росії, а, навпаки, черговим кроком на шляху модернізації системи. «Ті, хто заявляє, що ми згортаємо плани протиракетної оборони в Європі, або неправильно поінформовані, або мають хибне уявлення про ситуацію», – повідомив Гейтс. Насправді ж йдеться про відтермінування створення третього позиційного району системи ПРО.

Це рішення США ґрунтується на розвідувальних даних, які свідчать про те, що Іран не здатний зараз створити ракети далекого радіуса дії. Небезпеку становлять лише іранські ракети середнього та короткого радіуса дії, а отже, створення третього позиційного району просто вирішили відкласти до кращих часів – до 2020 року. Поки що його функції виконуватимуть кораблі з радарними та ракетами-перехоплювачами, які

США відправлять на Північ та Південь Європи. Це дешевше, ніж створювати наземну інфраструктуру системи ПРО. Як свідчать західні ЗМІ, фінансовий чинник був вирішальним – Пентагону, який загруз в іракській та афганській кампаніях, банально бракує коштів.

«Теперішня корекція програми щодо Європи лише підтверджує, що США розгортають її проти можливих загроз із боку Ірану. Оскільки Іран не має балістичних ракет далекого радіуса дії, радар у Чехії наразі не потрібен. Зміна планів адміністрації США дозволяє розблокувати підписання договору СНО-3 із Росією. Водночас скасування, або, як кажуть представники Пентагону, відтермінування розміщення третього позиційного району ПРО в Європі мало б потішити уряди країн Центрально-Східної Європи, оскільки це зменшує військове напруження у відносинах із Росією», – вважає директор Інституту політичного аналізу та міжнародних досліджень Сергій Толстов.

ХІД КРЕМЛЕМ

Обстановка в регіоні справді залежить від Кремля. Як заявив 21 вересня представник Росії у НАТО Дмитрій Рогозін, Москва відмовляється від розміщення у Калінінградській області ракетних комплексів «Іскандер», що мали стати противагою третьому позиційному району ПРО. Однак того самого дня начальник російського генштабу Ніколай Макаров попередив, що політичне рішення з цього питання ще не прийняте. А також додав, що Ро-

ДОВІДКА

СНО-1 – Договір про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь (англійською Strategic Arms Reduction Treaty, START-1) – був підписаний 31 липня 1991 року в Москві президентами СРСР і США Міхаїлом Горбачовим та Джорджем Бушем, набрав чинності 5 грудня 1994-го. Мета дого-

вору – забезпечити паритет між стратегічними ядерними силами двох країн. Передбачалося, що впродовж семи років після набрання ним чинності обидві сторони зменшать кількість своїх ядерних боєзарядів з більш ніж 10 000 до 6000 одиниць. **Договір СНО-2**, який було укладено між Росією та США 3 січня 1993 року, пе-

сію не задовольняє жодна система протиракетної оборони, у якій вона не братиме участі.

Тому цілком можливо, що ця спроба «перезавантаження» просто захлинеться у надмірних вимогах із боку Кремля. Створити систему ПРО з урахуванням інтересів Росії, як того прагне Обама, буде нелегко без подальших поступок. Прем'єр-міністр Росії Володимир Путін уже оприлюднив низку нових побажань до Вашингтона, зокрема зняття обмежень на торгівлю з РФ та передачу їй високотехнологій, а також сприяння прийняттю країни до

РОСІЮ НЕ ЗАДОВОЛЬНИТЬ ЖОДНА СИСТЕМА ПРОТИРАКЕТНОЇ ОБОРОНИ, У ЯКІЙ ВОНА НЕ БРАТИМЕ УЧАСТІ

Світової організації торгівлі. Барак Обама, вочевидь, ще не знає, за якими правилами грає Кремль.

Нашій країні теж варто вивести з цієї ситуації свої уроки. «Для України політика адміністрації Барака Обами є чітким сигналом, що офіційний Київ не може моделювати свою політику, виходячи з міркувань масштабного конфлікту та ситуації нової холодної війни у відносинах між Заходом і Росією. Такої політики Вашингтон не заохочує», – вважає Толстов. А отже, нашій державі час повертатися до формування зовнішньої політики на основі фактора інтересів. Розраховувати на якусь зовнішню допомогу немає сенсу. ■

редбачав зменшення кількості ядерних боєзарядів до рівня 3000–3500 одиниць до 27 грудня 2007-го та цілковиту ліквідацію ракет наземного базування з головними частинами індивідуального наведення, що розділяються. Домовленості про укладення **договору СНО-3** було досягнуто під час зустрічі прези-

дентів Росії та США Бориса Єльцина і Білла Клінтона в Гельсінкі ще 21 березня 1997-го. У процесі останніх переговорів Барака Обами та Дмитрія Медведєва йшлося про взаємне зменшення кількості як ядерних боєголовок (до 1500–1675 для кожної країни), так і засобів доставки (до 500–1100).

ПЕРЕДПЛАТА НА 2010 РІК

Передплати «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ» вже зараз!



1. У редакції:

– заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку
(отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721 у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК». МФО 322012. Код ЄДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»);
– розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
– оплатіть квитанцію у найближчому відділенні банку;
– надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):
* факсом: (044) 351-13-00 (01);
* поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с № 2.
Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

на 2010 рік	на 2009 рік
1 місяць – 20 грн;	1 місяць – 14 грн;
3 місяці – 60 грн;	2 місяці – 28 грн.
6 місяців – 120 грн;	
12 місяців – 240 грн.	

2. У будь-якому відділенні зв'язку Укрпошти. Передплатний каталог на 2010 рік, стор. 156.

Передплатний індекс – 99319.

Вартість передплати через «Укрпошту»

1 місяць – 19,74 грн;
3 місяці – 59,22 грн;
6 місяців – 118,44 грн;
12 місяців – 236,88 грн.

3. У передплатних агенціях вашого міста (детальніше див. на сайті <http://www.ut.net.ua>).

4. На сайті www.portmone.com.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00.
Менеджер з передплати Каріна Семяновська
K.sem@ut.net.ua

<http://www.ut.net.ua>

повідомлення	отримувач платежу	26007026823721	35392656
	ТОВ «Український тиждень»	поточний рахунок отримувача	код отримувача
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012
			МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
Адреса платника, телефон			
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
	період:		
касир			сума, грн
	платник (підпис)		
квитанція	отримувач платежу	26007026823721	35392656
	ТОВ «Український тиждень»	поточний рахунок отримувача	код отримувача
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	322012
			МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
Адреса платника, телефон			
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
	період:		
касир			сума, грн
	платник (підпис)		

2



років свободи

Восени 1989 року вітер змін, який запустила у Східній Європі горбачовська перебудова, перетворився на ураган, що блискавично змінив рештки соціалістичних режимів у Польщі, Угорщині, Східній Німеччині, Чехословаччині. У перших двох країнах процес декомунізації відбувався більш-менш еволюційно — через круглі столи та тривалі переговори демократичної опозиції з комуністичною владою. Натомість уряди Німецької демократичної республіки та Чехословаччини ігнорували настрої власного населення і навіть реформаторські поради з Москви, аж доки у східних німців, чехів та словаків не увірвався терпець. Саме тому демократизація регіону асоціюється передусім із падінням Берлінської стіни та Оксамитовою революцією.

Починаючи серію матеріалів про 20-річчя пост-соціалістичної трансформації у країнах Центральної та Східної Європи, **Тиждень** не лише нагадує про те, якими шляхами пішли наші західні сусіди — Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина, Румунія, Болгарія, Литва, Латвія, Естонія, держави, що постанали на руїнах Югославії. Майже усі ці країни змогли подолати травматичний тоталітарний досвід і повернутися до Європи. Ми хочемо спробувати знайти відповідь, чому Україна відстала від них не на два роки, а на невизначений термін. Чому їм вдалося, а нам ні?



МИТЬ ЄДНАННЯ.
Падіння Берлінського
муру стало першим
кроком до Європи
без кордонів

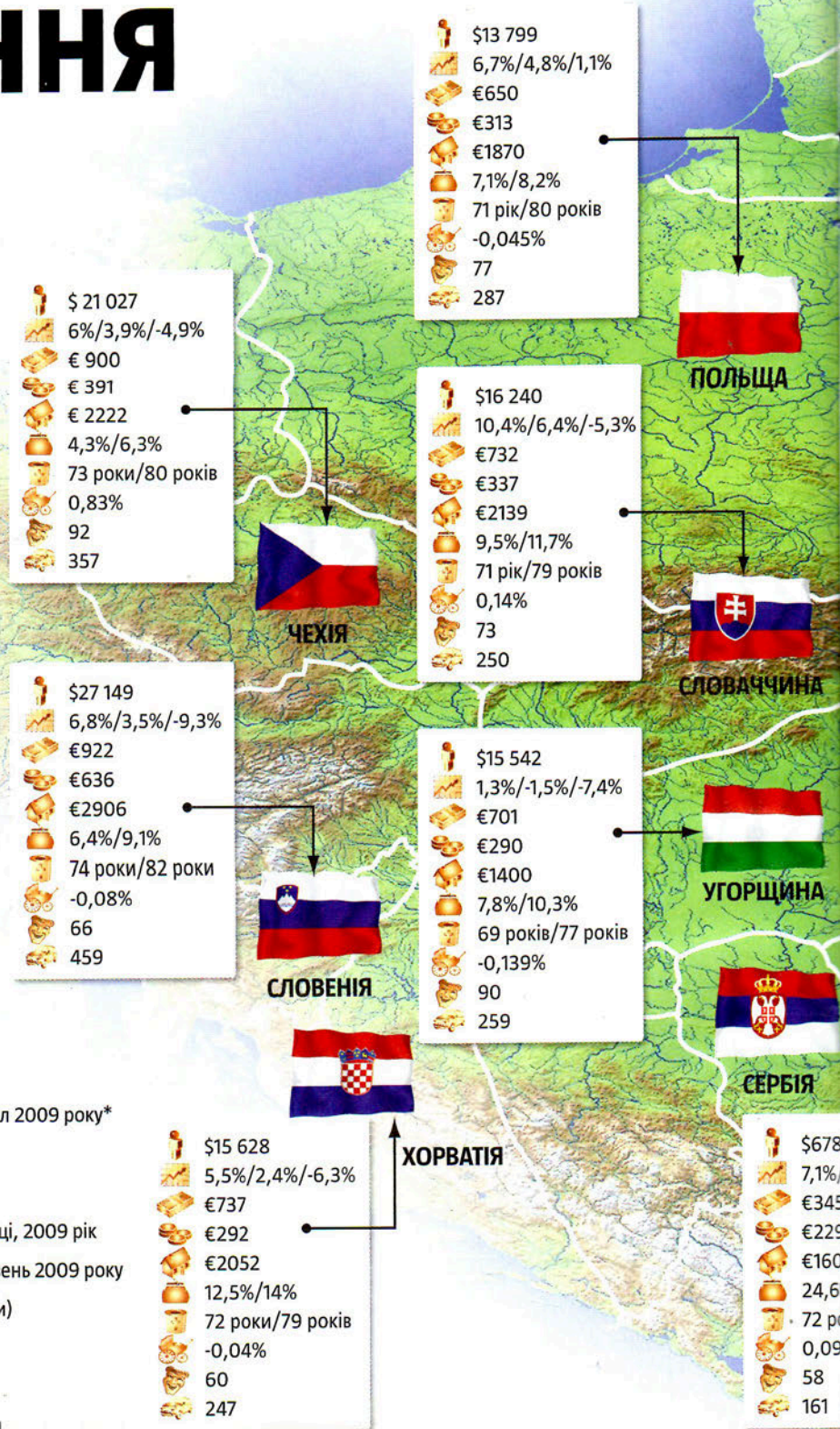
ФОТО: REUTERS

Постсоціалістичне змагання

Автор: Дмитро Губенко
Графіка: Павло Ніц

Колишні радянські сателіти у Центральній та Східній Європі за 20 років, що минули після падіння Берлінського муру, значно випередили Україну в розвитку. Проте перехідний період кожен пройшов своїм шляхом, тож і соціально-економічні показники країн регіону теж дуже різняться

- ВВП (на особу), 2008 рік
- Зростання ВВП, 2007/2008/ другий квартал 2009 року*
- Середня місячна зарплата, 2008 рік
- Середня місячна пенсія, 2009 рік
- Середня вартість 1 м² нового житла у столиці, 2009 рік
- Рівень безробіття, червень 2008 року/червень 2009 року
- Очікувана тривалість життя (чоловіки/жінки)
- Зростання населення, 2008 рік
- «Індекс щастя», 2009 рік, місце**
- Кількість авто на 1000 осіб, 2000-2002 роки





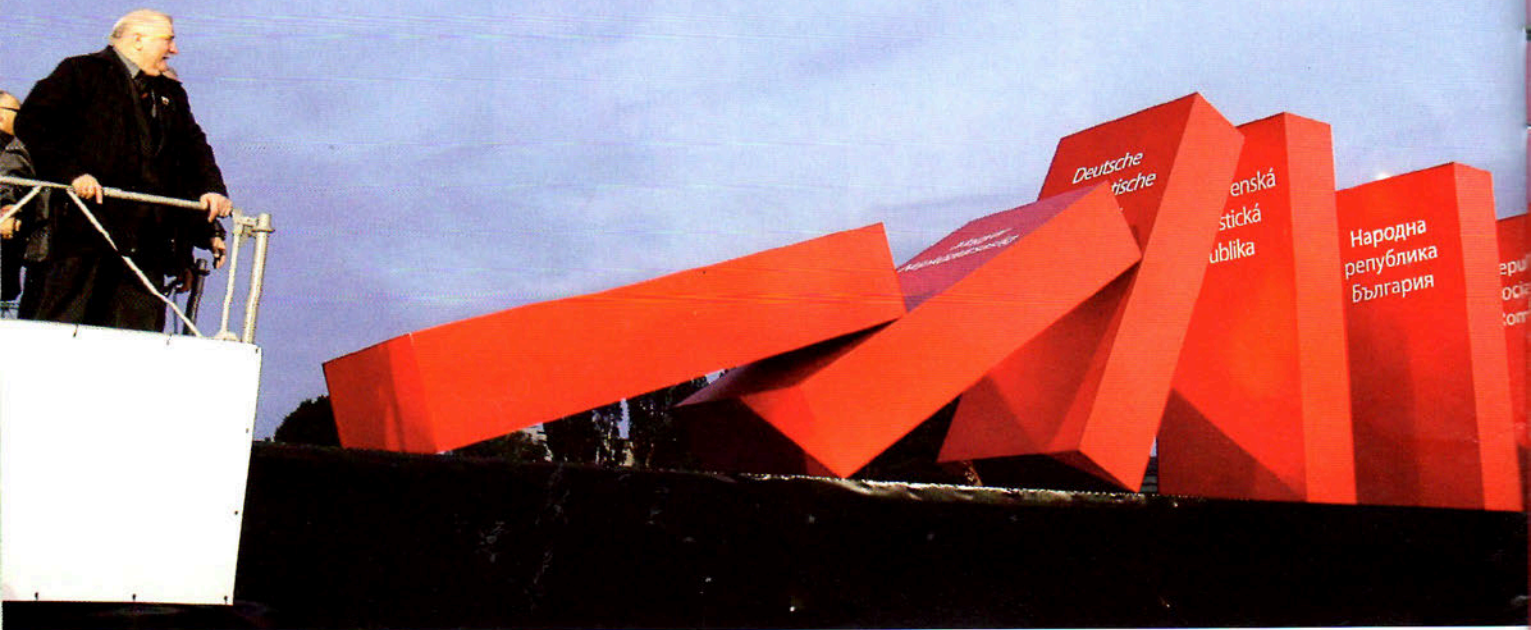
* Порівняно з II кварталом 2008 року.
 ** Рейтинг «Щаслива планета», який готує фонд New economics foundation, пропонує новий підхід до оцінювання рівня життя в країнах. Формуючи його, експерти враховували три основні компоненти: тривалість життя, задоволеність життям та екологічний слід (умовний обсяг ресурсів, потрібних для підтримки життєдіяльності людини).

Джерела: IMF, Eurostat, OECD, UN, NEF Happy Planet Index, національні статистичні служби країн

Gaude, Mater Polonia*

* Лат. – Радуйся, Мати Польща

За 20 років без комуністів у Польщі виросло покоління вільних людей, які вже звикли до постійного руху вперед



Автор:
**Жанна
Безп'ятчук**

17 липня у віці 81 року пішов із життя Лешек Колаковський, один із найвидатніших польських філософів ХХ століття. Великий демістифікатор марксизму-ленінізму, він присвятив життя пізнанню тієї історичної реальності, сучасником якої був. Його діагнози комуністичній системі були суворими, а з часом і смертельними. «Від самого початку комунізм як ідеологічно, так і тактично був паразитом; він успішно паразитував на всіх суспільних справах, які були... шля-

хетними та згодними з настроями значної частини інтелігенції, вихованої на ідеалах просвітництва й гуманізму», – писав Лешек Колаковський. У нього, як і в інших польських інтелектуалів, уже в 1960-х роках не було жодних ілюзій щодо комунізму. На небезпечних віражах своєї історії Польща завжди мала власних філософів, мислителів, далеких від кон'юнктури та ідеологічної заангажованості, а це не менш важливо, ніж будь-які інші ресурси нації. Нині у вільній Польщі їхні імена згадують із трепетом. 20

років без комуністів, паразитизму і тотальної фальші – Лешек Колаковський на схилі своєї долі мав чим тішитися.

ПОКОЛІННЯ ВІЛЬНИХ

За ці два десятиліття в Польщі виросло вже ціле покоління, яке зовсім не пам'ятає комунізму як такого. Це сьогоднішні 20–25-річні молоді поляки. «Коли я дивлюся на фото нашої родини двадцятирічної давності, то бачу, наскільки змінилося відтоді наше життя. Вже за моєї пам'яті ми стали значно заможнішими. Сьогодні ми

ЯК ЗМІНЮВАЛАСЯ ПОЛЬЩА

24 листопада 1988 року. Перші телевізійні дебати між лідером «Солідарності» Лехом Валенсою та Альфредом Мьодовичем, лідером проурядових профспілок.

Січень 1989 року. На Х Пленумі ЦК ПОРП (Польська об'єднана робітничка партія) група реформаторів змусила решту членів партії погодитися на легалізацію «Солідарності»



6 лютого 1989 року. Розпочалися переговори між комуністами та «Солідарністю» (так званий Круглий стіл)

4 та 18 червня 1989 року. Парламентські вибори. За попередньою домовленістю лише 35% депутатів Сейму обирали у вільних округах, але опозиціонери здобули у більшості з них переконливу перемогу. Зі 100 місць у Сенаті 99 також виборола опозиція

12 вересня 1989 року. Новий прем'єр-міністр Тадеуш Мазовецький, пов'язаний із «Солідарністю», представив у Сеймі склад свого уряду. За реформу економіки шляхом «шокової терапії» відповідав міністр фінансів Лешек Бальцерович

29 грудня 1989 року. Сейм провів зміни в Конституції. Було усунуто параграфи про керівну роль ПОРП і союз із СРСР

25 листопада та 9 грудня 1990 року. Лех Валенса здобуває перемогу на президентських виборах





ФОТО: REUTERS

ліфікацію вона теж пов'язує зі змінами, що принесло двадцятиріччя свободи. «Моє покоління – це переважно дуже амбітні люди, – констатує Бернацька. – Усі хочуть вчитися, володіти кількома іноземними мовами. Конкуренція на ринку праці дуже суворя. Як наслідок – люди почали одружуватися пізніше. У віці 24 років моя мати мала вже двох дітей».

КАЛЕЙДОСКОП РЕФОРМ

Найважливіші реформи у посткомуністичній Польщі були пов'язані з прийняттям *acquis communautaires* – правової системи Європейського Союзу. «Економічна система ЄС не ідеальна, але вона працює і відома інвесторам та бізнес-партнерам зі всього світу», – зазначає Марчін Свенчицький, директор аналітично-дорадчого центру «Блакитна стрічка» Програми розвитку ООН в Україні.

У країні успішно проведено й багато інших реформ. Так, було забезпечено незалежність Національного банку Польщі. На сьогодні це єдиний інститут, що відповідає за монетарну політику, зокрема й за курс національної валюти. Президент, прем'єр-міністр та міністр фінансів рішення нацбанку зазвичай навіть не коментують. «Плаваючий валютний курс та компетентний і незалежний нагляд за банківським сектором забезпечують польську економіку від впливу світової фінансової кризи. На поточний момент цей вплив є вельми незначним», – розповідає пан Свенчицький. Наприклад, ВВП Польщі у II кварталі 2009 року зріс на 1,1%, тоді як у більшості країн ЄС зафіксовано падіння.

Крім того, за 20 років без комуністів полякам вдалося здійснити те, що для України й до сьогодні видається чимось нере-

альним: розвинути та зміцнити свій внутрішній національний ринок. Вступ до ЄС та угода про вільну торгівлю, по-перше, посилили ринкову конкуренцію. По-друге, поглибили спеціалізацію, поділ праці й привели до дуже інтенсивної внутрішньогалузевої інтеграції. Неконкурентоспроможні підприємства неминуче самоліквідувалися, перспективніші реструктурувалися. Від того всього передусім виграли споживачі, а разом із ними і вся країна. У рейтингу глобальної конкурентоспроможності за 2009 рік Польща посіла 46-те місце зі 133 країн (для порівняння: Україна – 82-ге).

А ось польський варіант ваучерної приватизації, у межах якої акціонували 700 державних підприємств, на думку експертів, був не дуже успішним. Але загалом у виробничій сфері, сфері послуг, включаючи фінансові послуги (банківські та страхові), будівництві та сільському господарстві приватизація принесла свої плоди – ці галузі донедавна екстенсивно розвивалися. А ось в енергетичному секторі (на вугільних шахтах та електростанціях), на залізничному та повітряному транспорті процес роздержавлення гальмується. Утім, попри проблеми у приватизації, Польща за цей час встигла суттєво реструктурувати вугільну галузь: із колишніх 70 польських шахт залишилося 30. При цьому поляки не вагалися закривати особливо небезпечні для життя гірників об'єкти.

У польської економіки є свої проблеми, наприклад, тінізація, стимулом для якої є високі ставки соціальних відрахувань. Поляки скаржаться також і на низькі порівняно із середньоєвропейськими зарплати та пенсії. Тому й тягнуться польські заробітчани аж до Британських »

можемо придбати ті речі, про які 20 років тому й не мріялося, – розповідає 24-річна Агата Бернацька. – Наші міста помітно покращали: будинки ремонтуються, дороги реставруються. Ми почали розділяти сміття для його переробки. Є якесь таке приємне відчуття постійного руху й оновлення. Батьки кажуть, що комунізм – то був постійний застій».

Дівчина здобула освіту у Великій Британії. Планує вивчати чергову європейську мову – іспанську. Свій британський диплом лінгвіста і прагнення постійно вдосконалювати власну професійну квалі-

ЕФЕКТ ДОМІНО. Змінивши себе, Польща змінила всю Східну Європу

1990–1991 роки. Рівень безробіття в країні сягнув 20%, одне за одним банкрутіли державні підприємства

Квітень 1991 року. Відбулася перша сесія Варшавської фондової біржі. Поляки вишикувалися в черги за акціями, курси яких у ті часи росли як на дріжджах



1993 рік. Польщу залишили радянські солдати – майже через 50 років після введення радянських військ

1994–1995 року. Створюються перші об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, що дало поштовх реформуванню ЖКГ (див. **Тиждень №6/2009**)

1995 рік. Лише цього року вдалося цілковито приборкати інфляцію (у 1989-му – 640%). У країні всі стали мільйонерами. Проведено деномінацію національної валюти

1996 рік. Польська поетеса Віслава Шимборська отримала Нобелівську премію з літератури «за точність та іронію» свого слова

1998 рік. Проведення адміністративної реформи. Кількість воєводств зменшилася з 49 до 16. Мета реформи – зміцнити місцеве самоврядування



островів, де перед ними відкриваються кращі перспективи.

Детінізувати польську економіку покликана нова пенсійна система, запроваджена 1999 року урядом Єжи Бузека (нині є президентом Європарламенту). Нова система спирається на три стовпи: нефінансові персональні рахунки, фінансові персональні рахунки та добровільні накопичувальні рахунки у приватних структурах. Експерти називають польську пенсійну реформу еталоном для інших країн. Очікується, що рік за роком вона все більше вмотивуватиме підприємців реєструвати працівників (**докладніше про пенсійну систему Польщі див. Тиждень, №32/2009**).

ВІД ОПТИМІЗАЦІЇ ДО КАТАРСИСУ

Нинішня Польща не відбулася б іще без двох важливих явищ: адміністративно-територіальної реформи та люстрації. Перша сприяла децентралізації державного управління, друга — його моральному очищенню. У результаті адміністративної реформи кількість воєводств зменшилася з 49 до 16, а органи місцевого самоврядування зміцнилися. Під їхнє управління було передано багато установ, які у Польській Народній Республіці підпорядковувалися воєводствам, зокрема лікарні та школи. Їм була надана можливість фінансувати ці заклади із податку з доходів фізосіб, субвенцій та дотацій, які надходять в місцеві бюджети.

Люстрація передбачала заборону вступати на державну службу особам, які співпрацювали з органами комуністичної системи. Попри всю складність цієї процедури, вона допомогла країні визначитися зі своєю інтерпретацією історії. До 2005 року люстраційну процедуру



ФОТО: AP

в Польщі пройшли близько 150 тис. поляків. Однак із 30 тис. заведених справ тільки в 127 випадках було доведено, що людина співпрацювала з комуністичними спецслужбами. На сьогодні декомунізація в країні практично завершена. Негативний присмак цьому процесу додали численні політичні скандали, судові позови, передвборчі маніпуляції.

ЗНОВУ РАЗОМ. Поляки відзначають п'яту річницю вступу до ЄС

КУЛЬТУРА ЯК ІМУНІТЕТ

20 років громадянської та політичної свободи були плідними не лише завдяки вступу країни до ЄС чи НАТО, а й завдяки тому, що Польща уникла культурної несвободи, коли опинилася в лещатах тоталітаризму.

На відміну від України вона завжди була на культурній мапі світу. Папа Римський Іван Павло II сказав про це просто й водночас вичерпно: «Нація існує ЧЕРЕЗ культуру і ЗАВДЯКИ культурі. Є засадничий суверенітет суспільства, який виявляється в культурі нації». Понтифік вважав, що саме культура рятувала поляків від деградації і застою у найтемніші часи.

За 20 років свободи Польща цілковито виконала програму-максимум у культурі: створила мережу власних культурних інституцій за кордоном (**детальніше див. Тиждень № 26–27/2009**); отримала свого нобелівського лауреата в особі поетеси Віслави Шимборської; польські кінорежисери здобули найпрестижніші нагороди тощо. Те, що не в змозі довершити економічні реформи й люстрація, неодмінно довершить культура. Головне ж, що за ці 20 років, які минули з часів Крутлого столу (переговори між комуністами та «Солідарністю» про проведення демократичних виборів до парламенту) й падіння Берлінського муру, Польща реінтегрувалася, тобто повернулася, в Європу. Вона повернулася в той геополітичний і геокультурний простір, частиною якого почувалася.

Це не можна зробити в кліп ока. Це титанічна праця. «Мені особливо подобається, що ми можемо вільно подорожувати Європою, що молоді має так багато різних можливостей. Я вже працювала і навчалася в Британії. І будую нові плани», — так Агата Бернацька визначила найбільший здобуток 20 років без комуністів. Лешек Колаковський казав, що після комунізму йому залишиться викривати тільки диявола. Але це за нього робитимуть уже нові польські філософи. ■

ЯК ЗМІНЮВАЛАСЯ ПОЛЬЩА

1 січня 1999 року. Запроваджено нову тривірневу пенсійну реформу під назвою «Безпека через плюралізм»



12 березня 1999 року. Вступ до НАТО

26 березня 2000 року. Анджей Вайда, творець польської кіношколи, отримав премію «Оскар» за видатний внесок у кіномистецтво

1 травня 2004 року. Вступ до Європейського Союзу



2 квітня 2005 року. Помер Папа Римський Іван Павло II, найвідоміший поляк у новітній світовій історії



1 вересня 2009 року. Польща відзначає початок Другої світової війни. Поляки так і не почули від російського президента Дмитрія Медведєва слів вибачення за поділ Польщі у 1939 році

17 вересня 2009 року — США відмовилися від ідеї розмістити на території Чехії та Польщі елементи системи протиракетної оборони. Керівництво Польщі вказало на загрозу національній безпеці країни, натякаючи на Росію



Всі збори враховано

Київ — Франкфурт

від

58 \$

Безкоштовно:

- Багаж (до 40 кг)
- Харчування на борту
- Онлайн бронювання
- Онлайн реєстрація на рейс
- Можливість вибору місць у салоні
- Участь у програмі Панорама Клуб



© 8 044 581 50 50 566 МТС, КИЇВСТАР,
LIFE), BEELINE

МТС - згідно з тарифним пакетом як довільно на мійській телефон/ Київстар та Life) - 1 грн за хвилину/
Beeline - 0,95 грн за хвилину. Ліцензія МАУ ДАА № 368673 серія АВ від 20.02.2009 р.



MAU

ЩО ЗМІНИЛОСЯ після 1989 року

На запитання *Тижня* відповідають
ПОЛЯКИ



МАРІЯ КАНЕВСЬКА

редактор Державного видавничого інституту

Найважливішим є те, що ми відновили незалежність від комуністів. У матеріальному сенсі людям краще, виникло чимало приватних фірм. Однак є також і мінуси, зокрема, проблеми зі службою охорони здоров'я. Раніше ми мали відчуття безпеки: коли захворів, ідеш до лікарні й не повинен платити за операцію. Нині хвора людина, якщо не має грошей, то й не має можливості вилікуватися. Те саме стосується приватних шкіл: менші класи, краще обладнані, але дорогі. Помітний контраст між дуже багатими й дуже

бідними людьми. Чимало безробітних на тлі мільйонерів, які будують собі палаци та їздять відпочивати десь на Домініканські острови. Люди, які заробляють посередньо, побоюються майбутнього. Але це не означає, що хотіли б повернутися до комуністичних часів.



ГРАЖИНА СТАНІШЕВСЬКА

депутат Європарламенту, экс-депутат Сейму

Найважливіше з досягнень – свобода медієв. Хоча перших здавалося, що, будучи приватною власністю, ЗМІ просто слугуватимуть своїм господарям. Але тепер зрозуміло, коли власники ЗМІ починають втручатися в політику, вартість їхніх медієв одразу знижується. Також позитивом є розширення Європи аж до кордонів із Україною. Завдяки німцям ми, поляки, тепер у Євросоюзі. І тепер ми зацікавлені в тому, щоб залучити Україну, як державу-сусіда на східному кордоні Польщі, до нової системи цінностей. Хоч, як мені видається, Україна не використовує наданого їй Східним партнерством шансу керувати процесом...

ПРОЦЕС ПІШОВ

Чи погоджуєтеся ви з тим, що ринкова економіка, яка ґрунтується на приватному підприємстві, є найкращою економічною системою для Польщі?



Більшість поляків вважають, що ринкова економіка є найкращою економічною системою для їхньої країни, і лише кожен четвертий не згоден із цим твердженням. Такі результати опитування, проведеного на початку цього року польським Центром вивчення громадської думки (CBOS). Рівень суспільної підтримки ринкової економіки значно зріс в останні роки, що є наслідком її загалом вдалого функціонування в Польщі.

Джерело: Centrum Badań Opinii Społecznej

БОґУМІЛА БЕРДИХОВСЬКА

польська публіцистка, співавторка збірки розмов із українськими шістдесятниками «Бунт покоління»

Головним успіхом є те, що трансформація відбулася мирним шляхом. Держави Центрально-Східної Європи змогли уберегтися від спокуси перегляду післявоєнних кордонів, завдяки чому цей регіон перетворився на один із чинників стабільності континенту. Одним із батьків мирного співжиття безпосередньо наших двох народів є Єжи Гедройць. Саме завдяки йому поляки зрозуміли вагу незалежності України й те, яке основоположне значення мають власне польсько-українські відносини – з огляду на величину й потенціал держав – для нашого регіону. Помаранчева революція довела, що мирне вирішення політичних та суспільних конфліктів може слугувати візитівкою нашої групи країн. До успіхів трансформації варто додати й унезалежнення народів Центральної та Східної Європи.

Світова фінансова криза налаштує на критичнішу оцінку економічних змін, що відбулися за останні двадцять років. Та водночас завдяки господарчій трансформації матеріальний рівень населення Центрально-Східної Європи значно мірою зріс. Щоб у цьому переконатися, достатньо зазирнути влітку на один із середземноморських курортів. Найбільшою поразкою, чи радше викликом, є незакінчений проект об'єднання Європи.



В середині минулого століття видатний польський інтелектуал Юзеф Чапський пояснював своїм західноєвропейським колегам, що Європа не закінчується на західному кордоні Західної Німеччини. Нині ж західним партнерам потрібно розтлумачувати, що немає насправді об'єднаної Європи без таких країн, як Україна.



МАґДАЛЕНА КАМОЛЯ

засновник Екологічного клубу ЮНЕСКО (м. Пяски, Люблінське воєводство)

Тепер без жодних проблем можна виїздити за кордон, не треба закордонних паспортів (у зоні Шенгену. – Ред.). Люди загалом живуть набагато краще. Звісно, варто було за таке життя поборотися. Найкраще свобода проявляється у виборі: раніше не було

з чого вибирати, один жур (основна польська перша страва. – Ред.) у хаті, й усе. А зараз навіть боляче вибирати, настільки широкий асортимент, але це приємний біль – змушує думати. Немає нічого від комунізму, за чим би я шкодувала. Ані жажливих шкільних форм, ані брехливих уроків історії, першотравневих свят, нічого.

Звук та відео

для всіх видів комерційних приміщень

- | Фонове озвучування приміщень
- | Обладнання для відображення відео
- | Програмне забезпечення
- | Встановлення, налагодження, сервіс



на фото співробітник ТОВ "ПрессКом" (С. Шайбієв), В. Вояжко, А. Широк, Д. Барановський, А. Осадець, С. Шиня

ПрессКом TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.avinstall.com.ua

ФІНАЛ «СТУДЕНТСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ-2009», або як обирали студентського президента

Три доби, а саме з 21 по 24 серпня, учасники та гості Студреспубліки, а це понад тисяча молодих людей з усієї України, провели у нон-стоп-ритмі. Велика кількість розважальних суб-фестивалів чергувалися з інтелектуальними: конкурс краси «Перша леді», квест, флешмоб, «Студентська мафія», «Містер Студреспубліки», фотоконкурс, фестиваль аматорського відео, Кубок КВК, «Що? Де? Коли?», брейн-ринг, спортивні ігри, кінопокази, семінари та тренінги, DJ-, P-паради. Усе це відбувалося на березі Чорного моря біля Євпаторії.

Ядром мультифестивалю стала оргдіяльнісна гра з проблемним завданням «Онтологія Українця». Щоденні пленуми, обговорення та різноманітні дискусії мали дати відповіді на ключові запитання: Хто такий українець? Що відрізняє його від інших? У пошуках українського світу допомагали представники Росії, США, Грузії.

Але головною метою Студреспубліки, як і завжди, стали вибори студентського парламенту та президента на 2009 – 2010 роки, бо Студентська республіка – це повноцінна країна зі своїми законами, грошми, владою, символікою та іншими атрибутами незалежної держави.

Цього року вперше в історії молодіжної країни президентом стала



дівчина — 19-річна студентка з Одеси Ірина Тищенко. «Тепер цілий рік, до наступних виборів, новий президент і парламент братимуть участь у роботі консультативно-дорадчих органів з питань молоді та студентів при органах влади», – підкреслив голова Міжнародного оргкомітету Студентської республіки Павло Вікнянський.

Переможницею унікального в Україні конкурсу краси поміж студенток «Перша леді» стала Ірина Чайківська, 20-річна мешканка Тернополя, перша володарка перехідної елітної золотої діадеми. Надалі всі учасниці реалізуватимуть свої соціальні проекти, які вони презентували під час Студреспубліки-2009.

Всеукраїнський мультифестиваль «Студентська республіка» – це величезне досягнення української молоді, демонстрація

її професійних і ділових навичок та активної життєвої позиції. Більшість студентів-учасників програми беруть активну участь у роботі місцевих органів самоуправління. Недарма девіз Студреспубліки звучить саме так: «Тут збуваються заповітні мрії... Тут починається завтрашній день!»

Офіційний сайт «Студентської республіки»:

www.studrespublika.com

Людина пограниччя

Ольга Токарчук – відома польська письменниця з українським корінням, котра виросла в етнічних німецьких землях Польщі, – про пошук ідентичності, розуміння батьківщини, Захід та Схід

Автор:
Роман
Кабачій

Фото:
Олександр
Чекменьов

Ольга Токарчук уміє бути різною. Психолог за освітою, вона пише, звертаючись ніби до кожного читача особисто, і кожен може сказати: це написано про мене. Сама ж письменниця пояснює, що її метод схожий із «точкою зору жаби». Це коли дивившись на людину не збоку, не згори, а саме знизу, помічаючи деталі, які зазвичай не сприймаються зором.

Можливо завдяки саме оцій «точці зору» Ользі Токарчук вдається так вдало змалювати образ людини пограниччя – географічного й ментального. Прикладом їй слугують мешканці Силезії, Помор'я та Східної Пруссії – територій, що були приєднані до Польщі після 1945 року. Переселені до колишніх німецьких земель з центральних та східних районів держави, вони змушені були проникатися історією цих місць, щоб не почуватися тут чужими.

МОВА – КЛЮЧ БАТЬКІВЩИНИ

У. Т.: Чим для тебе є мала і велика батьківщина?

– Мала батьківщина – це щось таке, що знаходжу для себе, для моєї індивідуальності, для моєї найближчої родини. Місце, де почувуюся у безпеці, де маю суб'єктивне інтуїтивне відчуття, що я вдома.

Велика батьківщина є більш клопітким і важчим в окресленні поняттям. Перше, що мені спадає на думку, – це не територія чи історія, а мова. У нас навіть говорять *ojczyzna – polszczyzna* (*гра слів: вітчизна – польська мова.* – Ред.). Це мапа тотожності – мова, у якій я існую. За мовою йдуть культура,

література, належність до конкретної традиції. Лише згодом з'являється територіальний мур. Батьківщина – це критерій певної спільноти, на який, поза сумнівом, впливають також інші мови, традиції. У цьому сенсі я відчуваю спільність із євреями, без яких не уявляю Польщі: кількасот років вони, як і інші, витворювали нашу польську сферу тотожності. У моєму випадку присутні також українці, українська мова, Креси (*так поляки називають етнічні українські землі, що до 1939 року входили до складу Польщі.* – Ред.). Звісно, не обійтися і без залишків німецькості, поміж яких я живу.

У. Т.: А чи були якісь курйози навколо «східного» звучання твого прізвища?..

– Лише раз із приводу «Правіку...» (*див. Біографічну ноту.* – Ред.) хтось мені сказав, що я не розумію католицизму, оскільки маю прізвище Токарчук. І що через це за своїм духом я не католичка. Але це дурість, бо навіть якщо я релігійно не католичка, то була вихована у католицькій країні. Але, попри це, я пишаюся своїм східним походженням, бо все добре, що було у польській літературі, прийшло зі Сходу: Словацький, Міцкевич, Мілош, Лем, Івашкевич...

У. Т.: Хотілося б почути від тебе, прозахідно налаштованої польської письменниці, чи відчувається нині у Польщі «подих Сходу» і що він означає для поляків?

– Раніше це було «світло зі Сходу», з яким асоціювалося те прекрасне, що приходило до Європи. «Вітер зі Сходу» мені нагадує більшовицьку революцію. Якщо ж говорити про Україну, то немає більш позитивно налаштованого до неї народу, ніж поляки. Ми справді братні народи: важко провести межу в тих прикордонних містечках, де функціонували спільні традиції і культура. Якщо ми поглянемо на історію польського романтизму, його не було б без Кресів.

У. Т.: Як знаєш, в Україні не люблять, коли вживають слово Креси щодо до українських земель.

– Спеціально так говорю. В Німеччині вживають слово *Heimat* (*батьківщина: щодо територій, які відійшли Польщі у 1945 році.* – Ред.). Поляки були змушені з цим погодитися, оскільки з погляду німців це і є *Heimat*. Мій батько такою батьківщиною вважав Креси.

У. Т.: В Україні мало говорять про те, що поляки мають проблеми з адаптацією німецької спадщини. Як письменниця ти нерідко твориш навколо цього питання міфологію, що суперечить традиційному мисленню...

– Я навіть не уявляла, скільки маю ворогів, які вважають мене небезпечною для польської традиції лівацькою письменницею. А якщо ще згадати моє зацікавлення німцями! Хоча мудрі поляки усвідомлюють, що про польський Вроцлав ми можемо говорити лише відносно певного часу (*після 1945 року.* – Ред.).

РІЗНОРІДНА РЕАЛЬНОСТІ

У. Т.: У твоїх творах описується людина пограниччя, яка в силу історичних обставин відчуває проблеми із самоідентифікацією...

– Людина пограниччя мала б свідомо розуміти відносність певних понять, які поза пограниччями нерідко витлумачуються буквально і смертельно поважно. Пограниччя є тим районом, що ставить під сумнів нашу належність до чогось сталого. Ця людина здатна змінити думку, дивитися з різних перспектив, відкрита до чогось нового, що поза межами пограниччя, у сталих соціумах, може видаватися дивним і недобрим. Людина пограниччя ліберальна, що в Польщі трактують із негативним підтекстом. Людина пограниччя покликана навчати інших розуміти те, що реальність різнорідна.

У. Т.: Польща є дуже релігійною країною. Чи відповідає це викликом сучасного суспільства?

– Ми живемо в часи релігійної кризи, спостерігаємо занепад традиційних, здогматизованих, структурованих релігій. Люди навіть у зовсім атеїзованих країнах шукають іншого виходу до того, що

БІОГРАФІЧНА НОТА

ОЛЬГА ТОКАРЧУК

- 1962 – народилася в Сулехові неподалік Зеленої Гури. Закінчила факультет психології Варшавського університету.
 - 1979 – письменницький дебют: оповідання для молодіжних часописів.
 - 1986 – переїзд до Силезії (Нова Руда), нині мешкає у Вроцлаві.
 - 1993 – написання першого роману «Подорож людей Книги».
 - 1996 – роман «Правік та інші часи», який здобув читацьку нагороду премії Nike (українське видання 2004-го).
 - 2001 – збірка оповідань «Гра на багатьох барабанчиках» (українське видання 2004-го).
 - 2004 – організовує Фестиваль оповідань (Вроцлав-Елена Гура).
 - 2004 – роман «Останні історії» (українське видання 2007-го).
 - 2007 – роман «Бігуни», літературна премія Nike (2008-й).
- Твори перекладено 12 мовами.



зветься святістю, Богом. Я теж описую ці тенденції у своїх книжках, наприклад, у «Бігунах». Шукати, що нас сьогодні мотивує до переходу за межі власного досвіду, й отримувати дуже екзотичні та дивні відповіді. У Польщі розпочався повільний демонтаж Римокатолицької церкви – вичерпується форма. Сучасна людина є складнішим витвором, який потребує відповідних способів вираження власної релігій-

ності. Релігійність є для мене чимось внутрішньо динамічним, глибокою потребою, що не обов'язково мала б проявлятися у формальній належності до традиційної системи віри. І дяка Богу.

Розумію також, що в Польщі, яка збудувала свою самоідентифікацію разом із католицизмом, інша ситуація, ніж в Україні. Українці, можливо, мають потребу в поверненні до власної релігійності, щоб консолідуватися і розбудувувати свій підхід до українськості.

І ПРО ЛІТЕРАТУРУ

У. Т.: Наскільки сучасною є у твоєму розумінні українська література, можливо, порівняно з польською?

– Читаю переважно книжки у перекладах видавництва Szaghe, довіряю його вибору (див. *Тиждень*, № 37 від 11–17 вересня 2009 року). Нова українська література є дуже модною поміж молодих поляків. Не можна порівнювати, приміром, рівень ознайомлення з литовською чи словацькою літературою: українська є лідером. Вона весь час перебуває у тому романтичному руслі інтуїційного візуального способу писання. Але мені бракує

УКРАЇНЦІ МАЮТЬ ПОТРЕБУ В ПОВЕРНЕННІ ДО ВЛАСНОЇ РЕЛІГІЙНОСТІ

як в українській, так і в польській літературі солідного підходу, який демонструють ті самі німці. Наприклад, спробувати

описати післявоєнні епопеї: великий тритомний роман про певний уривок реальності. Можливо, сьогодні й не вдасться написати таких романів, нашої спільноті вони можуть видатися анахронічними за своєю суттю.

Щодо польської літератури, то радше не до мене запитання, я лише скромна письменниця (*Ольга лукаво посміхається*). Дуже швидко все змінюється, кожні 10 років генерації приходять одна за іншою. Молоді вже пишуть про щось інше – описують рутинність, щоденний ритм, не займаються творенням міфів.

У. Т.: І що, всі міфи Польщі вже прописані?

– Звісно, ні. Я порадила б почитати Магду Туллі, її вже перекладали українською. Вона така «шувальницька» і з мистецького погляду суперова.

У. Т.: Ти провела кілька днів в Україні. Які твої враження?

– Тут я побачила нове сучасне суспільство, яке має почуття власної гідності, але лише формує підхід до власної тотожності. Україна – багатонаціональна держава і це добре. Але двомовність, на мою думку, несе в собі певні загрози. Політично Україна залишається досить слабкою. ■

Редакція *Тижня* дякує за сприяння в підготовці інтерв'ю інтернет-ресурсу «Літакцент», який, за сприяння Польського інституту у Києві, організував візит письменниці в Україну

Польська премія письменникам України

Польський Інститут у Києві представив Літературну премію імені Джозефа Конрада-Коженьовського, яка присуджується одному з українських письменників за послідовність у реалізації творчого шляху, інноваційність форми, ламання стереотипів та універсалізм послання.

Премія заснована 2007 року. Тоді її лауреатом став Тарас Прохасько.

Мета премії – вшанування постаті народженого в Україні поляка Джозефа Конрада-Коженьовського, письменницька творчість якого є частиною пан'європейської спадщини.

Висувати претендентів мають право українські та іноземні культурні інституції, приватні особи. Номінації та заповнені апликаційні форми разом з обґрунтуванням (обсягом до 500 слів) потрібно надсилати в електронному вигляді на адресу info@polinst.kiev.ua, вказавши у темі листа «CONRAD». ПЕРЕМОЖЦЯ ЦЬОГОРІЧНОЇ ПРЕМІЇ БУДЕ НАЗВАНО 12 ГРУДНЯ. Сума нагороди становить €3000. Лауреат отримує також піврічну стипендію у рамках програми міністра культури і національної спадщини Республіки Польща *Gaude Polonia*.

ТІЛЬКИ

РОК

103.6 FM



Жорсткість «м'якої сили»

Рецепти протидії російському гуманітарному впливу універсальні для всіх постсоціалістичних країн

Автор:
Олег Бардяк

Спостерігаючи за локальними конфліктами холодної війни, вчені-політологи сформулювали цікаве правило: країни, здатні ефективно просувати свої цінності, мають значно більший вплив, ніж ті, що діють методами економічного, політичного чи військового тиску. Навіть спеціальний термін придумали – «м'яка сила» (soft power). Він означає рівень впливовості цінностей і взагалі привабливості однієї країни всередині іншої.

Це правило взяли на озброєння сучасні російські ідеологи. Якщо у відносинах з ЄС чи США росіяни досі використовують переважно економічні чи політичні засоби впливу, то на теренах СНД активно насаджують російські цінності, ідеї чи моделі світобачення.

Доволі рідкісне комплексне дослідження російських гуманітарних впливів на постсоціалістичні країни (Україну, Молдову, Грузію, Литву, Латвію та Естонію) нещодавно провела Школа політичної аналітики при НаУКМА за підтримки Центру східноєвропейських політичних досліджень (Латвія) та Національного фонду демокра-

тії (США). Про його результати **Тижню** розповів координатор проекту Дмитро Кондратенко.

У. Т.: Чи можна виміряти рівень гуманітарних впливів?

– Гуманітарний вплив можна оцінити як кількісно, так і якісно. Це, зокрема, 11 400 парафій Української православної церкви Московського патріархату (інші православні церкви – 5200); 1,2 млн учнів, які навчаються в російськомовних школах (не враховуючи тих, котрі вивчають окремі предмети російською); збільшується кількість російських культурних центрів в Україні (якщо на початку 1990-х планувалося зробити три такі центри: у Києві, Львові та Криму, то зараз іде до того, що вони будуть у кожному обласному центрі Південно-Східного регіону).

Досвід Помаранчевої революції змусив керівництво РФ активніше створювати в Україні «свій» третій сектор (див. **Тиждень**, № 26-27, 2009). Зростає підтримка наявних проросійських громадських та політичних організацій, виникли нові («Прорив», «Родина» тощо). Вони діють агресивніше і наполегливіше, ніж раніше. Якщо раніше лідерами в російському

русі були ліві: комуністи, прогресивні соціалісти, то тепер це депутати-бізнесмени від Партії регіонів: Колесниченко, Черноморов, Цеков. Російський рух став конструктивнішим, він ставить перед собою реалістичніші завдання і послідовніше домагається їх виконання.

У. Т.: Чи змінилися вектори російської soft power в Україні за останні роки?

– Частіше порушується правозахисна тематика, зокрема щодо імплементації Європейської хартії про регіональні мови та мови меншин. Новим викликом для України стала реалізована Росією паспортизація мешканців Криму.

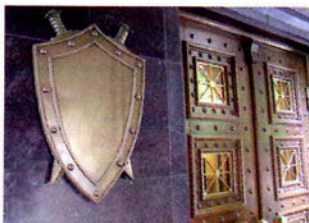
У російській інтерпретації Голодомор – це «непомірна ціна, яку заплатили народи СРСР за величезний економічний прорив» (цитата з офіційної позиції РФ на 63-й Генасамблеї ООН). Офіційний Кремль створив комісію з протидії фальсифікації історії, не бажаючи змінювати імперський погляд на події минулого століття.

У. Т.: Що в гуманітарних впливах становить найбільшу небезпеку для нашої країни?

ПРИКЛАДИ УСПІХУ ТА ПРОВАЛІВ РОСІЙСЬКОГО ГУМАНІТАРНОГО ВПЛИВУ НА УКРАЇНУ

«+++» Великий успіх
«+» Успіх
«-» Невдача
«--» Провал

«+++» Повідомлення в деяких російськомовних українських виданнях про те, що Генпрокуратура України начебто підтвердила участь українських військових у грузинсько-російській війні. Сприяло зростанню довіри частини російськомовного населення до російських ЗМІ та зростання російських політиків



«- +» Вихід голови Російської общини Криму Сергія Цекова з Партії регіонів. Демарш відбувся на знак солідарності з виключенням із партії екс-головою кримської організації ПР Василем Кисельовим. Послабив політичну вагу організації російських співвітчизників в Україні. Проте якщо Кисельова повернуть, вплив Цекова зростає



«--» Кримінальна справа проти лідера партії «Родина» Ігоря Маркова і втеча останнього до Росії. Звинувачення в хуліганстві дискредитували Маркова як «впливового політика», а втеча від суду позбавила можливості стати «політиком-дисидентом». Водночас це ще один доказ маргінальності проросійських організацій

«--» Відеозвернення Дмитрія Мєдведєва до Віктора Ющенка. Створило образ Росії-агресора, Росії, яка хоче і буде чинити політичний тиск на Україну. Такий образ дуже шкодить позитивному сприйняттю Росії українцями



– Через надмірну увагу до мовного питання багато випускників шкіл в Україні не знають української мови. Відтворюється візія України як частини Росії, що невідомо чому стала окремою державою. Є спроби розглядати Галичину як «неправильну» частину України, де живуть «зовсім» не українці (або «малороси»), а майже поляки, які не є органічними у складі нашої країни. Спостерігається розпалювання ворожнечі в Криму, що негативно впливає на безпеку в регіоні та його туристичну привабливість. Українських культурних діячів використовують у російській імперській пропаганді, як це сталося з екранізацією другої версії гоголівського «Тараса Бульби». Перелік можна продовжувати...

У. Т.: Російський гуманітарний вплив на інші постсоціалістичні країни так само глибокий?

– Латвія та Естонія мають проблему інтеграції «негромадян» (тих, хто оселився в цих країнах за СРСР після 1940 року) в суспільство. На початку 1990-х визначальною рисою «негромадян» було незнання національної мови. Вони й досі перебувають у відмінному інформаційному середовищі, де панують російські медіа. 1996-го було засновано формально незалежний Перший Балтійський канал, що на 75% ретранслює «Первый канал» Росії, а решту часу займають тенденційні новини. Маючи аудиторію близько 7 млн, Перший Балтійський чинить величезний вплив на пострадянські країни Балтії.

Ситуація в Литві, напевно, найменш сприятлива для гуманітарних операцій РФ. 83,5% населення становлять литовці, 6,31% – росіяни, 6,74% – поляки. Більше має сенс говорити про «м'яку політику» Польщі та конфлікт навколо карт поляків, уведених без згоди литовського уряду.

Грузія стала мішенню «твердої сили» Російської Федерації. Її громадяни ще довго ставитимуться до Росії вкрай негативно. Проте це не зупиняє роботи росіян в окупованих Абхазії та Південній Осетії.

У Придністров'ї процеси русифікації зайшли так далеко, що вже й російська влада перешкоджає набуттю придністровцями російського громадянства та переселенню «співвітчизників» до Росії.

У. Т.: Чи знайшли ці країни якісь особливі шляхи протистояння російським впливам?

– Рецепти подолання негативних наслідків «гуманітарного виміру» зовнішньої політики РФ універсальні: створення та розповсюдження російськомовних медіа з патріотичним і збалансованим наповненням, поступова реформа шкіл з уведенням більшої кількості предметів національною мовою, впровадження загального тестування національною мовою, підтримка різних груп російськомовного населення з метою включення їх до загальної політики та недопущення виступу єдиним фронтом проти держави. ■



Дмитро Кондратенко

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧЕРМНЬОВ

«-»

Несанкціоноване перевезення російських крилатих ракет по Криму. Росія, яка порушує українські закони, не може бути хорошим другом



«+»

Візит в Україну Патріарха Московського Кирила. Цій події був створений дуже позитивний інформаційний супровід. Якби заяви Кирила були дипломатичнішими, його візит в Україну міг би стати найбільшим успіхом російської «м'якої сили» за останній рік



«-»

«Гологрудий» байкерський фестиваль у Севастополі. Дівчата топless на мотоциклах із хоругвою нерукоотворного Спаса дали безліч підстав для критики та кинув на адресу російського культурного впливу



«+»

300-річчя Полтавської битви. Саме святкування мало відносно нейтральний характер. Проте ювілей став приводом для активізації та консолідації проросійських організацій, створив додаткові можливості для поширення російського погляду на спільну історію



«-+»

Ювілей Гоголя. У масовій свідомості 200-річчя Гоголя зазвичай асоціюється з екранізацією повісті «Тарас Бульба», в якій козаки виступають практично як борці за «Святую Русь» та російського царя. Водночас активність деяких діячів української культури, які проводять «Гоголь-фест», виставки, присвячені Гоголю, та готують ювілейні видання книжок письменника, дає підстави говорити, що Гоголь поступово повертається в Україну.



Йдеться лише про події, що ставали інформприводами у ЗМІ протягом останніх півроку. Здебільшого гуманітарний вплив чиниться «тихо», зокрема у форматі культурних акцій



Відступ мови царів

Російська мова здає позиції на пострадянському просторі

Автор:
Кліффорд Леві,
New York Times

У кутку сімферопольської книгарні «Букваторія» можна побачити літературу, яка для Кремля може бути такою ж провокативною, як батальйон солдатів НАТО або підступний олігарх. Ці книжки – класика: Оскар Вайльд, Віктор Гюго, Марк Твен та Шекспір, перекладені спеціально для тинейджерів українською мовою. На тутешніх полицях також живе Гаррі Поттер, який свої закляття промовляє українською.

20 років тому на такі книжки тут був мізерний (якщо взагалі хоч якийсь) попит, адже біль-

шість населення Криму становлять етнічні росіяни. Український уряд, однак, посилює вимоги для використання української мови в усіх сферах суспільного життя, особливо в школах, аби гарантувати, що наступне покоління орієнтуватиметься не на Москву, а на Київ. Діти можуть читати в перекладі навіть Пушкіна, найшанованішого російського автора.

Політика українізації викликає конфлікти у відносинах між двома державами та загалом є свідченням падіння статусу російської мови на теренах не тільки колишнього Радянського Союзу, а й соцтабору. Кремль намагався зупинити цей процес, засновуючи фундації, які покликані розширювати використання

російської мови за кордоном, а також критикуючи сусідів, котрі виштовхують її з громадського життя. В деяких державах наступ на російську викликав зворотню реакцію на захист цієї мови.

УДАР ПО МОСКВІ

На кону більше ніж просто слова на сторінці. Мова дає владу та вплив, прив'язує колонізованих

**МОВА ДАЄ ВЛАДУ ТА ВПЛИВ,
ПРИВ'ЯЗУЄ КОЛОНІЗОВАНИХ
ДО КОЛОНІЗАТОРІВ І ЗМІНЮЄ
ТОЙ СПОСІБ, У ЯКИЙ МІСЦЕВЕ
НАСЕЛЕННЯ СПІЛКУЄТЬСЯ ЗІ
СВІТОМ**

до колонізаторів та, на краще чи на гірше, змінює той спосіб, у який місцеве населення спілкується зі світом. Минуло чимало часу відтоді, як Велика Британія, Франція та Іспанія залишили свої колонії, але їм вдалося зберегти певну владу над далекими закутками планети завдяки своїм мовам, які вони там посіяли.

Царі та радянські лідери поширювали російську на завойованих землях, використовуючи як клей так звану другу рідну мову, що поєднує різні національності між собою та приєднує їх до володарів. Цей спадок відчутний і сьогодні, наприклад, у тісних відносинах між Росією та Німеччиною. Частково воно є наслідком того, що канцлер Ангела Меркель володіє російською. Вона вивчила її, зростаючи у комуністичній Східній Німеччині.

Але російська мова відступає, і в майбутньому навряд чи залишиться багато нових Ангел Меркель. Чи може бути для Кремля гірше нагадування про зміну курсу історії, ніж натовпи молодих естонців, грузинів або узбеків (не кажучи вже про чехів чи угорців), які записуються на курси англійської, а не російської?

«Звуження сфери використання російської у світі є значним ударом по Москві в економічній та соціальній сферах, а також на багатьох інших рівнях, – каже завідувач кафедри соціології Російського державного педагогічного університету імені Герцена в Санкт-Петербурзі Алексей Воронцов. – Це зруйнувало зв'язки та зробило Росію більш ізольованою». Російська почувається значно гірше, ніж інші колоніальні мови, адже країни, які повинні були її абсорбувати, мають сильне відчуття національної ідентичності та підтримують тепер свої власні мови, щоб утвердити свій суверенітет.

Російська – це одна з небагатьох основних мов світу, яка втрачає мовців. За приблизними підрахунками, їх число до 2025 року зменшиться до 150 млн. У 1990 році, за рік до розпаду СРСР, їх було 300 млн. Імовірно, російська залишиться однією з 10 найпопулярніших мов світу, але не більше того. Мандаринська китайська, ан-

глійська, іспанська, арабська та гінді очолюють список. Ситуацію погіршує демографічна ситуація в самій Росії, населення якої, як очікують, зменшиться на 20% до 2050 року.

Падіння кількості російськомовних у колишніх радянських республіках не було однаковим, і російські урядовці хвалять такі колишні республіки, як Киргизстан, де російська мова залишалася на почесному місці. Але країни, що відчували себе поневоленими радянським урядом, наприклад, Балтійські, помстилися, зробивши знання національної мови обов'язковим для здобуття громадянства або якихось інших привілеїв. (У деяких країнах колишнього Радянського Союзу російською зі мною роз-

втрачає свою мову, вона втрачає свою пам'ять, свою історію та ідентичність».

Така політика в Україні, країнах Балтії тощо часто викликає гнів не лише Кремля, але й місцевих російськомовних. Менеджер сімферопольської книгарні «Букваторія» Ірина Германенко каже, що місцеві жителі засмучені «українізацією» – законами, які змушують застосовувати українську в державному управлінні, на телебаченні та в інших сферах. Багато шкіл у Криму використовують російську як основну мову, але в деяких викладають лише українською такі предмети, як географія та математика.

Більша частина асортименту «Букваторії» – це книжки російською, але Германенко каже, що продажі українськомовних книжок для тинейджерів демонструють наслідки політики українізації. «Це сумний процес, але він триває, – каже вона. – Люди повинні мати свободу вибору своєї мови».

Обурення може виникнути в неочікуваних місцях. Коли Таджикистан, колишня радянська республіка в Центральній Азії, цього літа заявив, що понизить статус російської, перебивши всю урядову документацію на таджицьку мову, свій протест висловили ті, хто вбачав у російській мові місток до Росії та зовнішнього світу. А в колишніх радянських сателітах у Європі, де російська практично зникла після падіння комуністичних режимів, відчутне її невелике, але помітне відродження.

Російська мова допомагає провадити бізнес на великому російському ринку, тож зацікавлення курсами російської зростає. Лінгва франка комунізму, виявляється, сьогодні є цінною навичкою в гонитві за капіталізмом. ■

© 2009 New York Times News Service

КРАЇНИ БАЛТІЇ ЗРОБИЛИ ЗНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ ОБОВ'ЯЗКОВИМ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА АБО ЯКИХОСЬ ІНШИХ ПРИВІЛЕЇВ

мовляють люди, яким за 40, англійською – ті, хто молодший).

МОВА І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Гостра мовна дискусія точиться і в Україні, особливо в Криму, колишній російській території, де близько 60% із двомільйонного населення є етнічними росіянами, а для решти російська є першою мовою. Багато хто тут не проти, аби Росія повернула собі Крим.

Прозахідний президент України Віктор Ющенко зазначив цього місяця, що глибше розуміння української мови є одним зі способів тримати Москву на безпечній відстані. «З нашою рідною мовою ми збережемо нашу культуру, – сказав Ющенко німецькому журналу Spiegel. – Це сприяє збереженню нашої незалежності. Якщо нація

ВІД РЕДАКЦІЇ

■ New York Times виокремив цікаву тенденцію: більшість постколоніальних країн прагнуть стати самодостатніми і спілкуватися зі світом без мовного посередника. Відтак у поступу державності в цих країнах визначальну роль відіграє рідна мова. Натомість західному оглядачеві, вочевидь, бракує чіткого розуміння процесів дерусифікації в Україні, які насправді у нас відбуваються безсистемно і непослідовно. Декларації Віктора Ющенко щодо захисту та популяризації української мови такими й залишилися. До «мовного активу» нинішньої влади можна занести лише запровадження обов'язкової української адаптації закордонних фільмів.

Країни пострадянського табору, що системно провадили політику дерусифікації



УКРАЇНА



?

Країни, що остаточно прийняли російську мову





Із України з «любов'ю»

Іноземних туристів українські міліціонери зустрічають із протягнутою рукою

Автор:
Інна
Завгородня

Фото:
Олександр
Чекменів

Цьогоріч збільшився потік туристів до України. Зокрема, у східному напрямку подалися європейці, які у кризові часи зазвичай вибирають бюджетні маршрути. Україна їх приваблює відносно низькими цінами і безвізовим режимом. Однак «візовий позитив» багатьох іноземців забувається дуже швидко – вже на кордоні починається вимагання грошей. Зустрічі з працівниками ДАІ чи правоохоронцями закінчуються для інтуристів дилемою: платити чи спробувати розібратися у законах незнайомої країни, які тут не виконуються.

«ХОДИ СЮДИ, БЕН ЛАДЕНЕ!»

Олів'є Лерік три роки викладає французьку мову в київ-

ських вишах. Із міліціонерами йому доводилося стикатися регулярно: «На Хрещатику ніколи не мав проблем, але я також працював у Торговельно-економічному університеті біля станції метро Лісова. Там копії зупиняли мене щоразу, коли я заходив до метро. За деякий час я вже почав їх упізнавати. Вони підходили, наче гопники, клали руку мені на плече і казали: «Ходімо зі мною». Я показував свою службову картку, видану МЗС, і мене відпускали. Завдяки дипломатичному захисту мене не затримували. Так само «гостинно» зустрічали молодого француза на вокзалі в Харкові, Вінниці.

Кількаденна щетина, чорне волосся – тепер Олів'є знає, що його зовнішність не лише «балканська», а й «кавказька». «Добре бути іноземцем в Україні, якщо ти «офіційний» іноземець і маєш дипломатичну недоторканність. Моїм друзям арабам, які проходили в Україні практику, велося набагато гірше. Вони розповідали, як за один тиждень їх перевірили 26 разів! Міліціонери поводитися з ними надзвичайно грубо, називали їх бен ладенами. Вони так і казали: «Бен Ладене, іди сюди. Бен Ладене, що ти тут робиш?» І постійно вимагали грошей – коли 300 грн, а коли й \$200».

ОДЕСЬКЕ ПОЛЮВАННЯ

Нещодавно у ЖЖ-спільноті «Одесит» жваво обговорювали випадок із міського життя: стражі порядку затримали туриста із Санкт-Петербурга і заявили, що в нього проблеми з документами, хоча з ними було

ДУМКА ПРАВОЗАХИСНИКА



Максим Буткевич, координатор проекту «Без кордонів» центру «Соціальна дія»

Документи й особисті речі дуже часто перевіряють у людей з відмінною зовнішністю. Це те, що в міжнародних службників закону має назву «етнічний профайлінг» або «расовий профайлінг». Натомість наші правоохоронні органи мають право зупиняти, а потім затримувати людину і з'ясувати її особу, якщо її підозрюють у скоєнні правопорушення. Такі перевірки почастішали після того, як заговорили про необхідність посилення боротьби з нелегальною міграцією. Іноземцям, які опинилися у скрутній ситуації, слід звертатися по допомогу до міжнародних та правозахисних організацій, а також консульських відділів посольств своїх країн. Якщо це студенти, то передусім до деканату по роботі з іноземними студентами свого вишу.



все гаразд. Далі почали залякувати, трохи побили, погрожували, вимагали гроші. Врешті-решт турист віддав 50 грн. Попри неабиякий туристичний потенціал, Одеса зустрічає туристів не надто привітно.

Показуючи рідне місто італійським фотографам Вілові та Федеріко, які подорожували



Східною Європою, одесит Сергій Поляков намагався уникати зустрічей із правоохоронцями. «В одну із кав'ярень зайшли випити кави, – розповідає **Тижню** Сергій Поляков. – За сусіднім столиком сиділи два міліціонери у формі. Ми спілкувалися між собою англійською. Почувши іноземну мову, міліціо-

нери підійшли до нас, почали допитуватися: мовляв, звідки, давайте паспорти. Перейшов на російську, сказав, що це італійці, мої гості. Не подіяло – запросили до відділка. Лише після того як пообіцяв зателефонувати до департаменту туризму, вони змінили тон: «Ну ладна, дайте хотя би 20 гривень на

ТУРИСТ – ТЕРОРИСТ. Українські міліціонери полюють на людей з відмінною зовнішністю

кофе». Я пояснив своїм супутникам, чого вони хочуть, ті дістали 20 грн... Далі міліціонери вже поводитися як свої, запитували, як там справи в Італії...»

Іноземці, які стикаються з такими перевітками, воліють радше заплатити гроші, ніж добиватися справедливості чи обстоювати свої права. Особливо

якщо забули взяти із собою паспорт. «Ми заплатили, бо не хотіли, щоб нас затримали на три години до з'ясування обставин. Як відомо, правоохоронці можуть це зробити», – пояснює Сергій.

Згадує незлим тихим словом одеських міліціонерів і берлінець Флоріан Бреннер, який протягом місяця подорожував по Україні залізницею: «У Києві та в Криму я не мав жодних проблем із міліцією. Проте в Одесі мене щодня затримували, щоб перевірити мій паспорт. Міліціонери постійно знаходили в ньому якісь «проблеми». Хоча після того, як платив 100 грн, все раптом ставало «без проблем». Якось я був за межами центру і фотографував на мобільний житлові будинки. До мене підійшов міліціонер у цивільному, перевірів мій паспорт, після чого захотів доправити мене до відділка. Йому видалися підозрілими моя неголена борода і те, що я фотографував. Здавалося, він був справді переконаний, що я терорист».

Законослухняні європейські громадяни звикли довіряти стражам порядку. Тому близьке знайомство з українськими міліціонерами зазвичай їх просто шокує. «У підвалі міліційного відділка я мусив знову і знову пояснювати, чому гуляв не в центрі й фотографував житлові будинки, чому не голюся, чому моє волосся таке довге і чому



Олів'є Лерік був змушений доводити, що він не Бен Ладен

позначив хрестиком деякі місця на кишеньковій мапі Одеси, – розповідає про свої одеські пригоди Флоріан. – Міліціонери тричі витряпали речі з моєї сумки, змушували роздягтися, та я відмовився. Але через деякий час вони втратили до мене інтерес і відпустили. Склалося враження, що вони влаштували весь цей театр тому, що я не заплатив. Або вони просто нудилися...»

ШТРАФИ ДЛЯ ОБРАНИХ

Бельгійський турист Себастьян заплатив €40 львівському міліціонеру за те, що у скверіку пив із другом горілку. Заплатив, хоча така буква українського закону Себастьяна неабияк здивувала, оскільки до зустрічі з правоохоронцем ходив під враженням масового п'янства українців у громадських місцях під пильним «наглядом» міліції.

До консульств країн ЄС в Україні постійно надходять скарги іноземців про намагання українських даїшників розвести їх на гроші.

«Востанне телефонував водій вантажівки, який їхав із Польщі, – розповідає генеральний консул Республіки Польща у Києві Едвард Добровольський. – Його зупинили і сказали, що вихлопні гази з машини не відповідають стандартам. Він показав документи, які підтверджують, що машину було пере-

вірено і вихлопи відповідають європейським стандартам. Але міліціонер, навіть не маючи обладнання для перевірки рівня CO₂ у вихлопі, наполягав на своєму». Коли консул попросив водія передати слухавку даїшникові, той відмовився. Тоді консул порадив співвітчизникові переписати номер міліційської машини або дізнатися прізвище інспектора. Однак поборник екології не назвався.

«Час від часу мандрівників проситимуть заплатити дорожній міліції або на кордоні податок чи штраф. Лишайтеся незворушним. У крайньому разі наполягайте на заповненні протоколу. Занотуйте ім'я службовця і номер його автомобіля», – радить німецький журналіст Клеменс Гоффман у своєму путівнику Україною для іноземців, який саме готується до друку.

Тиждень не отримав відповіді на офіційний запит до Міністерства внутрішніх справ України щодо реакції на випадки порушення прав іноземних громадян, про які стало відомо редакції. А ось Олів'є Лерік відповів українським правоохоронцям цілим оповіданням. І став одним із переможців літературного конкурсу «Із Києва з любов'ю». Герой оповідання, вже надрукованого в одному з київських журналів, – міліціонер Іван Панько, персонаж доволі симпатичний, який за сюжетом має перевезти самогубця з дворика київського дитсадка до свого відділка громадським транспортом. ■

ДУМКА ПРАВОЗАХИСНИКА



Євген Захаров, співолова Харківської правозахисної групи

Міліція налаштована на те, щоб зупинити іноземців і перевірити їхні документи. Особливо вихідців із Південної Америки, Азії та Африки. Вони намагаються побачити в їхніх документах правопорушення й отримати за це хабар. Іноземцям легше віддати певну суму грошей, ніж намагатися довести, що з ними вчинили незаконно. Вони не вірять, що за допомогою скарг можуть чогось домогтися.

Така практика пов'язана з тим, що міліція бідна та корумпована. Середня зарплата міліціонера – 2300 грн, а працівники патрульної служби отримують ще менше. Таким чином вони просто заробляють

гроші. Тобто причини проблеми насправді глибші – так звані правоохоронці виманюватимуть гроші з іноземців, так само як із нас, допоки їхня зарплата залишатиметься неадекватною покладеним на них функціям і повноваженням.

Та я все-таки радив би іноземцям бути принциповими і не давати грошей, скаржитися міліційському начальству. Рядові міліціонери бояться покарань. Зі скаргами можна звертатися до помічників із прав людини міністра внутрішніх справ, які є в кожній області. Звернення до них – це ефективний засіб захисту. Вони можуть написати заяву, за їхньою вимогою буде проведено службове розслідування. Якщо

факти підтвердяться, міліціонера можуть звільнити. Такі випадки були.

Міліція дуже обмежена у своїх можливостях щодо затримання, для цього мають бути підстави. Якщо в людини немає документів, її можна затримати на три години до з'ясування особи, але лише за умови, якщо скоєно злочин і прикмети злочинця збігаються з прикметами затриманого.

Ще правоохоронці користуються «гумовою» статтею 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення, що передбачає адмінпокарання за опір працівникові міліції під час виконання його службових обов'язків. Якщо вас затримують за такою статтею, краще все ж таки мати адвоката.

**ПОЧНИ СВІЙ ДЕНЬ
З ГАРНОГО ТА ВЕСЕЛОГО НАСТРОЮ**



Оля Суботіна



Анатолій Анатоліч



Маша Максимова

Нарру РЯНОК!

ранкове шоу

ХІТ FM

До монахів

У новоствореному монастирі в Мелітополі повертають до нормального життя наркота алкозалежних

Автор: Ігор Петренко, фото автора



Поїзд їде вздовж моря. «Яке це – Азовське?», – здивовано запитую провідницю. «Каховське!» Мелітополь не вважається туристичним чи рекреаційним центром. Місто черешень або динь – таким Мелітополь запам'ятовують ті, хто мінає його на шляху до Криму. Однак і тут є, як за Григорієм Сковородою, свої «нрав і права». А до Азовського моря справді недалеко, близько години маршруткою.

ВІД АУЛУ ДО ЛІТАКІВ

«Шановні доброді! – каже голос із небес. – Переходьте, будь ласка, проспект Богдана Хмельницького!» Я озираюся. Це балакучий світлофор, ноу-хау мелітопольців, супроводжує голосом зелений сигнал дорожнього руху.

На цьому самому проспекті стоїть Хрест голодомору. Добре, що встановили цю печальну відзнаку. Але де? Поруч магазин модного одягу і взуття, тож біля хреста щодня чергує... гарно вдягнений манекен.

Мелітополь – місто порівняно молоде, засноване на місці ногайського аулу Кизил-Яр 1816 року. У всіх хрестоматіях воно позначене завдяки тому, що тут народився і вчився у реальному училищі теоретик націоналізму Дмитро Донцов. Я відшукав будівлю училища з меморіальною дошкою – там зараз банк і салон краси.

Прийжджих може здивувати пам'ятник бунтівному радянському акторові й барду Владіміру Висоцкому біля Пасажу. Його встановив своїм коштом місцевий підприємець Хасім Меметов.

Колись відоме на весь СРСР мелітопольське машинобудування переживає не найкращі часи. Промисловість тут, як і здебільшого всюди по країні, занепадає. Зяють кризою напівпорожні занехаяні корпуси Мелітопольхолодмашу. Однак завод «Мотор Січ» хоча й не виробляє більше двигунів для горбатих «запорожців», проте має замовлення від авіабудівельників, а також виготовляє човни, катери та медичні протези. Успішно працює у Мелітополі й нова фабрика, де виробляють спеціальний посуд, що не пригорає.

А нещодавно у Мелітополі з'явився ще один об'єкт зацікавлення туристів і приїжджих: новопосталий православний монастир Савви Освященного.

БУДІВЕЛЬНИЙ МАЙДАН

Самоскид розвантажує пісок, а монах отець Олександр, помічник архімандрита з питань будівництва та маркетингу, відкидає його лопатою.

Обитель Савви Освященного виділяється з-поміж інших давніх тим, що це наймолодший монастир України. Років 12 тому тут була лише капличка при кладовищі. Головний храм «Призри на смирення» будували близько двох років, паралельно зводили адміністративний і братський корпуси, котельню, пекарню, просфорну і «Дім працелюбства» – комплекс виробничих майстерень. Зусиллями монахів і прихожан постало містечко, де нині моляться, живуть і працюють десятки людей, а приходять щодня сотні й тисячі.

На даху «Дому працелюбства» ми стоїмо з о. Олександром. Він показує сонячну батарею – накопичувач тепла, який змонтували монахи для нагрівання води. Далі веде виробничими приміщеннями. Працюють за верстатами монахи, лежать акуратно складені дошки, металоконструкції. В одній із кімнат двоє «трудників» – людей, які добровільно приходять сюди жити й працювати, підкоряючись монастирському уставу, – виготовляють хрест. Заходимо до іншої – босий монах у підрыснику сидить за кульманом. Це отець Серафим поліпшує свій проект каплички.

Приказка про монастир і його устав тут начебто набуває виразно виробничого змісту. «Монастир – це не підприємство, а добровільне співтовариство людей, що служать Богу», – суворо спростовує цю думку о. Олександр.

Цікавлюся, чи докучають товариству пожежники, санепідемстанція, Мелітопольгаз тощо. Не надто.

ЗАЛЕЖНІ

Паркан місцевого лікеро-горілчаного заводу зверху щедро притрушений битим склом. Якщо хтось захоче перелізти з

вкраденою пляшкою, йому доведеться повзти кривавим шляхом... На тій-таки вулиці Воронського, неподалік ЛГЗ, розташувалася й оаза тверезості – при монастирі.

Мені назустріч ідуть обідати з півтора десятка одужуючих – так їх прийнято тут називати, звертаються до них по імені або прізвищу, без титулів і величань. Це наркомани й алкоголіки, але зараз усі тверезі як скло. Дехто поголений під нуль, мов у армії. Їх тут привчають до чіткого режиму, самоаналізу, відповідальності.

«Ну що там мама?» – запитують у свого товариша: він щойно повернувся після побачення з рідними. «Та... Каже: «От якби тебе сюди у монастир років на два», – ображений на своїх рідних хлопець. Лікування від наркозалежності – це ж не курорт. Жорсткий режим, працетерапія, психологічні тренінги... Й мати підтримає хіба що морально, а так – кожен сам повинен усвідомити свій діагноз і пройти шлях лікування.

У трапезній кілька важких довгих столів, за кожним по вісім осіб. Перед їдою всі встають, хором промовляють «Отче наш». Поки ідять, одужуючий алко-

ТЕПЛО НЕБЕСНЕ.

Отець Олександр на даху «Дому працелюбства» біля сонячного колектора, змонтованого монахами



лік на прізвисько Професор читає Житіє Савви Освященного.

По обіді розмовляю з тими, хто не боїться розповісти свою історію – за умови збереження анонімності. Максим із Переяслава-Хмельницького у свої 30 років має вже чималий наркоманський стаж: «Вживати почав у 13 років. Мені подобалися не лише наркотики, а й той спосіб життя: шифруватися, никатися від рідні та ментів, мутити, обманювати. Раптом почав помічати, що декого з друзів уже немає на цьому світі. Думає, це норма – всі ж п'ють, усі колються». І в самого здоров'я стало погіршуватися, обсіли хвороби. Захотів зіскочити з голки, але виявилось дуже складно позбутися приятелів-наркоманів, які постійно були поруч, пропонуючи дозу й відповідний спосіб життя.

На щастя, рідні не полишали спроб допомогти Максимові. Тітка знайшла адресу реабцентру. «Мама й каже мені: «Затеелефонуй отцю Іову», – згадує Максим. – Я спочатку подумав: хочуть заперти мене до монахів, у якісь печери. Але таки погодився лікуватися. Я пройшов детоксикацію у Кривому Розі й приїхав сюди». І не шкодує – вже три місяці Максим дивиться на світ незатуманеними очима, попустили старі болячки.

Спілкуюся з алкозалежним Миколою. Чоловік огрядний, з пишною бородою. Родом він зі Львова. Був командиром взводу «Беркута», тоді пішов у священники, правив службу в Одесі, Бердянську, Почаєві. «Однак хвороба нікого не щадить. Наробив я справ, підігрітий алкоголем, – скрушно хитає головою Микола. – Ікони продавав, щоб на горілку мати гроші. Клявся, божився не пити – не допомагало. Кодувався, лікувався у клініці. Не знав, як керувати цією своєю спокусою». Вже понад місяць Микола не п'є. У нього дружина, троє неповнолітніх дітей, з якими поновив стосунки лише нещодавно.

Фах не додає Миколі якихось пільг у монастирі. «Тут у реабцентрі лікуються люди різних сповідань. У кожного свій Бог», – каже він.

ІНСТРУМЕНТИ СПАСІННЯ

«За той час, що я керую центром, а це трохи більше року, через

ВІРА! МАЙНА!
Монастиреві лише 12 років,
тож тут ще постануть храми і келії



нього пройшли 95 осіб», – каже отець Іов. У його кабінеті висить плакат-інфографіка «Гріховні страсті і боротьба з ними». З мобілки о. Іова лунає тихий рингтон – пташиний щебет.

Тут практикують систему анонімного одужання «12 кроків», запроваджену американцями ще в 1930-х роках. В атеїстичному СРСР вона була заборонена, бо ґрунтувалася на аксіомі існування сили, вищої від волі людини. Молитися, звичайно, тут ніхто нікого не змушує. Однак одужують нарко- й алкозалежні під благовіст, трапезують під іконами, працюють поруч із монахами... Тож благодаті не бракує. А той, кому таке не до душі, навряд чи погодиться лікуватися чи в монастирі, чи взагалі будь-де.

Типова келія реабцентру скидається на монашу. Завбільшки метрів вісім, у ній пластикові євровікна, енергозакладні лампочки, двоярусні ліжка. Мешкають зазвичай у кожній по двоє-троє осіб. Зручності – у кінці коридору, на миття туалету і прибирання приміщення встановлюється «послух», аналог армійських чергувань по роті чи по кухні. З монастирського реабцентру, на відміну від аналогічних медичних закладів, можна вільно виходити, телефонувати близьким, бачитися з ними. «Бувало, людина приїжджала до нас не з власної волі, а по ультиматуму рідних. Є балувани, яким родичі пере-



дають гроші», – розповідає о. Іов. Дезертирство чи зрив одужуючого сприймуть крушно, але ж на місце вибулого претендують інші залежні.

Як ставиться церква до програми «12 кроків»? Отець Іов упевнений, що прихильно. Справа ж, мовляв, Божа. Коли

ВІД ПЕРШОГО КАМЕНЯ. Намісник монастиря архімандрит о. Борис у цій обителі живе й молиться від самого її початку

людям зле, потрібні всілякі інструменти спасіння.

АРХІМАНДРИТ

Наміснику монастиря архімандритові о. Борису 68 років. Він сувий, сухорлявий, усміхнений. У радянські часи був шахтарем, офіцером-ракетником, опромінився і пішов у відставку, потім вчився на лікаря. І лише у віці 40 років уперше взяв до рук Біблію... Й одразу став на шлях духовного служіння. У нього шестеро дітей: дві доньки і чотири сини-священники. «Геромонах, ігумен, архімандрит і єпископ», – перераховуючи, пишається дітьми о. Борис.

«Я тут із першої цеглини. В армії займався організаційними справами, тож усе це мені знайоме», – веде далі о. Борис. Ми ходимо по ще не добудованих корпусах. «Тут буде притулок для старих і немічних. Тут – консервний цех», – впевнено розповідає настоятель. Швидко розбудову монастиря Савви Освященного всі, з ким я розмовляв, вважають заслугою насаперед о. Бориса, однак сам він «переводить стрілки» на промисел Божий.

Людина дієва, архімандрит не обмежився лише будівельним фронтом робіт. «До нас приходили алкаші, наркомани. Я їх приймав. І поки вони жили у монастирі, залишалися тверезими. Лець за ворота – знову пляшка або шприц. Я почав ознайомлюватися зі системами допомоги залежним, знайшов фахівців. Вони й допомогли створити центр реабілітації. Були й тертя з панотцями, деякі виступали проти: мовляв, це ж з Америки система, навіщо вона нам? Але я наполіг», – згадує архімандрит.

...Переночувавши у келії, вранці я зібрав речі й забіг до головного монастирського храму «Призри на смирення». Горіли свічки, священник читав Євангеліє, і голос його видався мені знайомим. Так, це був о. Олександр. Він правив ранкову службу в червоно-золотій ризі, виглядав поважно й церемонно. Складно було повірити, що за годину-дві він знову вдягне замурзаний сірий підрысник і поспішить розвантажувати самоскид із піском. ■



АВТОРАДІО ОБРАЛО ТАЛІСМАНІВ АВТОШОУ НА СТОЛИЧНОМУ



ЕВГЕН І ІГОР ГРОНА



ВАДИМ І АРТУР СУЛТАНОВИ

З 11 по 13 вересня на Столичному шосе проходила наймасштабніша автомобільна подія року – «Автошоу на Столичному».

Було представлено майже 300 автомобілів, із них 10 – абсолютно нові моделі, які незабаром з'являться на вітчизняному ринку. Загалом Столичне Автошоу вже шосте збирає найкращі автомобільні пропозиції під гаслом «Найкращий час та місце купувати авто».

І цього року організаторам вдалося з успіхом об'єднати автомобільну виставку та яскраве шоу. Не залишилося осторонь і «Авторадіо», яке стало ексклюзивним радіо партнером шоу. Упродовж всього серпня в ефірі «Авторадіо» проходила акція – «Стань талісманом Шоу на Столичному!» Слухачі «Авторадіо» зі всієї України, в яких є брат чи сестра – близнюк, реєструвалися для участі в акції. Журі радіостанції відібрало 10 пар близнюків. Поява такої кількості схожих одне на одного людей в одному місці викликало справжній ажіотаж у відвідувачів Автошоу.

Поки гості прицінювалися до нових авто, на головній сцені проходив концерт у режимі non-stop, а у спеціальних зонах на

відвідувачів очікували розваги на будь-який смак. І всі, звісно ж, чекали на появу конкурсантів на головній сцені та в зоні екстриму.

Найцікавішими подіями на авто шоу можна сміливо назвати фестиваль дрифтингу та фінал конкурсу близнюків від Авторадіо. І якщо дрифтери демонстрували свою водійську майстерність на спеціальній ділянці для тест-драйвів, то близнюки змагалися за звання – «Талісман Автошоу на Столичному» у різноманітних конкурсах під пильним наглядом журі. Боротьба була дуже запеклою та цікавою, і призерів було визначити вкрай важко, адже усі демонстрували свої найкращі якості. І ось найважливіша мить – фінал акції від «Авторадіо»!

Нагороджували близнюків, які стали талісманом Столичного Автошоу на головній сцені. Євген та Ігор Грона і Вадим та Артур Султанови, стали талісманом Автошоу - 2009, отримали від «Авторадіо» подарункові сертифікати на 5 тисяч гривень та безліч приємних сюрпризів на згадку.



КОМАНДА ПЕРШОГО ДНЯ ЗМАГАНЬ БЛИЗНЮКІВ



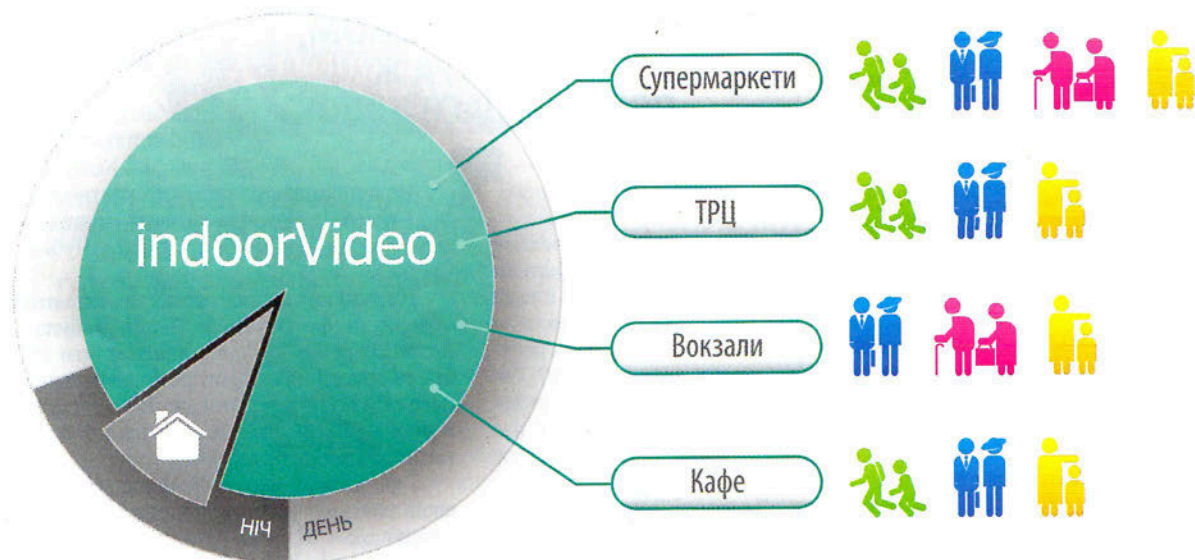
КОМАНДА ДРУГОГО ДНЯ ЗМАГАНЬ БЛИЗНЮКІВ



ТАЛІСМАНИ АВТОШОУ-2009 В СТУДІЇ АВТОРАДІО

«Авторадіо» вітає переможців та з нетерпінням чекає на наступне Шоу на Столичному!

ХТО ДИВИТЬСЯ РЕКЛАМУ ВДОМА?



ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

Королівство прямих дзеркал

«Червона Рута» – фестиваль, який нас змінив



Олександр
Євтушенко,
музикознавець

У вересні 1989-го, за день до поїздки у Чернівці, я зіткнувся з приятелем-меломаном. Коли радісно сповістив, що їду на «Червону Руту», його очі раптом округлилися. «Ти що, несповна розуму? Це ж збіговисько бандерівців, а шабаш той влаштовують львівські нацики». Я спробував заперечити, мовляв, фестиваль роблять студенти Київської консерваторії Тарас Мельник, Анатолій Калениченко й Кирило Стеценко, які розробили концепцію імпрези, а втілюватимуть її молоді режисери Сергій Проскурня та Сергій Архипчук. І що туди їдуть мої друзі, зокрема «ВВ», «Кому Вниз», «Зимовий сад», «Брати Гадюкіни».

Понизивши голос, приятель вів далі: «Мій тато в ЦК працює, він сказав, що туди вже відправили полк офіцерів КДБ і снайперів. Тож у разі чого нацики навіть не рипнуться». Повернувшись за тиждень із Чернівців у стані цілковитої ейфорії, я прочитав репортаж про «Руту» в газеті «Правда України», де Андрія Середу, Тараса Петриненка і Віктора Морозова називали буржуазними націоналістами, а їхню музику – низькопоклонством перед Заходом. Лексика і перелік звинувачень нічим не відрізнялися від пріснопам'ятних 1930-х. Стаття була підписана прізвищем батька мого приятеля-меломана.

У Чернівцях я снайперів і кадебістів не бачив, але їхня присутність відчувалася на клітинному рівні. Знаєте, це неповторне відчуття, коли сидиш у затишному Літньому театрі й слухаєш ніжні пісні про любов до рідної землі у виконанні видатних бардів, а тебе й усіх інших оточує чималий загін міліціонерів із собаками. Тоді й спадає на думку: чому люди з гітарами такі небезпечні, а менти з вівчарками – ні?

Після озвучення офіційної заборони виконання Петриненком його нових пісень «Народний Рух» та «Україна» фестивальна братія відмовилася виходити на фінальний концерт. Довелося дозволити, адже стадіон був повнісінький. Скільки здоров'я організаторам коштувало рішення влади перенести дійство разом із людьми й технікою за межі міста, коли всі вже були у Чернівцях! А регулярно відключення струму під час конкурсу? Тотальний спротив компартійців організатори, учасники і гості сприймали по-філософськи – як неминучу плату за подію, значення якої неможливо переоцінити.

За день до початку «Червоної Руги» країна ще спала летаргійним сном, на завтра ж прокинулася геть іншою. На фестиваль ми їхали громадянами СРСР і почувалися, даруйте, вівцями, які щосекунди чекають, що ось-ось з'явиться «хазяїн» із різакон і тоді буде непереливки. Звідти ж поверта-

лися іншими, зі щемливим відчуттям, що ми вступаємо в нове життя без брехні й викривлених дзеркал. 1991-го в Запоріжжі на фінальному концерті імпрези Тризубий Стас співав «Гудбай, Компартіє, гудбай», а наступного ранку трапився ГКЧП. І ми всерйоз міркували, чи варто повертатися до Києва.

Минуло 20 років. Гран-прі «Червоної Руги-2009» отримала молода формація «Солома-гурт», що поєднала автентичну з рафінованим джазом. Переможці в основних номінаціях також працюють переважно у стилістиці етно-ф'южн, і деякі з них – уже відомі колективи. Це «ПоліКарп», «ДахаБраха», «ТАРУТА», «ШоколаД», Млада. Поміж рокерів – поп-рокові «Мурени», «Оратанія», «Гапочка» й панківські «Верховна Зрада» і «Ценевам-Цекотам».

На окрему увагу заслуговують незрячі брати Золотухіні з Луганська, які, щоб заробити на квитки до Чернівців, співали на базарі. За те, що вони стануть зірками, поручився член журі Кирило Стеценко. Але коли сліпих хлопців вивели на сцену, для них не знайшлося й двох хвилин, щоб заспівати. Прикра нотка – це якщо м'яко висловитися.

Проколів у прямій трансляції УТ-1 було безліч, таке враження, що виступи «Кому Вниз», «Плачу Єремій» та «Вія» свідомо перекидали рекламними блоками. Національна телерадіокомпанія

ще раз довела свою фахову безпорадність. І річ не в тім, що Віктор Андрійович заговорився, а тому ефір «поїхав». Ну не вміють у нас глобальне культурне явище висвітлити цікаво, багатогранно, креативно. Повірте, на стадіоні «Буковина» було набагато цікавіше, тому що там геніальну композицію «Суботів» Андрія Середи і «Кому Вниз» ніхто

не переривав рекламою екзотичних курортів. І ніхто не заважав звучати справді народному хіту «Вона» у виконанні Тараса Чубая і «Плачу Єремій».

Не думаю, що пропозиція президента назавжди повернути фестиваль у Чернівці була слухною. Адже 20 років «Рута» літає вільним птахом найбільш зрусифікованими регіонами неньки і скрізь несе свій музичний меседж. Невже і далі в тих місцинах звучатимуть лише попса і блатняк? Це питання зовсім не риторичне.

І фінальний акорд: нещодавно президент присвоїв звання народних артистів Ірині Білик та Верці Сердючці. «Червона Рута» вшанувала антивідзнаками «Премія Шарікова» Ірину Білик, Наталю Могилевську та Яна Табачника (за показну російськомовність на сцені). І зробила це, на мою думку, цілком заслужено. ■

**ЗА ДЕНЬ ДО ПОЧАТКУ
«ЧЕРВОНОЇ РУТИ»
КРАЇНА СПАЛА
ЛЕТАРГІЙНИМ СНОМ,
НАЗАВТРА Ж
ПРОКИНУЛАСЯ ІНШОЮ**





КИЇВ 106.0 FM



ЛЬВІВСЬКА
ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ



GLOBAL INSIGHT FROM THE FINANCIAL TIMES LTD



Institute for Economic Research
and Policy Consulting



ЛЬВІВСЬКА
ОБЛАСНА РАДА



ІНВЕСТИЦІЇ. ІННОВАЦІЇ. КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЬ.
Як українським регіонам вийти оновленими з глобальної економічної кризи
1-2 ЖОВТНЯ 2009 р., м.Трускавець, готель "Ріксос"

Єдина в Україні подія, сфокусована на регіональному розрізі національної економіки. ПОДІЯ ДЛЯ РЕГІОНІВ І ПРО РЕГІОНИ
ВАШ НАЙКОРОТШИЙ ШЛЯХ ДО ЛЮДЕЙ, ЩО ПРИЙМАЮТЬ РІШЕННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ
ТА МІСЦЕВОМУ РІВНІ У ВЛАДІ ТА БІЗНЕСІ ТА ФОРМУЮТЬ ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ НА МІСЦЯХ

РЕГІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ■ ДІЛОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ■ ПРОЕКТИ ■ ТЕРИТОРІЇ ■ ЛЮДИ

Офіційний партнер:



Партнери:



Співорганізатор:



Генеральний
медіа партнер:



Медіа-патронат:



Головний новинний партнер:



ТБ-партнер:



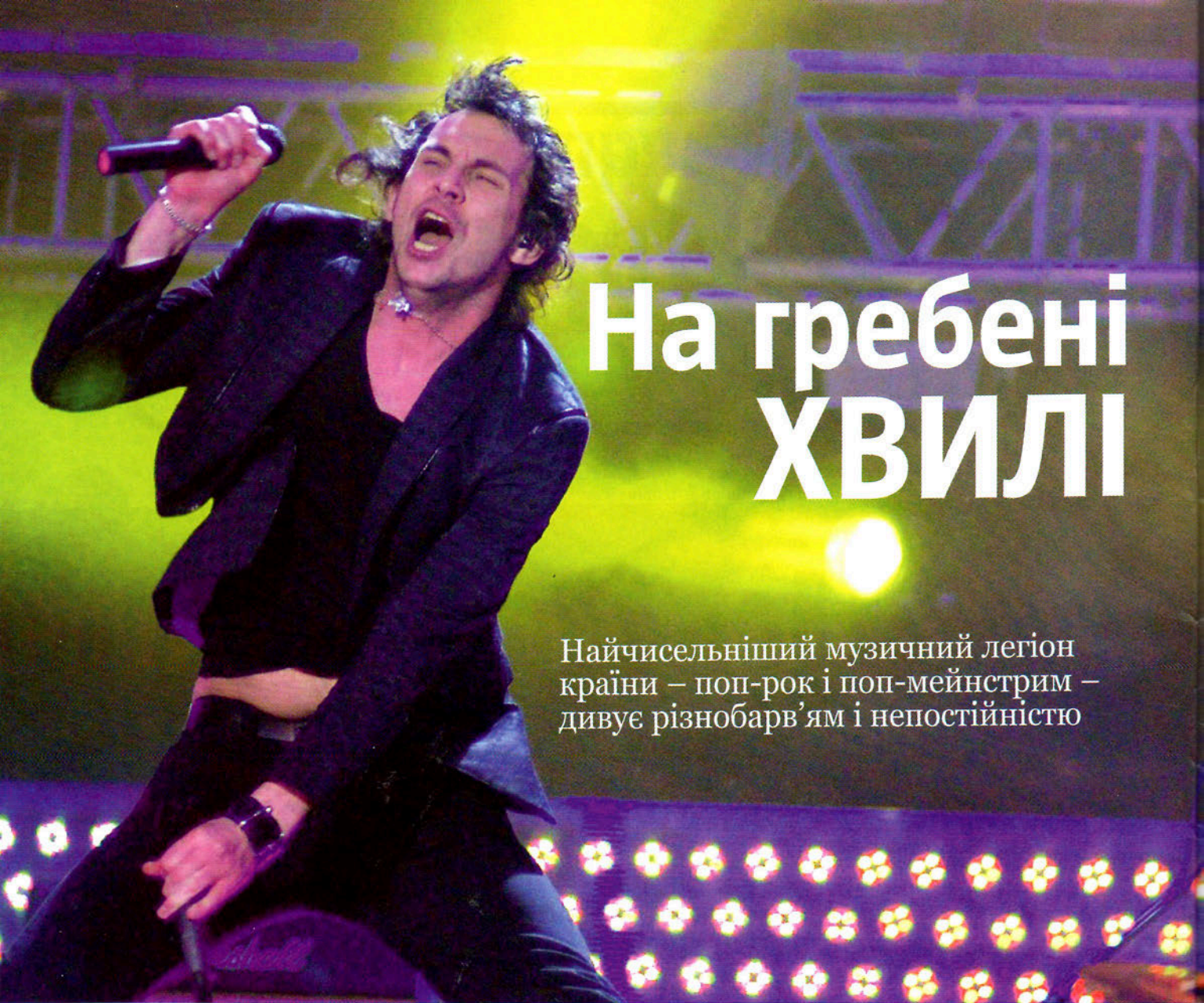
Офіційний медіа партнер:



Медіа партнери:



РЕЄСТРАЦІЯ: за телефонами (044) 495-29-60, моб. (095) 7 888 158 або онлайн за адресою www.economicforum.com.ua



На гребені ХВИЛІ

Найчисельніший музичний легіон країни – поп-рок і поп-мейнстрим – дивує різнобарв'ям і непостійністю

Автор:
Олександр
Євтушенко

Поп-рок і поп-мейнстрим нагадують братів-близнюків: схожі до найменшої дрібниці зовні, але все ж не клони – у кожного власний внутрішній світ. Побудований на виразному роковому базисі, перший дотримується чіткої дискотечної концепції. Другий, не відмовляючись від рок-складової, влітає у музичне полотно кабаретні, романсові, бардові, джазові елементи – все, що є популярним у народі саме сьогодні. Спільний для обох знаменник – ритміка, що так і кличе до танцю.

«Чистого» представництва ці стилі не мають, і Україна у світовому контексті не виняток. Гурти еволюціонують, хитаються то в один, то в інший бік, іноді роблять марш-кидки в екзотичну

дотепер для них естетику, а потім знесилено повертаються на попередні рубежі. Мінливість – синонім і поп-рокової, і поп-мейнстримової спільнот.

КЛАСИКА ЖАНРУ

Якось у 2003-му уповноважені європейського офісу IFPI (а це головний арбітр фонографічної промисловості ЄС) звернулися до шефа столичного лейбла Lavina Music Едуарда Кліма з проханням надати інформацію про обсяги продажу альбомів із каталогу компанії. З'ясувалося, що лідером за кількісним показником є диск «Суперсиметрія» гурту «Океан Ельзи» – за місяць після виходу платівка розійшлася накладом 100 тис. примірників. За європейськими мірками

це результат, що виходить на «платинову» позначку.

Наприкінці літа 2007-го в Севастополі «Океан Ельзи» завершив великий промотур альбому «Міра». Тур охопив 30 найбільших міст країни, а загалом концерти відвідали 120 тис. прихильників «ОЕ». «Міра» продовжила стильову лінію тяжіння гурту до відмови від поп-року, з якого, власне, все й починалося (достатньо згадати еталонну композицію «Там, де нас нема»), й переходу до поп-мейнстриму. І музичний, і текстовий матеріал переламного для «Океану...» релізу засвідчили, що невидимий Рубікон подолано і ні Вакарчука, ні його команду більше не влаштовує легкість початкового періоду. Тодішні учасники проекту називали своє творіння «най-



«С.К.А.Й.»
Обіцяє видати
новий альбом
восени



«ПРОТИ НОЧІ»
Нова генерація
поп-року

більш роковим за всю історію існування гурту».

Фронтмен на досягнутому не зупинився і записав за участю джазових та академічних музикантів сольник «Вночі». Найважливіший меседж, який цією роботою намагався донести до слухача Славко: «Я кардинально змінився й тепер уже не претендую на масове визнання». Насправді ж прислухайтеся до «нічних» композицій уважно: на поп-роковому ґрунті забував цвіт регі, джазу, фолку, що свідчить про стовідсоткове потрапляння у мейнстрім.

ПРЕТЕНДЕНТИ НА ТРОН

Реальний шанс посунути «Океан...» із мейнстрім-престолу мають його найближчі конкуренти:

Mad Heads XL, «Мотор'ролла», «Тінь сонця», Dazzle Dreams, «Друга ріка», «С.К.А.Й.». Шкіряно-котонової рокабільної юності у тому, що вони роблять зараз, майже не залишилося у Mad Heads XL. Натомість у мейнстрімовий контекст хлопці дедалі активніше влітають етно-елементи, ска-панк та всляку екзотику. Усі хіти «Божевільних голів», до цього часу видані компанією Comr Music, вражають доступністю у найкращому сенсі цього слова і зроблені так, щоб кожен за бажання міг дібрати акорди на гітарі.

«Мотор'ролла» починала із суворого гранджу й протестної лірики, але поступово відійшла на позиції мелодійного поп-рок-мейнстріму, прихильників якого в нас – море. Цілоком продуманий

крок для професійної команди, яка чесно воює за свій електорат. Узявши на озброєння гострі рифи в дусі рок-канонів а-ля Iron Maiden, київський гурт «Тінь сонця» змішав це зі звуками бандури і вперто розробляє жилу «козак-року», апелюючи до Дикого поля, неньки-Русі та інших національних архетипів. Щоправда, їхні шанувальники ніяк не дочекаються третього релізу.

Dazzle Dreams («Сліпучі мрії») утворили композитор і аранжувальник Дмитро Ципердюк і Шура Гера (екс-«Скрябін», нині – клавішник «Другої ріки»). Комерційно привабливий симбіоз електронної танцювальної музики з цитатами зі світової автентики, зокрема чеської, індійської, тибетської, створює дивовижне звукове тло, прикрашене розмаїтими візуальними спецефектами.

На жаль, не можемо всерйоз розглядати кандидатуру формації Esthetic Education, яку полюбляє київська тусовка. Справді стильно, модно, психоделічно, але співати англійською в Україні – це зовсім інше, ніж те саме робити в Німеччині, Швейцарії чи Фінляндії. Відбрунькувавшись від «ОЕ», музикант-галерист Павло Гудімов видав кілька альбомів проекту свого імені, вперто добивається розуміння з боку публіки і, здається, вже за крок до цього. Симпатичний набір шліхетних балад та по-людськи теплих пісень-сповідей «НеДілі» надають авторів великі шанси на успіх, однак надмірна камерність тримають хітовий матеріал у штучному «гетто людяності», куди його загнало нинішнє цинічно-прагматичне суспільство. Оптимізм, здоровий глузд, гумор і схильність до сценічної ексцентрики одеситів «Нумер 482» мали б вивести їх на битий шлях серйозного шоу-бізу, але, вочевидь, хлопцям бракує свіжих ідей або ресурсів. Назва дебютного альбому «Таліти Кум» «Іноземці» влучно передавала внутрішній клімат тієї роботи, адже лідерка команди львів'янка Юлія Міщенко у столиці почувалася некомфортно. Тендітна дівчина, яка світилася інтелігентністю, гострим розумом і розкутістю, запропонувала епатажний матеріал на теми гомофобії – от би продовжити, але вона зупинилася. ■

КРИЗЬ ТЕРНИ – ДО ЗІРОК

Сьогодні найближче до хлібного поп-рокового місця стоять «Друга ріка» і «С.К.А.Й.». Нещодавно вихідці з Житомира видали дводискову збірку з аудіо- та відеохітами, кожен із яких звучав в ефірі безліч разів, що свідчить про реальну запитаність «Ріки...» у слухача. Лідер-вокаліст Валерій Харчишин (автор лірики) та Олександр Барановський (автор музики) точно знають, що українська душа найсентиментальніша у світі. Тому й пісні такі. Можливо, це жарт долі, що «Друга ріка» була й справді завжди другою після «Океану...», але ця ситуація з роками не виправляється.

«С.К.А.Й.» не менш романтичний за колег, хоча й має відмінну енергетику, а отже, й інший вплив на аудиторію. Альбом «Планета» вже ніби вивів компанію Олега Собчука у вищу лігу, але ж на злеті не варто робити такої довгої паузи між релізами. І помилки теж зайві. Миготіння в телевизорі «тлом» для рекламних джінглів може знецінити в очах мільйонів блискучого автора оригінальних треків. Розмінюватися на мідяки в гламурних ток-шоу, знаючи, що твої пісні розповідають значно цікавіші історії... Брати участь у сумнівних турах на підтримку Московського патріархату, що останні 200 років розглядає Україну тільки як територію, звідки можна викачувати мільйонні прибутки... Звісно, це не так принизливо для країни, як, наприклад, демонстративні танці мадам Могилевської з Леонідом Кучмою. Але менше з тим.

Схоже, остаточно перестали бути ньюс-мейкерами Green Grey і «Табула раса». «Сіро-зелені» з

головою пірнули у сайд-проекти, а «Табула...» після «Квіткових календарів» (останнього альбому з початку 2000-х) все обіцяє видати свіжий матеріал. А поки що її лідер-вокаліст Олег Лапоногов затягує до себе в машину друзів-бандів-музикантів і дає послухати нові треки. «Брати Карамазови» – класичний уламок «русского рока» – зрідка дають клубні концерти та їздять у благодійні тури разом із Юрієм Шевчуком.

МАНІВЦЯМИ ПОП-РОКУ

Творча доля Тараса Петриненка однаково драматична й типова для колишніх «радянських» артистів. Наприкінці 1960-х він дебютував у молодіжному ансамблі «Еней», який розігнали брутально й швидко, звинувативши його учасників у буржуазному націоналізмі. Під час антиукраїнської істерії Тарас подався до сусідньої республіки, де створив кілька філармонійних ансамблів, писав і співав, ясна річ, російською мовою, й вивів у мегазірки ВІА «Красные Маки». Повернувшись додому, написав найбільший після івасюківської «Червоної Руті» хіт «Україна», який ледь не став гімном держави.

Творча харизма Петриненка завжди складалася з двох половинок: ліричної та бунтарської, й обидві були однаково переконливі. «Колись мандрівний філософ Григорій Сковорода запрошував у Сад ангельських пісень, – іронізував артист, – а я запрошую у світ моїх нерозкручених пісень...»

У 1980-ті українська служба «Радіо Свобода» мало не щодня пускала в ефір пісні «Гей, Україно», «Наш прапор», не називаючи авторів. Лише з незалеж-



«АНТИТИЛА»
Роблять ставку на зовнішні ефекти

ністю ці та інші треки стали звичними і для нашого радіопростору. Виконував їх львівський «Опальний принц», який організували Ростислав і Юрій Штині. Видавши лише два альбоми, цей гурт досить відчутно вплинув на формування вітчизняної поп-рокової сцени. Також яскравий слід лишив і Loony Pelen – гурт молодшого брата Юрка Штиня, що запровадив новіший дискурс модерного поп-року.

«Анна-Марія» – класичний зразок поп-року 1980-х, водночас alma mater Віктора Павліка. Розпочавши як акомпанувальний склад Іво Бобула, «Анна-Марія» 1993-го вже самостійно здобула перемогу на фестивалі «Червона Рута» й очолила тодішні хіт-паради з піснями «Ти подобаєшся мені», «Квіти для тебе», «Не кажи прощай». 1995 року Павлік відбув на заробітки до Туреччини, звідки повернувся з набором східних фішок, які швидко набридли. Проте нічого іншого співак останнім часом не пропонує.



* Топ-10: найкращі диски в стилі поп-рок і поп-мейнстрим



1. Плач Єремії. Добре. – Караван CD, 1998



2. Тарас Петриненко. Українська колекція. Рок-легенди України. – Атлантик, 2003



3. Океан Ельзи. Суперсиметрія. – Lavina Music, 2003



4. Мертвий півень. Пісні Мертвого півня. – Атлантик, 2005



5. Скрябін. Танго. – Lavina Music, 2005



«МОТОР'РОЛЛА»
Орієнтується
на рокове
першоджерело



Усі 11 альбомів Марії Бурмаки наочню ілюструють зростання бард-співачки з Харкова, яка є авторкою десятків глибоких за змістом і легких за виконанням хітів. Свій не бозна який вокальний діапазон Марія використовує з максимальним ефектом для створення абсолютно адекватних образів: зовні – ніжно-жіночих, внутрішньо – драматично-напружених. Але парадокс: коли слухаєш Марію у варіанті «артистка + гітара», її балади проймають глибше, ніж ті самі розкішно аранжовані композиції.

ВІД ПАНКУ ДО ГЛАМУРУ. І НАЗАД?

Багатоликий і всеїдний Андрій «Кузьма» Кузьменко пройшов, здається, всі кола пекла, обпікався, мучився, зрештою, публічно каявся. Востаннє – піснею «Кинули», присвяченій, з огляду на контекст, і біло-блакитним, і помаранчевим. Висновки: все одно «кинуть усіх», але «винні інші, тільки не я».

Ювілейний, десятий альбом «Скрябіна» під назвою «Натура» (2003) став для формації переломним, адже гурт залишили справжні концептуалісти-електроніки Шура Гера та Ростик Домішевський, а їхнє місце посіли «живі» гітаристи, бо Кузьма заявив, що валитиме рок-н-рол. Натомість виявилось, що «Натура» – це дюжина любовних пригод, не надто цютлива лексика і не більше. Кузьма ніби занурився у власне лібідо й вилловив звідти «Червоні колготки», «Дівчину-Кончіту» й «Одну вдома». Музично диск побудований на м'якому гітарному саунді, пісні акуратно причесані, від музичного хуліганства не лиши-

лося й сліду. Однак те, що панківський дух із музиканта не втратив, Кузьма довів дуже скоро, заснувавши разом із Володимиром Бебешком пародійно-танцювальний проект «Поющие трусы» і видавши альбом «Гламур», який мав би називатися «Антигламур». Хоч за Кузьменком і тягнеться цілий шлейф телемотлоху, в душі він рокер-гострослов.

ЛЬВІВСЬКА АУРА

Як не пригадати чудернацької карнавальної атмосфери Львова кінця 1980-х, коли на повний зріст заявили про себе поетичне угруповання «Бу-Ба-Бу», Віктор Морозов із Театром пісні «Не журись!», арт-рокова формація «Клуб шанувальників чаю», авангардові «999» та багато інших? Ось у такому божественному бульйоні народився «Мертвий півень», який легко вписувався у театральню-поетично-мистецькі тусовки, звідки завжди виходив із новим букетом ідей. Міцна дружба з поетами збагачувала «півнів», і вони згодом перетворилися на найбільш літературно заангажовану групу. Свій останній альбом Мисько Барбара і Роман Чайка назвали Made in UA, читай – «Зроблено Юрієм Андруховичем».

1989 року студент львівської консерваторії (клас альтя) Тарас Чубай був наймолодшим бардом у «Не журись!». За два роки на фестивальному сцену «Червоної Руті» він вивів добре зіграний гурт, названий так за однією з поезій свого батька-дисидента Григорія Чубая «Плач Єремії». І ця команда легко здобула лауреатство. Багатий, сильний, із драматичними фарбами голос Чу-

бая завжди був головним стрижнем композицій «Плачу...». До речі, коли 2003-го гурт презентував альбом «Світло і сповідь», хлопці перебували на злеті справжньої, а не «намальованої» медіа популярності. І це без жодного кліпу. Між іншим, до цього часу перевидаються всі три альбоми студійного проекту «Тарас і друзі»: «Наше Різдво», «Наші партизани», «Наш Івасюк». Мабуть, та серія вже має платиновий статус.

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

Покоління 20–30-річних поп-рокерів відрізняється від попередників розкутістю й обізнаністю з шоу-бізовими реаліями та, на жаль, одноманітністю. Костюми, зачіски, сценічна поведінка переважно запозичені з брит-попového арсеналу. Втім, є приємні винятки. Ось як полтавський «Транс-Формер», який нині видає альбом «Територія троянд», вщерть заповнений потужними хітами. Чи формація «Гуаш», яка недавно оприлюднила неймовірно красивий дебютник Simple Me. Друге лихання відкрилося в «Максими» та «Горгішелі». Просто зараз підіймається на музичний небокрай гурт надзвичайно обдарованої київської співачки Каті Гапочки, який так і названо: «Гапочка». Яскраво звучать «Антигіла», «Мурени», «Оратанія», «Проти ночі», «Міленіум», «Серце Дженіфер». Згадані вище групи не часті гості в телефірах, але принаймні на YouTube їх знайти неважко. ■

P.S. Наступна стаття циклу «Українська сучасна музика» буде присвячена альтернативі



6. Mad Heads XL.
Надія є. – Comp Music,
2005



7. Друга ріка. Деніч. –
Lavina Music, 2006



8. Dazzle Dreams.
Dazzle Dreams. – Moon
Records, 2007



9. С.К.А.Й. Планета.
2007. – Lavina Music,
2007



10. Мотор'ролла. The
Best Of Motor'rolla. –
Moon Records, 2009

КІНО

Місце під місяцем

Фантастична монодрама про цінність людського життя в умовах вакууму

«Місяць 2112» (оригінальна назва – Moon) – дебютна повнометражна стрічка Дункана Джонса, сина Девіда Боуї. Молодий режисер стверджує, що переніс у фільм особистий досвід самотності, яку він гостро відчував під час навчання в коледжі. Тему людської ізольованості, вправно закамуфльовану під історію працівника автоматизованої станції з видобутку гелію-3 на Місяці, Джонс розкрив за принципом «нічого зайвого». Спартанський підхід був виправданий і фінансово (бюджет картини – \$5 млн), і концептуально. «Я люблю стару фантастику, стрічки 1970-х і 1980-х. Фільми на кшталт «Мовчазної втечі», «Чужого», «Космічної одиссеї 2001» і «Соляріса» оповідають про людей. А стрічки, які зараз робить Голлівуд, – про спецефекти», – пояснює він своє повернення до старих канонів жанру наукової фантастики.

Замість видовищного місива, яким годують останнім часом прихильників саєнс фікшн, Джонс пропонує глядачеві сюжет із подвійним дном, мінімум декорацій, атмосферу клаустрофобії та меланхолійні місячні «пейзажі».



У кінотеатрах України з 17 вересня

Місце дії умовне – природний супутник Землі можна сміливо замінити, наприклад, на Марс чи якусь невідому планету, сенс фільму від того не зміниться, адже тут перші скрипки грають драматургія та акторський талант Сема Роквела («Зелена миля», «Автостопом по галактиці»). Джонс писав сценарій саме під нього, дозволивши Роквелу поставати у фільмі в різних, часом зовсім протилежних, іпостасях. Натомість Кевін Спейсі, чие ім'я вказане в титрах як додаткова приманка для шанувальників майстерної гри, у стрічці присутній тільки вербально: його голо-

Анонси

25–27 вересня, 19.00 — 25–26 вересня, 16.00 — 26 вересня, 12.00

«Джаз-карнавал»

Обласна філармонія (Одеса, вул. Буніна, 15)
Латиноамериканські ритми у джазі – особливість цьогорічного одеського міжнародного фестивалю. Хедлайнером дев'ятого «карнавалу» стане бразильський музикант Ренато Борретті, який разом зі своїм квартетом представить збірку Fandango. Нью-йоркський піаніст і композитор Луїз Сімас теж не уникне мотивів самби та боса-нови, адже він уродженець Ріо-де-Жанейро. А німецький колектив The Beauties and the Beats продемонструє найширший джазовий репертуар з елементами африканської, карибської та середземноморської музики.



«Руйнація»

КТЗ «Романтик» (Львів, парк імені Богдана Хмельницького)
Окрім «обирати своє», львівський фестиваль закликає молодь руйнувати стереотипи, сформовані під впливом повсякдення. Цьогоріч руйніною силою дійства стане вітчизняна важка музика від найвідоміших виконавців з 25 міст України. У перший день сцена здригатиметься від потужності львівського хардкор-гурту «АННА», чернівецьких поп-панків «Серцевий напад» і альтернативної формації «Бездоня» з Хмельницького. У програмі другого дня – концерти команд «Мерва», Dalai Lama, «Тонкая красная нить», No framing та Lacerta.

Читання з Віктором Морозовим

Книгарня «Є» (Київ, вул. Лисенка, 3)
У дорослих постать Віктора Морозова асоціюється передусім із музикою. Натомість для дітей він український «батько» Гаррі Поттера. Завдяки своєчасним перекладам романів Джоан Ролінг Морозов долучив до читання рідною мовою чимало малечі. Окрім книжок про юного чарівника та інших вихованців Гоґвортса, він «адаптував» казкові світи, вигадані письменниками Роальдом Далем та Джеремі Стронґом. На зустріч із перекладачем бажано захопити з собою не лише дітлахів від 5 до 9 років, а й папір для малювання, олівці та фломастери.





сом говорить робот Герті – єдиний співбесідник самотнього наглядача місячної бази. Добре, що режисер ретельно дібрав не лише виконавців, а й музичний супровід, що ідеально передав тризовжний настрій «Місяця 2112». Соратник Даррена Аронофскі Клінт Менселл, автор саундтреків до фільмів «Реквієм за мрією» та «Фонтан», написав пронизливо тужливу мелодію – своєрідну варіацію на тему, якою має бути «місячна соната».

Наталія Петринська

ВИСТАВКА

Коли музи кричать

Донедавна ім'я Анатолія Мельника згадували переважно в контексті його службових обов'язків. Як генеральний директор Національного художнього музею, він принципово оновив роботу цього закладу культури, привізши до Києва знакові виставки Піросмані, Пікассо, Гойї, Чюрльоніса. На цій самій посаді (і не зі своєї вини) зазнав адміністративного фіаско, коли столична влада відібрала в музею недобудований експозиційний павільйон. За словами художника, саме тодішні неприємності й змусили його знову взятися за пензлі. Натомість повернення митця вийшло тріумфальним – кілька масштабних персональних виставок, захоплені відгуки критиків, відбір двох робіт на аукціон Christie's.

Цього разу 65 полотен майстра на місяць оселилися в Одесі. До Південної Пальміри прибули картини, втілені у формах портрету, пейзажу, сюжетної композиції, натюрморту. Та якщо жанрових правил Мельник не порушує, то про його стилістичні пошуки, що здебільшого стосуються поєднання питомо українських тем із принципами, суголосними з кубізмом та експресіонізмом, цього сказати не можна. Шал кольорів та особлива енергетика впливають у класичні міхи новий зміст, і у впізнаваних образах проявляються цілком індивідуальні риси.



До 25 жовтня
Музей західного та східного мистецтва (Одеса, вул. Пушкінська, 9)

Ілля Ущух

26 вересня, 17.00

Арт-фестиваль «Маяк»

Музей «Літературне Придніпров'я» (Дніпропетровськ, вул. Карла Маркса, 64)

Покликаний довести, що мистецький рух міста прямує у бік експерименту й синтезу, «Маяк» обрав формат інтерактивного поетично-музичного перформансу, під час якого глядачі активно залучаються до дійства. Взаємодії митців і публіки сприятимуть читання поезії під музичну імпровізацію, пантоміма від монохромних мимів, виставка робіт art-modern underground та щойно зроблених фотографій із події. Візуальну складову підсилять аудіоексперименти від гурту «Кімната Гретхен» і виступ Олега Каданова з «Оркестру Че».



27 вересня, 12.00

«Книжкова лихоманка»

Київ (вул. Хрещатик – від Прорізної до майдану Незалежності)

На відміну від флешмобу, соціомоб має виразну суспільну мету. Назва «Книжкова лихоманка» говорить сама за себе: всіх небайдужих до української книжки запрошують на Майдан, щоб разом із письменниками Євгенією Кононенко, Лесею Вороною, Володимиром Аренєвим, Сашком Лірником і братами Капрановими нагадати, що читання – це не застарілий вид дозвілля. Книгомани утворять живий ланцюг, читатимуть улюблені тексти і обмінюватимуться між собою враженнями.

2–4 жовтня, 14.00–24.00

«Антонич-фест»

Київ, парк «Нивки»


Цього року видатному українському поетові Богдану-Ігорю Антоничу виповнюється 100 років. Фестиваль його імені організатори визначили як альтернативний офіційним ушануванням захід. Конкурси скульптури та ілюстрацій, читання віршів, дискусії, художній пленер – із розряду неформального спілкування про творчість письменника.

Найвагоміше представництво забезпечать музиканти: Росава, Тарас Чубай, «Оркестр Янки Козир», «Вій», «Кому Вниз», «Йоррий клоц», «Пропала Грамота», сестри Тельнюк.



«Контрасти» — 2009

Усе розмаїття форм і трактувань інтелектуальної музики в одному фестивалі



**МУЗИКА
ЛЬВІВСЬКИХ
КОМПОЗИТОРІВ**

**27 вересня,
18.00**

🌀 Один концерт — три події: відкриття нового філармонійного сезону, початок фестивалю й презентація щойно виданого диска «Музика Львова». Академічний камерний оркестр «Віртуози Львова» під орудою Сергія Бурка гратиме «Старовинну українську пісню» Станіслава Людкевича, «Пасакалію» Анатолія Кос-Анатольського, сюїту «В горах» Миколи Колесси, Te Deum Віктора Камінського й Партиту №6 Мирослава Скорика.



**НА ПЕРЕТИНІ ЧАСІВ
І МЕРИДІАНІВ**

29 ВЕРЕСНЯ, 19.00

🌀 Роздоріжжя, що забезпечить зустріч слухачів із актуальним музичним матеріалом. «Spinningur. Картини для великого оркестру ор. 6» австрійського композитора Вернера Шульца, Концерт для фортепіано, віолончелі та симфонічного оркестру американця Девіда Вінклера та «Планети. Сюїта для великого оркестру ор. 32» британця Густава Хольста задіють ударні виконавські сили: Володимира Винницького (фортепіано), Наталію Хому (віолончель), жіночий склад хору Glòria та Академічний симфонічний оркестр Львівської філармонії.



**ПЕТЕРІС
ВАСКС
У ЛЬВОВІ**

**30 ВЕРЕСНЯ
19.00**

🌀 Якщо для популярної музики «латвійський композитор» означає «Раймонд Паулс», то в академічній галузі знак рівняння ставлять перед прізвищем Васкса — автора, який еволюціонував від захоплення авангардною стилістикою до власної музичної мови, котру називають «терапевтичною». Особливий світ Васкса розкриватимуть камерний хор Glòria, камерний оркестр «Академія» та шведська скрипалька Катаріна Андерсон. Опуси Pater Noster, Dona nobis pacem і Концерт для скрипки та струнного оркестру «Віддалене світло» в Україні прозвучать уперше.



UNDIVIDED

1 ЖОВТНЯ, 19.00

UNDIVIDED У ЛЬВОВІ

🌀 Джазовий десант вражатиме концептуальною цілісністю, географічною широтою та зірковістю складу. Проект згуртував таких блискучих артистів, як кларнетист із Нью-Йорка Перрі Робінсон, патріарх синкопованих ритмів піаніст Боббі Ф'ю, вже добре відомий в Україні німецький барабанщик Клаус Кугель, наш співвітчизник контрабасист Марк Токар та польський кларнетист Вацлав Зімпель, чії композиції в стилі фрі-джаз склали програму концерту.

**Автор:
Катерина
Іващенко**

За 15 років «Контрасти» зі щасливої ідеї ініціатора й натхненника імпрези Володимира Сивохопа перетворилися на значущий форум модерної академічної музики. При цьому організатори щодалі тяжіють до розширення меж — як жанрових, так і часових: то вразять добіркою авангардних опусів, то зануряться в світ Баха, Моцарта, Гайдна, ніби йдеться про наших сучасників, то запросять до компанії джазменів. Але яких би трансформа-

цій не зазнавав фестиваль, композиторські прем'єри та несподівані інтерпретації він гарантує.

2009 року «Контрасти» матимуть і низку додаткових переваг. По-перше, концерт-відкриття розпочає свіжовідремонтвану залу імені Людкевича, де переважно й проходитимуть фестивалні вечори. По-друге, кількість запрошених виконавців дозволить імпрезі подовжити тривалість свого цього-річного існування від кінця ве-

ресня до початку листопада. По-третє, програма «Контрастів» обіцяє бути як ніколи насиченою й толерантною: принаймні експерименти сьогодення мирно сусідуватимуть зі здобутками класиків і жодним чином не заважатимуть джазовій імпрорвізації. ■

Фестивалні локації

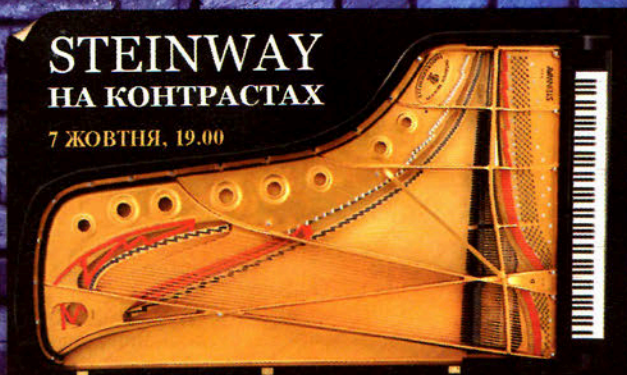
- 🌀 Концертний зал ім. Людкевича (вул. Чайковського, 7)
- 🌟 Будинок органної та камерної музики (вул. Бандери, 8)



🌀 Варта того, щоб спеціально відвідати фестиваль. Професор престижної Істменської музичної школи (США), видатний скрипаль, який і дотепер невтомно вдосконалює власну майстерність, не боїться перенасити публіку емоціями. Тож цього вечора почуємо твори, які нерідко виконують тандемом: бахівський Концерт для двох скрипок і оркестру ре мінор (другий соліст — Володимир Дуда) та моцартівський Концерт для скрипки з оркестром №5 ля мажор. Родзинка виступу — «Присвячення Паганіні» для скрипки соло, яке на початку 1980-х на прохання Олега Криси написав Альфред Шнітке й адресував обом віртуозам.



🌀 Іван Пахота (фортепіано) Лідія Фурорська (скрипка), Віктор Рекало (віолончель) і Андрій Оксенберг (кларнет) — артисти молоді, проте практики їм не бракує. А виступати в найзручнішому «шедевральному» форматі — і відповідальність, і задоволення (благо, видатних п'єс минуле сторіччя подарувало нам доволі). В цій програмі поєднуються твори французьких композиторів — імпресіоніста Моріса Равеля та Олів'є Мессіана, котрий розглядав музику як містичний акт віри і над усе прагнув повернути їй безпосередність почуттів.



🌀 За бездоганну якість звучання рояль Steinway вважають королем інструментів. Честь презентувати нове знаряддя праці у Львівській філармонії взимку цього року Дмитро Онищенко поділив із Ксенією Башмет і Яромирком Боженком. Натомість багаторазовому лауреатові й переможцеві міжнародних конкурсів Онищенко «Контрасти» делегували право самостійно представити класику: піаніст розпочне Темою з варіаціями фа мінор Гайдна, перейде до Сонати ля мінор Моцарта, щоб завершити «Крейслеріаною» Роберта Шумана та Сонатою №7 сі-бемоль мажор Прокоф'єва.



🌟 Експортований із Польщі, цей мистецький захід буйним цвітом розквітнув і на українських теренах, цілком виправдовуючи свою садово-паркову етимологію. Камерний Хор Gloria під керівництвом Володимира Сивохопа, крім раніше представленого Pater Noster Петеріса Васка, зіграє Totus Tuus Генріка Миколая Гурецькі, Nunc dimittis Арво Пярта й псалом «Помилуй мене, Боже» Вікторії Польової.



Всеукраїнський тур «З Україною в серці!» стартував із майдану Незалежності

Українські зірки у першому концерті великого туру «З Україною в серці!» зібралися на майдані Незалежності в Києві. Руслана, Олександр Пономарьов, Ані Лорак, Потап і Настя Каменських, Тіна Кароль, Наталя Могилевська, Ірина Білик, гурти «ТІК», «ТНМК», «Друга Ріка», Mad Heads XL згуртувалися з метою проведення великих концертів у різних містах України, зустрічей із молоддю заради єднання покоління, заради повернення людям відчуття впевненості, заради щасли-

вої перспективи нашої країни. Об'єднавчим мотивом для вітчизняних зірок стала публічна підтримка дій прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко.

На запрошення артистів відгукнулася Юлія Тимошенко, яка відвідала акцію і виступила на Майдані перед 55-тисячною аудиторією. Після 2004 року це рекордний показник відвідування для таких заходів. Зі сцени Майдану прем'єр-міністр заявила, що вірить у другий шанс перемоги демократії в Україні: «Ми лю-

бимо Майдан, ми віримо в нього, і сьогодні прокидаються наші серця. Я переконана, що ніякі розчарування, ніякі зневіри не оселяться у наших серцях, і якщо з першої спроби у нас не вийшло, то вийде з другої, тому що спортсменам дається три спроби, а в нас усе буде з другої, тому не можна дати загинути або зменшитися тим мріям, тим надіям і тому потужному імпульсу, який пішов із цього Майдану кілька років тому». Юлія Тимошенко переконана, що сьогодні Україна чекає на



команду, яка може відновити надії, мрії та сподівання людей на кращі перетворення. «І саме для цього ми з вами сьогодні тут, «З Україною в серці!», – наголосила прем'єр-міністр.

Найвідоміші українські музиканти спробують очі в очі, серце до серця переконати людей: «Ми можемо зробити цю країну щасливою, головне – бути небайдужими, підтримувати одне одного, підбадьорювати тих, хто хоче змін на краще і працює заради цього».

«Люди справді бачать у мені не тільки улюбленого артиста, а й людину, яка висловлює свою думку і не боїться бути щирою. Саме тому я готовий захищати свій вибір, саме тому я хочу про нього розповісти іншим і переконати людей зробити його разом зі мною, – каже Олек-

сандр Пономарьов. – Я підтримую єдиного представника демократичних сил, який здатен врятувати країну. Це – Юлія Тимошенко. Я довіряю їй і вірю, що вона зробить Україну кращою. У Юлі для цього є все: вона енергійна, працьовита, досвідчена і, головне, всім серцем любить Україну».

Молодим відомим та успішним українським артистам є про що розповісти людям, адже всі вони стали на ноги, здобули освіту, реалізували себе вже у незалежній Україні. Всі вони мріють, що наша країна буде кращою, і всі вони переживають, що їхня мрія загубилася в егоїзмі політиків.

«Справді, потрібно мати сили і любов у серці, щоб розірвати це замкнене коло корупції, зв'язків, кумівства, яке по руках і ногах зашмор-

гнуло Україну і перетворює наше майбутнє з впевненого і щасливого на майбутнє емігрантів, які потрібні цій країні з її тотальною корупцією. І тільки Юлія Тимошенко може розірвати це коло. Тільки Тимошенко готова, зіщипивши зуби, йти вперед і боротися за майбутнє для нашої країни. Повірте мені, я добре знаю людей, які хочуть стати президентами. Саме тому я з Юлею», – каже Руслана.

«Я впевнений, що в найближчому майбутньому освічена молодь формуватиме еліту України. Сьогодні Юлія Тимошенко як прем'єр-міністр заклала фундамент для якісної освіти молоді, й це дуже важливий крок для нашої країни. Я підтримую пані Юлю як батько, який бажає своїй дитині лише добра. Вважаю, що зараз той самий шанс зробити життя кращим. Сподіваюся, що через років два, коли моя донька почне формулювати запитання, у неї не буде приводу запитати: «Тату, чому ми так погано живемо?» – розмірковує соліст гурту «ТІК» Віктор Бронюк.

Далі учасники туру вирушають у великі й малі міста для того, щоб співати й спілкуватися. Вони хочуть проявити свою громадянську позицію, усвідомлюючи важливість цього історичного моменту для майбутнього України, коли справді не час сидіти й мовчати.

Під час туру заплановано виступи його учасників із концертними програмами, зустрічі з пресою, ефіри на регіональних та загальноукраїнських телеканалах і радіостанціях. І головне – можливість зустрітися і спілкуватися з простими людьми, які мали небагато свят цього року, проте завжди чекають на яскраві та відкриті події у своїх містах: від Харкова й Одеси, Донецька та Ужгорода, Львова і Чернігова до невеличких і навіть зовсім маленьких містечок.

«Вже точно зрозуміло, що є люди, які люблять не Україну, не нашу батьківщину, а себе в ній. І вони думають, що в них усе буде добре за будь-якої влади, особливо якщо цією владою будуть вони, – каже Валерій Харчишин із гурту «Друга Ріка». – Настав час змінити людей, які на словах великі патріоти, а на ділі не спроможні зробити нічого вартого для своєї вітчизни. На зміну їм має прийти політична команда на чолі з лідером, яка живе з Україною в серці».

Ініціатором Всеукраїнського туру «З Україною в серці!» є Всеукраїнський благодійний таврійський фонд.

ЧАЙНИЙ ОСТРІВ

Шри-Ланка цікава не лише плантаціями запашного листя і слонами, а й містом Лева, зубом Будди і давнім фортом на узбережжі океану



Автор: Андрій Котлярчук

У дитинстві в мене над ліжком висіла карта світу. Я годинами розглядав кольорові плями країн і запам'ятовував назви столиць. Острів Цейлон бордовим чайним листком причепився до самого Півдня Індії. У ті далекі часи мені здавалося неможливим відвідати таку далеку землю. Але життя довге, і якщо дуже забажати...

ПЕРЛАМУТРОВЕ НЕБО

Переліт авіалініями Air Arabia виявився не таким стомливим, як я побоювався. Ранок зустрів мене на березі Індійського океану. Цієї хвилини я чекав давно. Прохолодний мусон дув у бік берега. Сірі хвилі рівним накатом штурмували низький пляж із червоного піску.

Ще рано: серфінгісти й продавці сувенірів підтягнуться сюди лише за кілька годин. А зараз на пляжі безлюдно і навіть незатишно. Я вдивляюся в сірий обрій, що трохи коливався. Десять там, за межею неба й океану, лежить далека Антарктида. Мені навіть здавалося, що перламутрове сіре небо відсвічує далекі айсберги закованого в лід континенту. І лише підігрітий першими променями сонця, насичений морською сіллю вітер нагадував про тропіки.

Кілька рибальських катамаранів неслися до далекого мису під квадратними вітрилами кольору бляклого пурпуру.

Над пляжем погойдувалися величезні плюмажі листя кокосових пальм. Між ними тулилися десятки золотавих плодів – королівських кокосів тамбілі. Тонкі стовбури спроквола нахилилися у такт хвилям. Напевно, саме цю картину бачив найбільший мандрівник середньовічної Європи Марко Поло. Він описував Цейлон як «найкрасивіший з островів такої величини».

ГАЛЛІ: ГОЛЛАНДЦІ ПРОТИ ПОРТУГАЛЬЦІВ

Портове місто Галлі – одне з найдавніших в Азії. Воно постало чи не раніше за Рим. У давнину цей порт називався Таршиш, і саме з нього починали свій шлях тубільні товари, які потрапляли потім у палац біблійного царя Соломона. Завдяки торгівлі прянощами, дорогоцінним камінням і

слоновою кісткою місто багатіло. І вже за часів раннього середньовіччя стало центром міжнародної комерції.

До моменту появи в місцевих водах португальських мореплавців (1505 рік) місто жило непогано. Колоніалістами населення було незадоволене, і в 1640-му місцевий уряд, щоб витиснути португальців, запросив сюди голландців. Ті радо знищили конкурентів, однак економічний тиск на місцеве населення не послаб. Голландці, щоб захистити логістично важливе місце відвантаження пряностей з Азії, збудували тут 1663 року потужний гранітний форт. Військова фортеця вмістила безліч торговельних факторій, релігійних споруд, казематів, ресторанів, готелів і казарм. Давні житлові квартали досі тішать погляд мандрівників. У результаті такого капітального будівництва Галлі виявилось найбільшою в Азії фортецею, збудованою європейцями.

Кам'яні вулички старого форту досить мальовничі, однак вони ще не перетворилися на туристичний атракціон. Ремісники, як і сотні років тому, щодня йдуть на роботу до своїх майстерень, а купці – до своїх крамниць. Здається, місто несе на собі вантаж тисячоліть і за інерцією не хоче розлучатися з колишньою славою світового центру колоніальної торгівлі.

ЦЕЙЛАО: «ЗЕМЛЯ БЛАГОСЛОВЕННА»

Незважаючи на віддаленість острова, європейці знали про Цейлон із сивої давнини. Цейлон жив в одному алгоритмі зі світовою та європейською цивілізацією. Птолемей ще 139 року н. е. описав його як Тапробанум, тобто «мідно-червона земля». Араби-мореплавці називали його острів Серендіб. При цьому в європейській культурі вкоренилася перекручена китайцями назва Цейлао, що означає «благословенна земля».

Шриланкійці не почувуються жителями краю землі. Я здивувався, дізнавшись, що вони знають і люблять Україну. По-перше, чимала частина тубільців з вищою освітою навчалися саме у нашій країні, а по-друге, шриланкійські військові поважають стрілецьке й важке озброєння, вироблене в Україні.



ФОТО: АНДРІЙ КОТЛЯРЧУК

ВІТРИЛО ОКЕАНУ. Між кокосових пальм сушиться типовий човен шриланкійського рибалки

Після сніданку я пив каву. «Мамо Шри-Ланко, ти – щастя перемоги, ти – чарівні фрукти й аромати квітів, ти – дружні колони, що крокують до справжньої свободи», – перекладав я цитату з гімну Демократичної Соціалістичної Республіки Шри-Ланка. Стали дещо зрозумілішими коріння й підвалини українсько-шриланкійської дружби: ми ж бо колись були в одному ідеологічному таборі.

ПОДАЛІ ВІД УЗБЕРЕЖЖА

Усім тим, хто відвідає цей острів, я порадив би заглибитися всередину країни. Тому що «благословенна земля» має не тільки давню історію, а й розвинену цивілізацію, нехай і з нинішнім рожево-соціалістичним забарвленням. Шриланкійці будували палацові комплекси вже в ті часи, коли народи сучасної Франції, Німеччини й України тільки освоювали ази кам'яного будівництва.

Пересування островом відбувається неквапливо й без суєти. При цьому дороги цілком якісні, тільки вузькі – у дві смуги. Населення Шри-Ланки наблизилось до 20 млн і далі зростає. У зв'язку з цим всі землі навколо доріг давно вже забудовані. Для розширення траси довелося б зно-



ЧИМАЛА ЧАСТИНА ТУБІЛЬЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ НАВЧАЛИСЯ САМЕ В УКРАЇНІ

ВІТЧИЗНА СЛОНІВ.
Типовим для країни транспортним засобом туристів везуть до Левиної скелі



ФОТО: АНДРІЙ КОТЛЯРЧУК

сити десятки тисяч будинків. У соціалістичній Шри-Ланці таке антинародне рішення уряд прийняти не ризикує.

На моєму шляху селища змінювали одне одного, як у калейдоскопі. Іноді здавалося, що вони без розриву перетікають одне в інше. Тому швидкість пересування на тутешніх трасах у середньому становить близько 30 км/год. Хоч би як ви запекло сигналітимете, вам під колеса кидатимуться молодь на мопедах, гальмуватимуть перед носом старезні вантажівки із сільгосппродукцією. А під кінець вас узагалі може зупинити процесія прочан, які відзначають чергове індуїстське або соціалістичне свято.

Якби мені хтось розповів таке, я не повірив би: відстань близько 200 км я подолав лише за шість із половиною годин. При цьому слід зазначити, що аварії тут – рідкість. І пересуватися країною анітрохи не нудно.

СІГІРІЯ: ЛЕВИНА СКЕЛЯ

До міста-скелі Сігірії я потрапив уже надвечір. Треба було поспішати. Найняв гіда. Він показав свою ліцензію й одразу запропонував тягти мій важкий рюкзак із фотоапаратурою. Довелося чемно відмовитися.

Ми йшли величною дорогою, а навколо виднілися фундаменти старих храмів і фонтанів. Незабаром підійшли до скелі заввишки 370 м. Тисячі робітників у V столітті н. е. розчистили місце в джунглях і звели тут чудове місто. Неможливо не дивуватися, як будівельники тих часів піднімали на скелю потрібні матеріали, як звели найдивніші сходи у світі: вони вирізані між лапами, горлом і щелепами неймовірних розмірів лева.

Сходи ведуть на терасу розміром 1,7 га, де колись стояв королівський палац. По краях скелі споруджені стіни з платформами для вартових, такими вузькими, щоб вони не могли заснути, бо звальються у прірву.

Сігірія недаремно включена ЮНЕСКО до Списку світової спадщини. Уявіть собі величний комплекс будівель на території 130 га. При тому, що він був створений у ті часи, коли напівземлянки майбутнього Києва наші предки обносили першим дерев'яним частоколом.



СПАДОК КОЛОНІЗАТОРІВ.
В Талліє антикварні лавки, де продаються старовинні речі голландців і португальців, від ножиць до...

ФОТО: АНДРІЙ КОТЛЯРЧУК

ВАРТО ПОБАЧИТИ

Левиная скеля (Сігірія) височіє над джунглями. На вершині скелі плато, де колись розташовувався королівський палац. Сходи на вершину скелі прокладені між лапами гігантської скульптури лева.

Зуб Будди – реліквія буддистів, частина тіла їхнього божества, що виставляється на огляд в однойменному Храмі у місті Канді. **Галлі** – форт у порту, один із найдавніших в Азії.

Комплекс торговельних факторій, релігійних споруд, казематів, казарм. **УВАГА!** У деякі регіони Шри-Ланки туристам їздити не радять – там ще зовсім недавно точилися бої з повстан-

цями – «Тиграми визволення Таміламу». Лише на початку цього року «тигри» здали урядовим військам Муллейтиву – останнє місто, яке утримували під своїм контролем.

Почався мій підйом на висоту семи 16-поверхових будинків... Він виявився не таким важким, як бачилося знизу. Зручні кам'яні сходи струменіли краєм обриву, обдаровуючи мандрівників приємними передвечірніми пейзажами. Гід допоміг домовитися з охороною, щоб мені показали навіть ті фрески, які зазвичай туристам не показують.

Я цілком встиг насолодитися величчю задуму древнього архітектора, однак піднятися на вершину гори перешкодила буря, що налетіла зненацька.

Уже пізно ввечері в готелі Sigiria я пив теплий фреш, у який власноруч додав неабияку порцію місцевого рому, і спостерігав блискавки, що біснувалися над вершиною Левиної скелі.

КАНДІ: ЧАЙ І БУДДИЗМ

Канді – друге за розмірами місто острова після Коломбо, столиці Шри-Ланки. Розташоване воно на висоті 488 м над рівнем моря і засноване королем Вікрамбаху III (1357–1375 рр.), коли під натиском португальців сингаль-

ські правителі були змушені відступити в гори.

Канді розрізає навпіл річка Махавелі Гангу. А посередині міста розкинулося штучне озеро, на березі якого розташований Королівський палацовий комплекс. Палац у Канді відомий своєю найрідкіснішою реліквією – Зубом Будди. Для нього навіть звели двоповерховий Храм Священного Зуба Будди.

Зуб потрапив у країну 311 року, а в Канді – 1590-го, й відтоді місто здобуло популярність у всьому буддійському світі. Крім того, в королівському палаці зберігається безліч інших скарбів: бібліотека стародавніх рукописів, статуєтки Будди із золота, цільних кристалів смарагду, гірського криштало й шматка нефриту.

Крім історичної й містичної спадщини, Канді пишається своєю чайною індустрією. Коли Шри-Ланку окупували англійські війська, у цій частині острова розташувалися шотландські гірські стрільки. І незабаром стара англійська й шотландська архітектура суттєво змінила місцеві ланд-

шафти. Схоже, місцеві мешканці на своїх колонізаторів зла не тримають. А ім'я Джеймса Тейлора, який першим розпочав експорт чаю з острова, й досі вимовляють із повагою й придихом. І саме йому приписують всі шриланкійські чайні традиції. Зізнається, особливою розмаїтістю вони не вирізняються. Обов'яз-

Я ПИВ ТЕПЛІЙ ФРЕШ ІЗ РОМОМ І СПОСТЕРІГАВ БЛИСКАВКИ, ЩО БІСНУВАЛИСЯ НАД ВЕРШИНОЮ ЛЕВИНОЇ СКЕЛІ

ковий чорний солодкий чай із буйволячим молоком подають із кексами й іноді з бутербродами. Розливають і заварюють тонізуючий напій тут лише з білої порцеляни місцевого виробництва. У спеку гостям підносять склянку смачного холодного чаю з натуральним ароматом лайма... І все. Жодних китайських чайних церемоній. А в магазинах продають той самий чай, що й в Україні. До речі, на багатьох банках навіть є українські написи. Маркетинг! ■

Особливі пропозиції
з 20 вересня по 20 жовтня 2009
знижки для дорослих - до 30%
знижки для дітей - до 100%

50%

100%

30%

AQUARIUM
FITNESS CENTER

**НОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
РІК ФІТНЕСУ**

+38 (044) 239-2-239
www.aquarium.kiev.ua

Шведський городовий

Місто – стихія маневреного
і динамічного Volvo C30

Автор: Володимир Кузнецкий
Фото: Олександр Чекменьов

Щоразу, коли сідаєш за кермо Volvo, виникає стійке відчуття, що ти пілитуєш не автомобіль, а корабель: сучасний позашляховик XC90 – криголам, представницький універсал XC70 – лінкор, а суміш хетчбека і спортивного купе C30 – швидкісний крейсер. У моєму сприйнятті всі ці, здавалося б, різні автівки об'єднує не лише спільний бренд, а й вельми рідкісна якість – відсутність кренів під час проходження різких поворотів. Спочатку це створює певний внутрішній дискомфорт, а коли при звичаєшся, відчуваєш справжнім капітаном надійного судна. Востаннє користуючись морською термінологією, я ходив на крейсері C30.

На вітчизняному ринку Volvo C30 представлений з лінійкою двигунів на будь-який смак: від бензинового 1,8-літрового двигуна потужністю 125 к. с. до турбованого 220-сильного агрегата об'ємом 2,5 л. Компанія «Віннер Автомобілі» надала для тест-драйву середню модифікацію C30: автомобіль, оснащений 2,4-літровим 170-сильним бензиновим двигуном, агрегованим із 5-ступінчастою автоматичною коробкою Geartronic з можливістю механічного перемикавання передач.

Хетчбек укомплектований усім, чим тільки можна: двозональним клімат-контролем, круїз-контролем, бортовим комп'ютером (що важливо, з російською транслітерацією), склоочисниками з датчиком дощу, магнітолою з дистанцій-

ним керуванням. Але мене цікавила не так комплектація цього крейсера, як динаміка. Позаяк, поставивши на конвеєр C30, керівництво компанії чітко дало зрозуміти потенційним споживачам, що ця модель покликана заповнити пробіл у маркетинговій лінійці Volvo й орієнтована насамперед на молодих людей. А що нас цікавить в автомобілях, як не швидкість?.. Хіба що стильність, але з цим усе зрозуміло: корма C30 – це просто витвір мистецтва. Не всім моїм знайомим вона сподобалася, але про смаки ми сперечатися не стали. Тож екстер'єр крейсера виявився вищим за будь-яку критику. Щоправда, одразу впадає в око занижений кліренс – 13,5 см. Що вдієш: крейсер – це не криголам і навіть не лінкор. Місто – стихія маневреного й динамічного Volvo C30.

Щоб повноцінно випробувати хетчбек, вирушаю на трасу. На першій же вільній ділянці скидаю швидкість до нульової позначки і втискаю педаль акселератора в підлогу. Передачі перемикаються автоматично і без зволікань, 170 підкапотних конячок рвуться з місця в кар'єр, за 8–9 секунд автомобіль розганяється до 100 км/год – виробник не збрехав. Двигун приємно журчить: шумоізоляція салону цілком прийнятна. Про витрату пального можна дізнатися за показниками бортового комп'ютера – електронні датчики фіксують не лише поточне й середнє споживання «п'ятого», а й кілометраж до заправки. При нормальній, а не реактивній їзді 2,4-літровий двигун витрачає 13,1 л бензину в місті, 6,6 л – на





магістралі, 9 л – у комбінованому циклі.

Другу сотню з крейсера витискати не доводиться. На 100 км/год розгін «провалюється», здається, що двигун слабенький для свого об'єму, проте буквально за кілька секунд водія втискає в спинку зручного сидіння. Приємне відчуття драйву не залишає аж до наступної позначки – 150 км/год, після якої швидкість набирається повільніше. На 160–170 км/год експерименти доводиться припинити. Досягти офіційного швидкісного максимуму (215 км/год) не вдається з двох причин. По-перше, заважає глибоке внутрішнє переконання в тому, що нові автомобілі навіть у ході тест-драйву слід обкатувати, а

не третирувати. По-друге, зустрічні машини сигналізують далеким світлом фар: мовляв, у кущах причаїлися інспектори ДАІ.

Плавню знижую швидкість, Volvo C30 упевнено тримає дорогу. Однак у регламентоване правилами обмеження – 110 км/год – вписуюся не одразу. Відчуття швидкості в салоні хетчбека трохи притупляється. Активувавши круїз-контроль і встановивши допустимі 110 км/год, можна зняти ногу з педалі газу і вповні насолодитися плавністю ходу й приємною стабільністю крейсера під час маневрування. Щоправда, за 10–20 хвилин такої їзди неминуче виникає спокуса «дати джазу». Автомобіль до цього спонукає. ■



СУБОРДИНАЦІЯ

Днями краєм вуха слухала дискусію на тему, хто ж кому має підпорядковуватися: народ владі чи влада народові? І якщо влада народові, як нібито прийнято вважати в демократичних країнах, то чому тоді влада називається владою? Пояснюю на пальцях. З одного боку, господарем у квартирі вважається людина, котра сплачує за комунальні послуги й харчі. А з іншого – насправді всім заправляє Мурзік Маркізович, який сидить у людини на шиї в прямому й переносному значенні цього слова. Все просто. Залишилося тільки з'ясувати субординацію між котами та українськими можновладцями. ■

Вікторія Герасимчук



СЕМЕРО ПРОТИ ОДНОГО

Під час зустрічі з польською письменницею Ольгою Токарчук у Могилянці в слухачів запитали, чи володіють вони польською. Переважна більшість підняла руку. На запитання, кому потрібен переклад, боязко озвалась одна дівчина. Замість перекладача, їй запропонували підісти ближче. Європейськість, яку ми так декларуємо, передбачає толерантність до меншості, врахування її інтересів. У Європі семеро одного ждуть. А в нас... Дівчина, які зізналася, вчинила найчесніше. Переклад не завадив би й іншим студентам, – навряд чи вони все розуміли. Дівчина, чиї інтереси у найтолерантнішому місці в нашій державі проігнорували, швидко зникла. А що їй ще було робити? ■

Інна Завгородня



ІНВЕСТИЦІЇ В ПОБАЖАННЯ

Об обіді теплої вересневої суботи недалечко від Русанівського каналу ваш покірний слуга смакував «Міллером» і «Житаном» та споглядав майже ручних качок. Медитацію порушили двоє, але в них на те була поважна причина: їм забракло п'ятірки на «три сокири». Я невдоволено пробуркотів: «Самому на «Феррарі» не вистачає!», але гроші дав. Невдовзі вони повернулися з наповненими пластиковими скляночками й проголосили тост: «Щоб ти на «Феррарі» назбирав!» За моїми підрахунками, гонорару за цей текст вистачить на 4 літри «трёх сокир». ■

Андрій Лаврик



Василь Васютин

ВИБАЧ, ЮРО

Проїжджаючи повз фабрику «Киянка», неподалік якої жив тривалий час, не помітив на адмінбудівлі – вона нині аж світиться після ремонту – звичної деталі. Майже сорок років тут провисіла меморіальна табличка, сповіщаючи, що «24 квітня 1966 року фабрику відвідав 1-й космонавт світу Юрій Олексійович Гагарін, якого довічно зарахували почесним робітником фабрики «Киянка». Для киян – свідків того візиту – позеленілий із часом шматок металу був не рудиментом советської епохи, а нагадуванням про щось справді знаменне. Хай якими б кумедними не видавалися нам зараз викарбувана на ньому фраза й «титул». Але цього не зрозуміли нові мешканці кабінетів, котрі задля гарної обгортки викинули на смітник елемент, що не вписувався в екстер'єр. ■

Роман Кабачій

РУСТИКАЛЬНІСТЬ

Подейкують, що біди України полягають з-поміж іншого й у тому, що всі наші президенти походять із села. Хоч так само відомо, що прибульці змушені провадити в столиці активнішу діяльність. Проте селянське усе одно не люблять. У моєї викладачці курсу українського історичного роману був вислів, що характеризував хамовиту або ж малокультурну поведінку: «Сільське виховання. Том третій». Що їй те село зробило, тоді я не розумів. Тепер час від часу спостерігаю за проявами тієї чи іншої рустикальності (за Хвильовим, «селозування»): викиданням пляшок в автобусні вікна, забіганням до вагона метро навперейми, виразним «геканням» у псевдоросійській мові. Хоча й сам із села, хочеться кричати: «Село неасфальтоване!» ■

Жанна Безп'ятчук

ПОГЛЯД НА ПЕРЕМОГУ

Він уважно вдивляється в далеч. Далечі та просторів як таких, щоправда, перед очима немає. Натомість є вічно запруджений машинами, закоркований, загазований проспект Перемоги. А ще повз мчать заклопотані перехожі: туди-сюди, туди-сюди з ранку веселкового до ночі темної. А ще під носом у нього безперестанку грюкають входні двері під'їзду. Навколо – обшарпані стіни, дошка для оголошень, на якій, утім, немає жодної звістки про якісь події, хіба що «куплю», «продам». Він – це меморіальний Сергій Параджанов, котрий виглядає нас із камінної дошки над першим під'їздом будинку за адресою проспект Перемоги, 1. Там він колись жив. І ось перед очима: карнавал не карнавал, свобода не свобода, перемога не перемога. Україна, одне слово. ■



ФЕСТИВАЛЬ
АЗІЯ-КІНО



Хіти міжнародних фестивалів від
ТАКЕШІ КІТАНО, Є ЛОУ, КЕННЕТА БІ
та інших краших режисерів Азії



У всіх зима. У Вас літо.

Коли остаточно зійде літня засмага і споглядання чорно-білої стрічки буднів здаватиметься нестерпним, у Вас будуть два шляхи. Спробувати переконати себе в тому, що календар бреше, чи придбати квиток і – подалі від зими.

Програма «Літо з Форумом» пропонує найкращий депозит на 7 місяців зі ставкою 22,5 % річних у гривні*. Щоб саме тоді, як устигнете скучити за сонцем, можна було забути про холоди й обрати клімат на свій смак!

www.forum.com.ua
8 800 501 40 80

Безкоштовно зі стаціонарних телефонів по території України.
Усі види банківських послуг. Ліцензія НБУ № 62 від 03.12.2001.
* Акція діє з 21 липня до 21 жовтня 2009 року в усіх точках продажу банку «Форум».



БАНК ФОРУМ
COMMERZBANK Group